

Ponedeljek

Leto IV.

Ljubljana, torek 9. septembra 1930

Štev. 36

DOVRŠENO DELO VELIKEGA KARADJORDJA

Zgodovinske svečanosti v Topoli - Posvetitev kraljevske zadužbine in prenos ostankov vodje Karadjordja v njo - Dostojen hram za slavne stare zastave naših polkov - Ogromne množice navdušeno pozdravljajo kralja Aleksandra

Beograd, 8. septembra. Na Oplencu, na teh posvečenih tleh, kjer so zgradili veliki potomci velikega Karadjordja veličastno zadužbino, krasno cerkev, kjer počiva kralj Peter Osvoboditelj, tam so se vršile danes nepozabne svečanosti, ki so tvorile dostojen zaključek sobotnih svečanosti v Beogradu. Kralj Jugoslavije je dovršil zaobljubo svojega očeta in zamisel velikega svojega pradedca. Dokončal je veliko rodbinsko zadužbino in dal vsemu narodu novo dragoceno kulturno pridobitev. K svečanostim so se tudi v Oplencu zbrale mase naroda z vseh strani junajske Šumadije, zibelke Karadjordjev. Zbral se je narod z vseh strani, da izkaže svoje globoko spoštovanje in svojo globoko hvaležnost topolskim herojem. V navzočnosti kralja, kraljevske rodbine, državnih dostojanstvenikov, množice odličnikov ter nepreglednih čet naše vojske je bila danes posvečena nova cerkev, zadnje počivališče Karadjordja in Karadjordjevičev.

Veličasten zbor v Topoli

Napočil je lep septembrski dan. Že ob prvem solnčnem svitu so romale proti Topoli z vseh krajev dolge procesije naroda. V prvih jutranjih urah so dospeli že tudi prvi oddelki vojske s častiljivimi starimi srbskimi zastavami, določeni, da v bodoče plapolajo v zadnjem domu Karadjordjevičev, pod čijih vladavino so tako zmagonosno vodile hrabre vojske: od zmage do zmage in do končnega osvobodjenja in uedinjenja. Ob 6. zjutraj je prispel z avtomobilom poveljnik današnjih prireditev, general Tomić, kmalu za njim pa so prispeli vojvoda Bojović s komandanti armij in ostalimi generali.

Ob 8.14 je prispel ministrski predsednik general Živković, kmalu za njim pa ostali člani vlade, ki so tudi danes bili kot rezervni oficirji večinoma v uniformah. Z vseh strani so prihajali avtomobili, avtobusi in vozovi, s katerimi so se zbirale vedno nove množice prebivalstva. Nikdar najbrž Topola še ni videla tolikih množic, kakor danes. Zbrali so se tudi vsi bani in mnogo banskih svetnikov, iz Beograda pa je prispelo delavsko pevsko društvo »Karadjordje«. V vseh glavnih ulicah, koder je pozneje krenila svečana procesija, je tvorilo prebivalstvo nepretrgan gost špalir. Pogled na živopisne narodne noše je bil izredno lep. V dolgih povorkah je prihajala iz bližnje in daljne okolice šolska deca pod vodstvom učiteljev. Pred glavnimi vrati cerkve so se zbirali rezervni oficirji in duhovščina. Na porti stare topolske cerkve, kjer je nekoč zmagal križ nad polmesecem, pred Karadjordjevim konakom, ki je še danes takšen, kakor je bil pred 100 leti in kjer je imel voditelj Karadjordje nekoč svoja vojna posvetovanja, tu so se danes zbirali generali Jugoslavije in člani vlade. Ko je prispel vojni minister general Hadžić, mu je komandant general Tomić podal raport. Vojni minister je nato odšel pred cerkev, kjer je imel daljši razgovor s tam zbranimi rezervnimi oficirji.

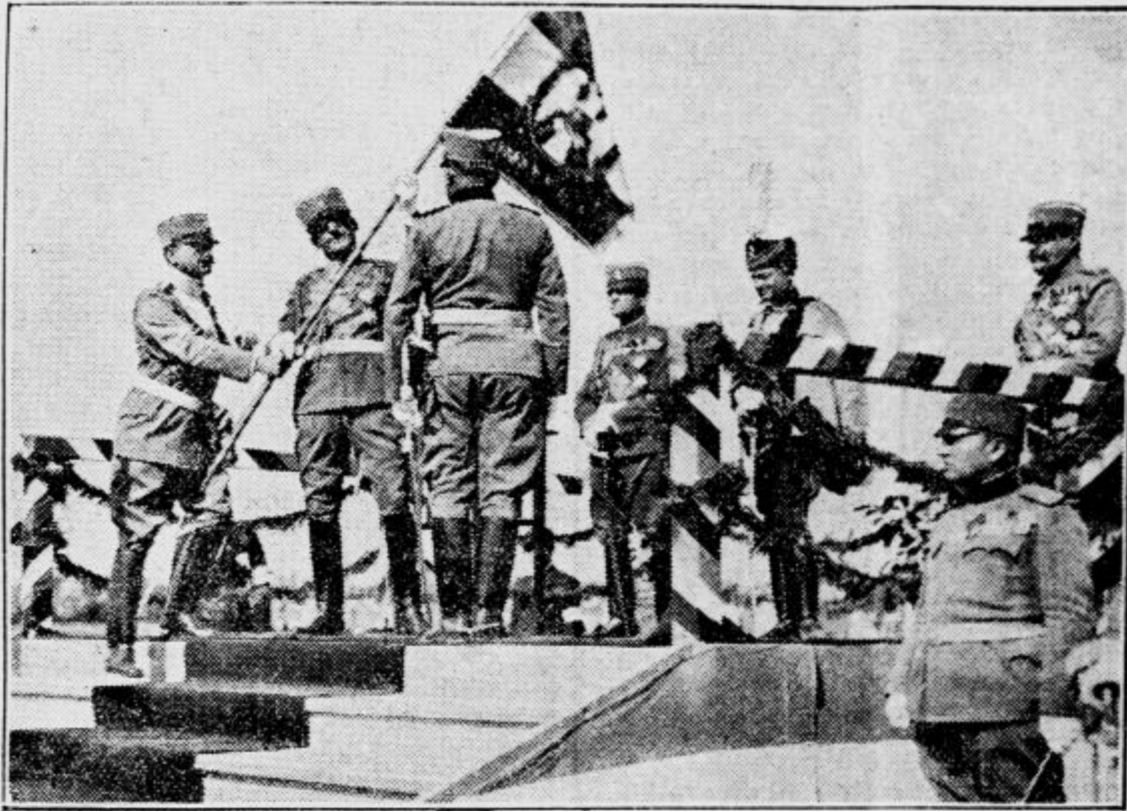
Ze sinoči so prispeli v Topolo patrijarh Varnava z višjo duhovščino in oddelki vseh polkov, ki so sodelovali na svečanostih v Beogradu.

Posvetitev zadužbine na Oplencu

Med tem časom je patrijarh Varnava ob asistenci škofov in duhovščine izvršil posvetitev nove cerkve na Oplencu.

Slavnostno cerkveno dejanje je bilo izvršeno v intimnem rodbinskem krogu kraljevske rodbine. Obredu so prisostvovali Nj. Vel. kralj z knezom Arzenom in knezom Pavlom v spremstvu dvorne suite. Razen njih je bilo prisotnih le 25 invalidov, ki so skupno z vojaškimi častnimi stražami stražili ob starih vojaških zastavah, ki so jih sinoči prinesli iz Beograda sem.

Po opravljeni posvetitvi se je vršila v novi cerkvi prva služba božja, ki sta ji razen prejšnjih prisostvovali tudi Nj. Vel. kraljica Marija in kneginja Olga. Ves čas so ubrano zvonili zvonovi ter naznanjali, da je posvetitev kraljevske zadužbine izvršena.

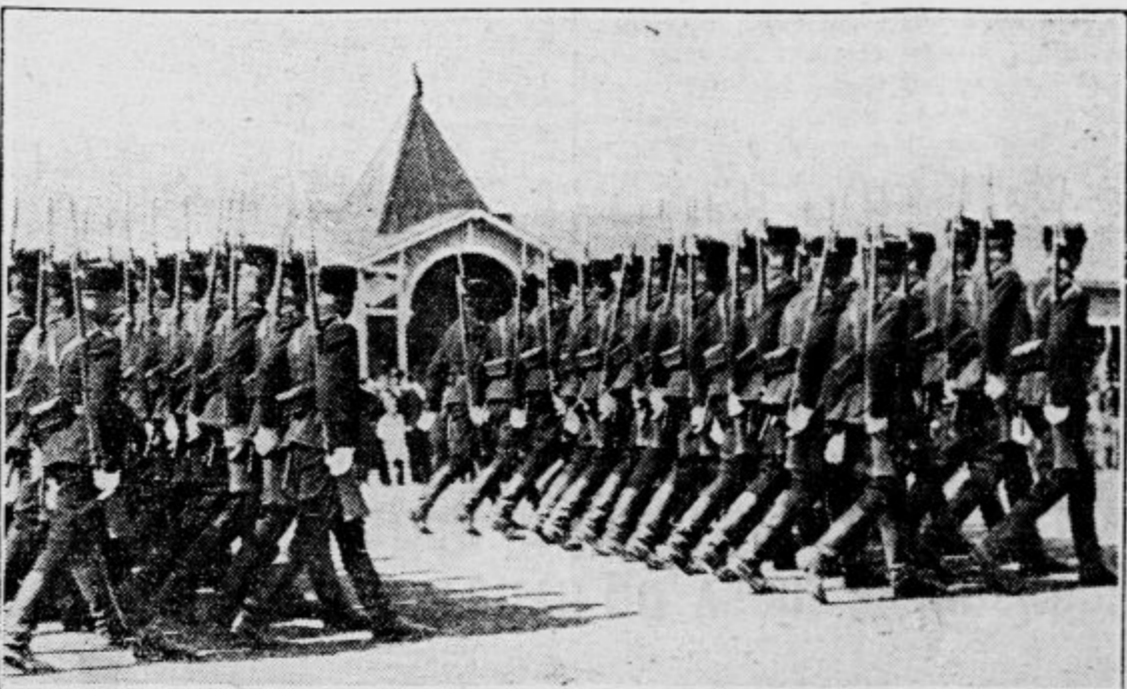
Nj. Vel. kralj Aleksander razvija jugoslovensko polkovno zastavo in jo izročja komandantu polka. Vsi polki so na enak način prejeli nove zastave iz rok svojega vrhovnega poveljnika. Na odru so poleg kralja kneza Arzen in Pavle ter vojni minister general Hadžić

Prenos ostankov vodje Karadjordja

Po končani maši v novi cerkvi so se zbrali pred glavnim vhodom stare topolske cerkve člani vlade, generaliteta in ostali dostojanstveniki. Iz cerkve so med tem kraljevi gardisti prinesli tri Karadjordjeve prapore, obenem pa je prispel tudi patrijarh z duhovščino. Kmalu za tem so se pripeljali z avtomobilom Nj. Vel. kralji, kneza Arzen in Pavle ter dvorna suita, burno pozdravljeni od zbranih množic. Kralj je skozi stranska vrata vstopil v cerkev, nakar so mu sledili člani vlade in generaliteta. Med cerkvenimi obredi je prispela pred cerkev lafeta, na katero so nato položili krsto s telesnimi ostanki vodja Karadjordja. Vpreženih je bilo v lafeto šest vrancev; častno stražo pa je tvorilo 12 gardnih oficirjev. Ob 11. so oficirji ob lafeti potegnili sablje, nakar so prinesli iz cerkve krsto z zemeljskimi ostanki Karadjordja. Krsto, ki je bila pokrita s trobojnico, so nosili kralj, knez Arzen, knez Pavle in štirje šumadinski seljaki v narodnih nošah.

Ko so položili krsto na lafeto, je imel topolski župnik Čeda Djordjevič kraček nagovor, v katerem je rekel m. dr.:

»Veliki voditelj! Tvoji hvaležni potomci s tvojim pravnikom, našim dobrim in plemenitim kraljem na čelu, prenašajo danes tvoje zemlske ostanke v tvojo zadužbino, ki je simbol tvoje države. Nikomur ne bi bolj pristojal ta veličastni dom za zadnje počivališče, kakor tebi in tvojim krvnim potomcem. V njem so izražene naša umetnost in srednjeveška moč ter naša narodna veličina. Ko ta veličastna zadužbina sprejema tvoje kosti, bo zašle v posebnem sijaju in bo postala simbol naše rase. Ti pa, vzorni voditelj, bdi s kraljem Petrom Velikim Osvoboditeljem nad našo zmagonosno Jugoslavijo, ki jo je ustvaril tvoj plemeniti

Pešadija kraljeve garde v defileju vojske. Visoki in čvrsti fantje so bili v svojih elegantnih uniformah od občinstva simpatično aklamirani

pravnik in naš omiljeni kralj Aleksander. Tvoj san je izpolnil tvoj pravnik, v katerem vidi ves narod, kakor nekda v tebi in tvojemu vnuku, največje jamstvo svoje bodočnosti.»

Karadjordje na Oplencu

Ko je govornik končal, se je razvila izredna povorka proti zadužbini na Oplencu. Prah Karadjordja je za vedno zapustil topolsko nižino, ter se je preselil na višino Oplenca, da od tam bdi nad svojimi nasledniki. Na čelu povorke je korakala godba, nato je sledila častna četa, za njo pa lafeta s krsto. Za krsto je stopal prvi kralj, za njim kneza Arzen in Pavle, nato pa člani vlade z ministrskim predsednikom generalom Živkovićem na čelu. Sledili so bani z banskimi svetniki, generaliteta, rezervni oficirji in ogromna množica naroda, ki je tvorila tudi ob obeh straneh ceste gost špalir.

Ko je povorka prišla na Oplenc ter se je ustavila lafeta pred glavnimi cerkvenimi vrati, so se nagnile v pozdrav stare vojne zastave, ki so pričakovale povorko pred cerkvenim vhodom. Pred cerkvijo je pričakovala prihod povorke tudi Nj. Vel. kraljica s prestolonaslednikom Petrom in kneginjo Olgo.

Nagovor patrijarha Varnave

Okrog lafete so se razvrstili dostojanstveniki, nakar je prispel iz cerkve patrijarh Varnava v velikem ornatu in v spremstvu množične duhovščine. Ob grobni tišini je stopil patrijarh na cerkveni prag in obrnjen k kraljevi rodbini spregovoril:

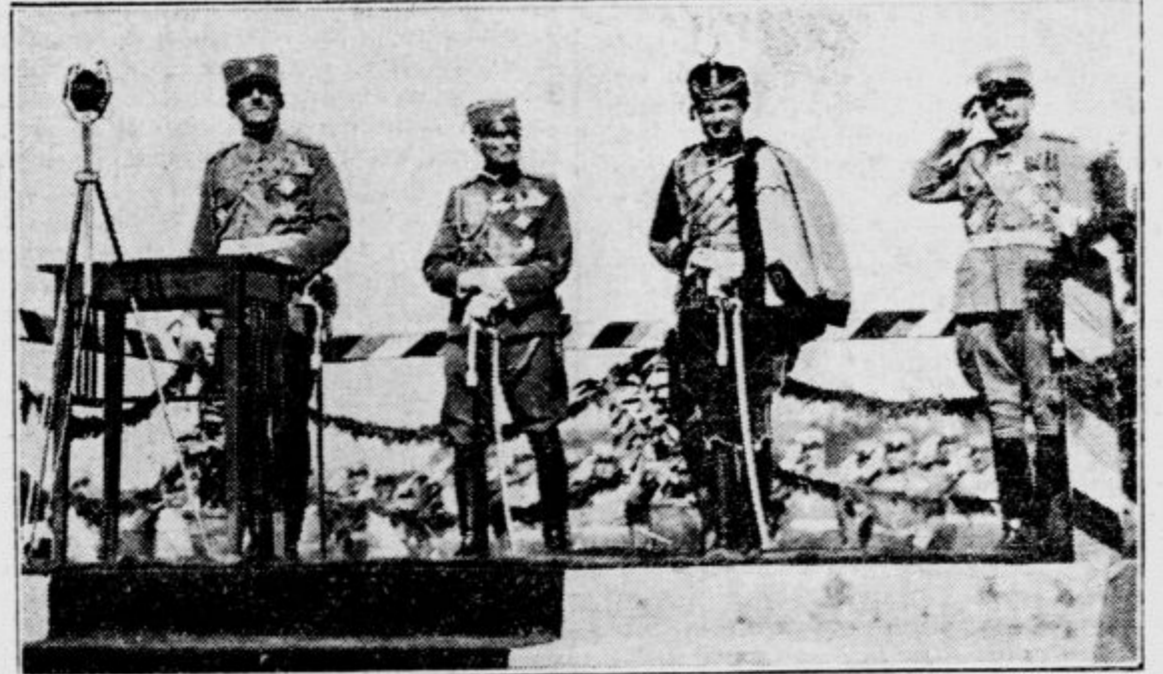
»Vaše Veličanstvo! Blagor onim, ki žive v domu svojem. Bogu je bilo ugodno, da danes posvetimo ta sveti hram, zadužbino blagopokojnega kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja. Posvečenje oplenskega hrama, prenos zemeljskih ostankov nesmrtnega vodi-

telja Karadjordja iz njegove topolske zadužbine v ta veličastni hram in naših s slavo ovenčanih zastav je važen zgodovinski dogodek za dom Karadjordjevičev in ves naš narod. V tem redko pobožnem trenutku vsi mi čutimo previdnost božjo, ki je skozi vse veke spremljala naš narod. Ponavlja se zgodovinski dogodek ne samo iz najvažnejše dobe naše zgodovine, nego iz naše najstarejše prošlosti. Pred nami se oživlja vekovna vladarska ideja: združjenje našega naroda in izgraditev njegove kulture. Težnja našega naroda da se osvobodi in uedini je naša svoj izraz v današnji naši Jugoslaviji. Božja previdnost je hotela, da stopi na čelo

Zastave so položili na določeno mesto, kosti vodje Karadjordja pa v marmornat sarkofag, kjer bodo poslej počivale.

S kratko molitvijo je bila svečanost v cerkvi končana in Nj. Vel. kralj ter vsi člani njegovega doma so odšli iz cerkve, na prostem burno pozdravljeni od deset tisočev prebivalstva z navdušenimi vzkliki. Kralj se je umaknil s svojo rodbino v двореc na Oplencu, kjer je bilo prirejeno kosilo za širši krog povabljenec.

Še dolge ure potem so se gnetle v cerkvi množice prebivalcev, ki so pobožno molile na grobovih Karadjordja in njegovega vnuka kralja Petra ter

Ko so v soboto na veličastni svečanosti v Beogradu vsi polki prejeli svoje jugoslovenske zastave, je Nj. Vel. kralj nagovoril zbrano vojaštvo z nagovorom, ki ga je objavilo že nedeljsko »Jutro«. Od leve na desno: kralj Aleksander, knez Arzen, knez Pavle, minister Hadžić. Pred vladarjem je nameščen mikrofon za prenos govora po radiju

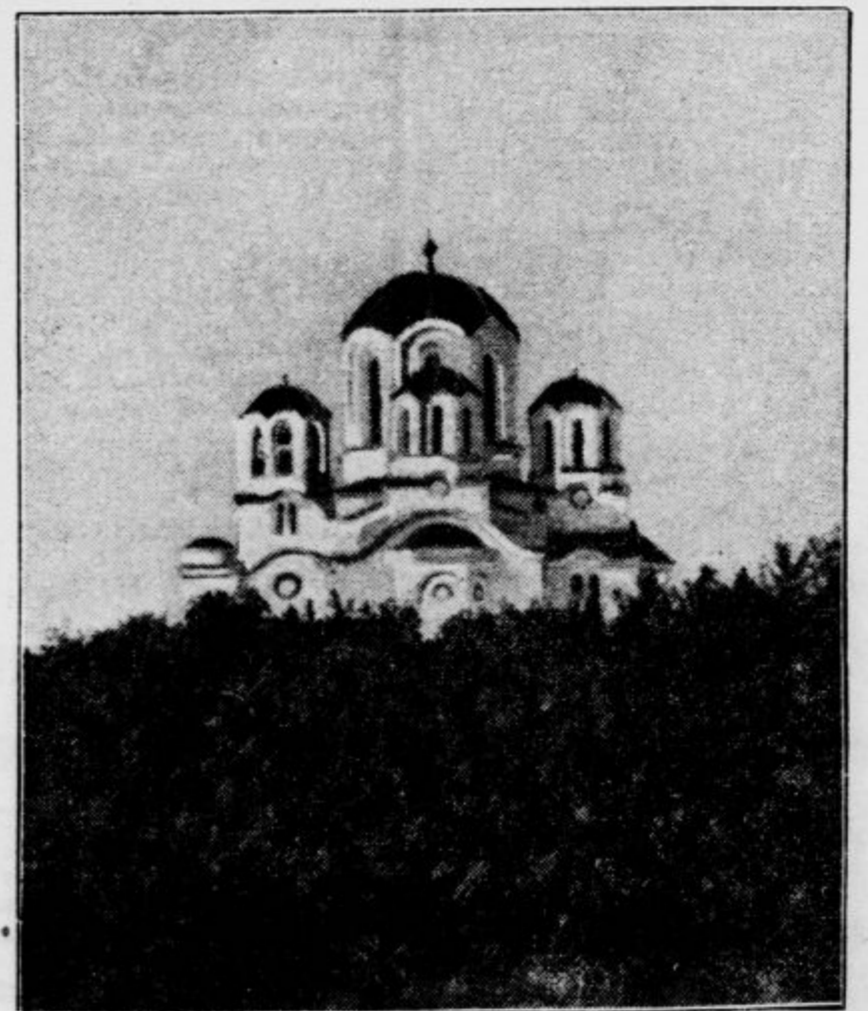
naših dičnih Šumadincev nesmrtni vodja Karadjordje, da jih po stoletnem suženstvu povede v neravno borbo z našimi zavojevatelji in uničevalci. Njegov vnuk Peter I. in njegov pravnik, naš vzvišeni kralj, sta izpolnila njegovo zaobljubo ter zgradila ta veličastni hram, čigar lepoto bodo občudovali še pozni naši potomci. Ta zadužbina bo večni spomin na naše pokolenje in na čast Karadjordjevičevega doma. Večna slava vodji Karadjordju in kralju

se poslavljale od starih vojnih zastav. Sele proti večeru so se ljudje razšli.

Poziv!

Danes ob 10.06 se iz Beograda vrnejo v Ljubljano predstavniki 40. pehotnega polka »Triglavskega« z novo polkovno zastavo.

Sprejem se bo vršil pred glavnim kolodvorom, kjer bodo zbrane deputacije

Kraljevska zadužbina na Oplencu

Petru I. Velikemu Osvoboditelju! Naj živita naš veliki kralj Aleksander I. in njegov prevzvišeni kraljevski dom!

V pravnikovih zadužbini

Po nagovoru so krsto vodje Karadjordja vzdignili z lafete komandanti armij z generalom Bojovićem na čelu in jo nesli v cerkev, kjer so jo položili na katafalk. V cerkev je odšel tudi kralj s kraljevsko rodbino in spremstvom. Za njimi so nesli stare zastave v najglobljem molku vseh prisotnih.

Najlepši pa bodo prizori na Miklošičevi cesti.

Vabimo vse ljubljansko občinstvo, da prisostvuje sprejemu in pozdravi novi prapor, ponos našega domačega polka, simbol vere v moč nedeljive in nepremagljive Jugoslavije.

Akademiki!

Pozivamo Vas, da se zberete ob 9. na univerzi, nakar bomo skupno odšli na kolodvor k sprejemu nove jugoslovenske zastave triglavskega polka.

S. S. L. U.

Evropa sodi...

Silen odmev tržaške sodbe in njene izvršitve po vsem evropskem tisku - Ostri napadi na fašistično justico in fašistični režim - Edino izjemo tvori italijansko časopisje

Italijanski listi niso priobčili nikakega podrobnejšega poročila o zadnjih urah tržaških žrtev in njih ustrelitvi v dolinici pri Bazovici, pač pa skuša časopisje opraviti krvavi čin s samoobrambo v boju za državo in režim. Kakor vedno, so tudi sedaj italijanski listi polni napadov na našo državo in zlasti na politične begunce, češ, da so ti dali pogon žrtvam, ki so s svojim življenjem plačale ljubezen do rodne grude in domačega jezika. Tako komentira turinska »Gazzeta del Popolo«, ki pravi med drugim:

»Izjemno sodišče za zaščito države je izreklo svojo obsodbo proti slovenskim teroristom. Obsodba je pravična, potrebna, blagodejna in naj služi vsem v opomin. Med procesom obtoženci niso samo priznali cele vrste svojih zločinov, ampak je tudi prišla na dan protifašistična slovenska organizacija na ozemlju Julijske Benečije, ki jo je namočila kri tolikih tisočev najboljših italijanskih sinov, in v Trstu, ki je bil vedno zvest Rimu tudi pod najhujšim avstrijskim zatiranjem, in se takoj pridružil domovini po veliki zmagi, ki je vrgla habsburški imperij.

Zadali so si ogromen cilj, zadeti v italijanski Julijski Benečiji državo in režim. Z umori in požigi so združili tudi vojaško vohunstvo in strupeno ter zakrknjeno propagando proti Italiji in fašizmu. Pripravljali so atentat ob priliki poroke prestolonaslednika in sedaj nameravali drugega proti šefu vlade in vodji fašizma. Listi in časopisi, ki so jih člani organizacije razširjali, dokazujejo, kakšni so bili cilji in smotri družbe. Italija, režim in fašistična država se ne napadajo brez kazni. Obsodba in Trstu je pokazala, da se režim brani, kakor je njegova sveta dolžnost, za spas domovine, v imenu šest sto tisoč mrtvih, katerih senca stoji na straži na vrhovih Brenerja in Sneznika ter v imenu mučnikov, ki so padli za fašistično revolucijo, ki je dala italijanskemu narodu zavest svojih dolžnosti, svoje moči in svoje naloge.

Rimska »Tribuna« komentira sodbo takole:

Obsodba je bila izrečena. Sledila ji je takoj nato sankcija. Procesu ni treba komentirati, ker je krivda obtožencev jasna. Jasno je dokazano na podlagi dokumentov, da so bili krivci samo oprode framsanske zarote, ki v boju proti fašizmu veže naše politične begunce z balkanskimi pustolovci. Toda tudi sedaj je propadla framsanska zarota. Fašizem stoji trdno in njegova pravi-

vica je močna, neomajna in sveta. Italija in fašizem sta samo eno, nedeljiva sta in nezrušljiva, kakor zmagi in revoluciji. Vsakogar, ki skuša rušiti to enoto in se spozabi do zločinov, se mora kaznovati brez usmiljenja.

Pod naslovom »eksemplarna pravica« piše Giornale d'Italia: Poročilo Agenzie Stefani je javilo v svoji kratki in lapidarni izjavi epilog tržaškega procesa. Logičen in potreben je ta epilog; moral je slediti opisanim dogodkom ter radi tega ustreza zahtevam in pričakovanju vsega italijanskega naroda. Tržaško prebivalstvo se je tekom vsega procesa mirno in dostojanstveno obnašalo, ker ni nikdar niti najmanj dvomilo, da se sodišče ne bo zavedalo svoje zvišene naloge in zadostilo patriotičnemu ponosu. Obsodba je dala v polnem obsegu zadoščenje italijanskemu pričakovanju in narod je s svojim naravnim čutom znal pravilno ceniti vrednost procesa, ter ga ni niti dramatično niti podcenjeval. Uspeh razprave pa je pokazal dalekosežnost teroristične akcije, ki se vodi proti fašizmu med drugorodnim prebivalstvom ob italijanski vzhodni meji. Nikakor nečemo stvari generalizirati. Venó dobro, da velik del Slovanov mirno dela in v veseljem sprejema italijansko suvereniteto. To konstatiramo moramo danes pbiti. Toda vsako akcijo skupin, ki jih je sedaj pravica popolnoma razkrinkala, bomo brez usmiljenja zasledovali in zatrli. Ako se Italija brani proti takim akcijam, brani samo svoje pravo suvereno državo in uspešno delo svojega obmejnega prebivalstva. Ker je fašistična država sledila tej osnovni potrebi, je izreklo izjemno sodišče svoje sodbo, ki odgovarja zahtevam celega naroda. Zadeva je likvidirana z ono fašistično pravičnostjo, ki obnavlja v vsem neupogljivo in nepristransko rimljansko pravico.

Naj ne vstane sedaj nobeden na oni strani meje, ki bi skušal idealizirati v nacionalističnem in patriotičnem smislu zločine, ki so bili kaznovani z večerjšjo obsodbo. Naj ne skuša nobeden nastopiti s to novo razlago, ker ve, da so Italijani zelo občutljivi na tem mestu zaradi svojih svetlih in velikih izkušenj v zgodovini narodnega mučeništva. Lesk mučeništva ne žari nad obsojenci v Trstu. Zalostni in barbarski so bili njih zločini brez najmanjše človečanske podlage in vsakega višjega čustva, njih žrtve male, nezmatne in nedolžne; barantali in prepirali so se za trideset srebrnikov kot ceno svoje izdaje in umorov, nevedne je način, kako so drug drugega ovajali. Razlaganje z mučeništvom ni niti umestno niti mogoče.

zvati Jugoslavijo. Drugače kakor poskus provokacije se ne more tolmačiti niti sodba, niti dejstvo, da justifikacija ni bila izvršena na dvorišču sodnega poslopja, kakor je to povod na svetu običaj, marveč v bližini jugoslovanske meje. Rimskim fašistom je bilo mnogo na tem, da bi razdržili jugoslovanske državljane in jih izzvali tako, da bi prekoračili mejo v cilju, iztrgati nesrečneže fašističnim orilcem. Zetev fašizma bi bila potem bogatejša...

V enakem smislu pišejo tudi vsi ostali listi, ki z največjim ogorčenjem predstavljajo tržaški proces kot v naprej določeno formalnost, ki je imela samo ta namen, kar najbolj ponižati jugoslovanski živelj v Italiji in izzvati Jugoslavijo.

Bratolavska »Slovenska Politika« prinaša pod naslovom »Krvava sodba nad nesrečnimi slovenskimi mladeniči« poročilo o razsodbi v tržaškem procesu ter poroča, da so zaščitniki sicer stavili predlog za odgoditev usmrčenja, ali ta predlog ne bo imel n'aknega praktičnega pomena.

»Venkov« z bolestjo najostreje obsoja italijansko sodstvo in pravi, da hodi Italija danes po slabih potih stare Avstrije.

Ostri komentariji francoskih listov

Pariz, 8. septembra. M. Pariški listi objavljajo obširne komentarije k sodbi izrednega tribunala v Trstu. List »Populaire« piše, da se fašistični režim vzdržuje samo po zaslugi terorja. Mussolini je odredil proces in obsodbo z namenom, da se zastraši jugoslovanski narod, da zloni odpor proti fašizmu in da se s to obsodbo ustvari izhodna točka za še bolj agresivno zunanjo politiko proti Jugoslaviji. Na podlagi izrečene razsode bo Mussolini skušal obdolžiti Jugoslavijo in Francijo, da podpirata protifašistično akcijo. Italijanska diplomacija bo postala še bolj arogantna proti Jugoslaviji ter bo ogrožala na ta način mir na Balkanu. Obsodba v Trstu naj bi zato dala pobudo evropskim vladam, da vodijo proti Italiji čvrsto politiko, ki bo v moralnem oziru izolirala fašizem.

List »Soir« piše v svojem komentarju, da je obsodba v Trstu izvala zgražanje proti izrednemu tribunalu za zaščito države, pravemu organu službenega terorizma, ker nima sodne neodvisnosti. Fašizem nosi vso odgovornost za eventualni pokret slovenskega separatizma. Pred 8 leti v Italiji ni obstajal manjšinski problem, sedaj pa je prišel ta problem na dnevni red zaradi fašistične politike terorizma in raznarodovanja. Obsojenci so bili prisiljeni k odporu, ker so od strani fašistov izvirala izzivanja in umori v obmejnem pasu, kjer bi bilo treba voditi politiko, zasnovano na široki podlagi humanitete. Obsodba v Trstu bo imela za posledico nove nemire. Na to sodbo odgovarja z zgražanjem ves civilizirani svet.

Tudi Belgijci obsojajo fašistično justico

Bruxelles, 8. septembra. Vsi listi objavljajo poročila iz Trsta. »Indpendance Belge« zelo ostro komentira obsodbo, zlasti pa njeno izvršitev. »Derniere Heure« objavlja veste pod naslovom »Strejljanje v hrbet.« »Peuple« objavlja apel jugoslovanskih emigrantov iz Italije na Društvo narodov in poudarja, da je žalostni rezultat tržaškega procesa pogubon sen. Fašistična Italija je prevzela težko odgovornost, zlasti glede odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. V flamškim pisani list »Heat Laarske News« razpravlja v uvodniku o procesu v Trstu v zvezi s položajem slovenske narodne manjšine v Italiji in naglašja, da je Italija hotela s tem procesom povsem odkrito izzvati jugoslovansko prebivalstvo. Očividno ni neka, v redu v Italiji, pravi list, če se zateka fašistični režim že k takim sredstvom. V času, ko zahteva za svoje sonarodnjake v tujini vse pravice, bi sicer nikakor ne smela in ne mogla tako postopati. Fašistični režim je v stiski, grozi mu huda notranja kriza in zato se zateka k takim sredstvom, da bi odvrnil pozornost javnosti od lastnega propadanja.

»Štiri nove mučenike«

Dunaj, 8. septembra. O justifikaciji v Trstu objavljajo dunajski listi obširne komentarije. Glavni organ avstrijskih agrarcev »Neues Wiener Extrablatt« piše pod naslovom »Mussolini ustvarja mučenike« med drugim: Jugoslavija je v soboto zjutraj dobila štiri nove mučenike. Hoteli so jih boljši demonstrirati in izzvati, kakor so to storili z že v naprej določeno sodbo, so bili na smrt obsojeni ustreljeni v neposredni bližini jugoslovanske meje. Mussolini pa se mora zavedati, da bodo ti streljani zanj in za fašizem težak odmev ne samo v Jugoslaviji, marveč v vsem kulturnem svetu. Iredentističnemu pokretu bo tržaška sodba dala samo novega poleta.

Tudi vsi ostali isti objavljajo daljše komentarije, v katerih podčrtavajo, da je proces proračunana provokacija, ki pa ni dosegla onega cilja, kakršnega je želel fašistični režim, marveč dala moralno klofuto onim, ki so jo uprizorili.

Dunajska vremenska napoved za torek: Menjajoče se oblačno, temperatura se bo razmeroma malo izpremenila, nezanemljivo vreme.

Samo še danes

ob 4, 7¹/₄ in 9¹/₄

Nesmrtni potepuh

Izven tega: Foxov zvočni tedenski zurnal. 2. Micky miška »Poročna koračnica«.

Predprodaja vstopnic dnevno od 11. do pol 13. ure.

„Elitni kino Matica“
Telefon 2124

Solidarnost ministrov Demetrovića in Korošca

Dne 4. t. m. iz Beograda odsotna ministra Demetrović in Korošec sta izjavila svoje popolno soglasje z izjavo vlade, sprejeto na ta dan

Beograd, 8. septembra. AA. Ministra dr. Korošec in Juraj Demetrović sta se nahajala na potovanju, ko je bila seja ministrskega sveta dne 4. t. m., na kateri je »bilo med drugim v zvezi s prej sprejetimi sklepi sklenjeno objaviti, da člani kabineta izjavljajo: da imajo samo en program, ki je vsebovan v manifestu Nj. Vel. kralja dne 6. januarja 1929. in v sklepu kraljevske vlade z dne 4. julija t. l. Oni se zato smatrajo za člane homogenega kabineta, prepričani, da pravilni razvoj narod-

nega in državnega življenja izključuje v bodočnosti povratek in vzpostavitev nekdanjih strank. Zato izjavljajo, da so odločeni, da v bodoče delajo samo na tej podlagi in se skupno udeležujejo ne glede na svojo prejšnjo strankarsko pripadnost.

Takoj po povratku s potovanja sta ministri dr. Korošec in Demetrović posetila predsednika vlade generala Petra Živkovića in mu izjavila, da se popolnoma strinjata z gornjim sklepom ministrskega sveta.

Nenadna smrt madžarskega ministra

Ministra socialne politike dr. Vasa je ponoči na njegovem stanovanju zadela kap

Budimpešta, 8. septembra. Madžarski minister za socialno politiko dr. Vas je nenadoma umrl. Dr. Vas je snoči z večernim vlakom prispel v Budimpešto ter je takoj nato odšel v svoje stanovanje. Za jutraj je naročil svojega soferja, ki je bil točno ob 8.30 pred njegovim stanovanjem. Ker se na njegovo hupanje ni nihče oglasil, je šel v stanovanje. Tudi tukaj se mu ni nihče odzval. Vdrli so nato v stanova-

nje ter našli ministra mrtvega v postelji. Zadela ga je kap.

Dr. Vas je bil po poklicu katoliški duhovnik ter je pripadal raznim Bethlenovim kabinetom od leta 1921. Za časa sovjetske vlade je bil obsojen na smrt, vendar pa je pobegnil. Pri dveh poizkusih bivšega kralja Karla, da bi zasedel prestol, je igral vlogo posredovalca med madžarsko vlado in Karlom.

Otvoritev zasedanja sveta DN.

Razprava o angleškem mandatu v Palestini - Poročilo mandatne komisije sprejeto soglasno

Zeneva, 8. septembra. Svet Društva narodov je danes dopoldne z običajno nejavno sejo otvoril svoje 60. zasedanje. Na današnji seji je bil odobren začasni dnevni red ter se je svet bavil z internimi zadevami in z osebnimi vprašanji. Sejo je otvoril preds. Zumetta (Venezuela). Finski zunanji minister Prokope, ki je podal poročilo mandatne komisije o Palestini, je izjavil, da je angleška vlada že večkrat poudarjala, da priznava svojo odgovornost za ustanovitev židovske države v Palestini in da je omejitve priseljevanja v Palestino samo začasna. Mandatna komisija meni, da bo to zagotovilo odstranilo vzemirjenje, ki je nastalo med židovskim prebivalstvom. V resoluciji, ki jo priporoča Prokope svetu, se naproša angleška vlada, naj v svrhu vzpostavitve miru v Palestini stori potrebne ukrepe po predlogih in pobudah mandatne komisije.

stal na resolucijo, ki jo je predlagal Prokope.

Zastopnik Perzije je izrazil svoje obžalovanje, da poročilo Prokopa ni omenilo obveznosti države glede na očuvanje državljanjskih pravic nežidovskega prebivalstva.

Jugoslovanski delegat se je pridružil izjavam perzijskega zastopnika, poudarjal pa je, da mora mandatna država izpolniti zgodovinsko nalogo napram židovskemu prebivalstvu in da se mora pri tem enakopravno ozirati v interesu splošnosti na oba dela prebivalstva. S tem je bila razprava končana. Predsednik je ugotovil, da je bilo poročilo soglasno sprejeto.

Zeneva, 8. septembra. Pri razpravi o palestinskem vprašanju se je splošno opazilo, da italijanski zunanji minister Grandi v nasprotju z nedavnimi izjavami italijanskih listov ni podal nobene izjave. To postopanje Grandija spravljajo v zvezo z namenom Italije, da pri nameravanem sporazumevanju s Francijo o mornariškem vprašanju in na drugih poljih zaprosi za podporo Anglije.

Ženevska konferenca o Panevropi

Včeraj je bila otvorjena v Ženevi konferenca evropskih držav o Briandovem načrtu Panevropa

Zeneva, 8. septembra. Razprava o evropskem načrtu, kakor se imenuje v povabilu francoske delegacije, se je pričela danes ob 16. v veliki dvorani sveta Društva narodov. Razprave so se med drugimi udeležili tudi trije ministrski predsedniki, namreč avstrijski zvezni kancelar dr. Schober, Venizelos in Letonec Selting. Med navzočimi zunanji ministri so bili dr. Curtius, Briand, Henderson, Grandi, Hymans, Beelaerts van Blokland, Mironescu, dr. Beneš, dr. Marin-ković, Prokope, Zaleski, Burov, Muncs, Moh-winkel in Motta. Španija je bila zastopana po svojem pariškem poslaniku Quinones de Leonu, le Albanija ni poslala nobenega zastopnika.

Seja je bila tajna. Ker se je vršila v poslopju Društva narodov, tolmačijo, da hoče evropska državna unija delati v okviru Društva narodov. V početku se je poročal Briand o došlih 26 odgovorih na njegovo spomenico. Vsi odgovori so bili izročeni udeležencem konference tiskani in obsegajo 127 strani.

Zeneva, 8. septembra. Na evropski konferenci je Briand predložil od francoske vlade pripravljeno belo knjigo z naslovom »Dokumenti za organizacijo federativne evropske unije«. Ta bela knjiga vsebuje poročila francoske vlade o uspehih francoske vprašalne polce. Iz teh odgovorov se ugotav-

lja, da skoro vseh 26 vlad priznava potrebo »enahih smernic« med evropskimi državami. O vprašanju polne neodvisnosti držav v eventualnem sodelovanju Evrope pravi poročilo, da francoska vlada odklanja vsako misel političnega obvladavanja. Države bodo zastopane v federaciji, da bi v njej kakor na drugi strani v Društvu narodov, pod čegar varstvo se bo postavila federacija, imele in izvajale popolnoma enake pravice. Proti temu osnovnemu pogoju ni bilo nobenega ugovora. Pri tej enakopravnosti držav gre za pravno enakopravnost vseh udeležencev držav glede na obveznosti napram federaciji. Pri tem ne bodo prizadete obveznosti in pravice, ki izvirajo iz pogojev.

Zeneva, 8. septembra. Razprava o Briandovem panevropskem načrtu je trajala štiri ure. Generalno tajništvo Društva narodov ni bilo zastopano, da ne bi dalo konferenci oficijelnega značaja. Komunikacije o razpravi pravi, da so se na konferenci zastopane države izjavile za Briandov načrt in da bo Briand predložil v razpravo svojo pobudo ob enem z odgovori udeležencev evropskih vlad plenarni seji Društva narodov. Briand je po evropski konferenci, ki je bila prva in edina seja, sprejel novinarje ter ugotovil, da so vsi delegati izjavili za njegovo idejo in da bo prišlo do nadaljnje akcije za Panevropo v okviru Društva narodov.

Odmev tržaške sodbe v češkoslovaškem tisku

Celokupni čl. tisk z največjim ogorčenjem obsoja fašistično justico - Italija je hotela s tem izzvati Jugoslavijo

Praga, 8. septembra. Vest o nagli justifikaciji pred izrednim fašističnim tribunalom na smrt obsojenih štirih Slovencev je izzvala v češkoslovaški javnosti veliko ogorčenje. Češkoslovaški listi govore z največjim ogorčenjem o fašistični justici. Značilno je, da so najbolj ogorčeni naš listi, ki so doslej kazali celo nekako naklonjenost do fašističnega režima. Vsi listi naglašajo, da tržaška sodba nima primera v zgodovini pravosodja.

»Narodni listy« objavljajo uvodnik pod naslovom »K političnemu umoru v Trstu«, v katerem pravijo med drugim:

Krvava fašistična roka je zapisala v zgodovino jugoslovanskega mučeništva štiri nova imena. Krvočelnosti Neronovih potomcev ni potolažil puljski umor; Vladimíru Gortanu sledijo nove žrtve. Ko je večeraj solnce prineslo štirim mladim slovenskim domoljubom zadnje pozdrave iz bližnje Jugoslavije, so počile silve karabink. Štiri slovenske matere so izgubile svoje sinove. Isto sodišče in isti general, ki je sodil Gortana, je obsodil tudi nje in po izkustvih puljskega procesa je bilo očito, kaj čaka obtožence. Iz Rima so jih pripeljali v verigah že vnaprej obsojene. Ves tržaški proces je samo zoprna igra, ki naj prepriča svet o slovenskem barbarstvu, ograjajočem rimsko civilizacijo. Namenoma so pospešili izvršitev obsodbe, da bi ne bilo mogoče očitati kralju, da jih ni pomilostil ali kraljici, da ni izpregovorila besede v prosep sinovom svojega naroda.

V vsem tem ni nikakega iznenadenja. Fašizem je napovedal vojno vsemu, kar ni italijansko. Zaprte so slovenske šole, knjižnice in prosvetne ustanove. Slovenska beseda je prepovedana v cerkvi, zabranjene so slovenske knjige, slovenski jezik je neusmiljeno zatiran. Slovensko inteligenco so fašisti pobili ali pa umirali v ječah in v internaciji. Da zatre še ono, kar je ostalo, si izmišlja fašistična justica veleizdajalske procese in v potokih preliva slovensko kri.

Izenaditi pa nas mora, da ti zločini ne nalete na protest omikanege sveta, ki je prirejal protestne shode z voljo justifikacije dveh ameriških anarhistov in zaradi justifikacije v daljni Kitajski. Morda molči svet, ker gre za prelito slovensko kri?

Ali bo molčala tudi Praga, srce slovanstva? Ali češka pest ne bo zagrozila tržaškim morilecem? S človeškega gledišča je največja grozovitost to, da se streljajo mladi ljudje samo zato, ker nočejo zatajiti svoje narodnosti, marveč ji zvesto služijo ter se žrtvujejo za svobodo svojega naroda, zahtevajoč zanj najenostavnejše pravice. V Italiji narodne manjšine nimajo zaščite, marveč jih naravnost surovo pobijajo. Društvo narodov molči na to kruto preganjanje.

Težko je verjeti, da bo vsaj zdaj za-

doščeno fašistovski krvočelnosti. Italijanski tisk pobesnelo pleše nad svežimi grobovi. Še naprej bo zasmehoval solze slovenskih mater, še naprej bo ščuval fašistovski justico k novim žrtvam. Ali enega naj ne pozabi: S krvjo narodnih mučnikov se tvori pot do narodne svobode. Glas krvi, prelite v Pulju in Trstu, je močnejši od krika fašistovskih čet! Ti umori ne bodo ostali brez odgovora, tega si naj bo svesta Italija.

V pobožnem spoštovanju se klanjamo večeraj padlim bratom. Padli so v svetem boju za svoj narod. Na njihova mesta pridejo drugi, ki jih osvetijo in dovedejo boj do zmage.

»Česke Slovo« piše pod naslovom »Fašistična justica: Z globokim ogorčenjem čita češka javnost vest o justifikaciji štirih Slovencev, ki jih je obsodilo na smrt izredno fašistovski sodišče. Štirje obsojenci, ki so se do zadnjega trenutka vedli junško, so pripadali skupini 17 Slovencev, obdolženih činov proti fašizmu. Italija je po mirovnih pogodbah dobila obširno slovensko ozemlje, ki ga hoče režim potujčiti z vsemi sredstvi. Dejstvo obsodb dokazuje, da režim s Slovenci ne postopa v duhu mednarodne pravičnosti. Usoda jamaških Slovencev, obsojenih pred izrednim tajnim sodiščem in izredno pospešena izvršitev sodbe morata pretrpeti vsakogar. Ugotavljamo, da je predsednik sodišča že pred obravnavo sporočil novinarjem rezultat obravnave.

»Express« objavlja dolg članek, v katerem pravi med drugim: Vest o nagli izvršitvi smrtne obsodbe je morala v vsem kulturnem svetu izzvati vihar ogorčenja. Fašistični režim je dobil s tem činom strašen moralni udarec. Kot vreden vrstnik se je postavil na stran krvočelnosti sovjetskega režima. Dejstvo je, da so fašisti zaprli vse slovenske šole in zatrli vse slovenski tisk. Začgali so slovenski Narodni dom v Trstu in demolarili mnoge druge društvene prostore. Ničče ni bil zaradi tega kaznovan. Nam ne more nihče očitati, da smo imeli kake predsojke o fašizmu, če tudi se nismo vselej strinjali s fašističnimi metodami. Danes pa, v vsem češkoslovaškem narodu ni človeka, ki bi odobral drakonično kazen, izrečeno v Trstu, niti ona organizacija, ki nosi naziv fašizma. Nimamo pravice, da bi se smešavali v zadeve te organizacije, mislimo pa, da bo njenemu pokretu samo v dobro, če se bo v znak protesta odrekla fašističnega naziva. Neštokrat smo nastopili proti blatenju reprezentantov sedanjega fašističnega režima, z ozirom na dobre odnošaje do Italije. Toda v tem primeru molčati bi bil zločin! Iz nas govori v prvi vrsti človek in Slovan.

»Telegraf« naglašja, da so zagršili umorjeni edino ta zločin, da so bili Slovani in da so imeli pogum, to javno priznati. Postali so žrtve fašističnega poskusa, iz-

Evropa sodi...

Silen odmev tržaške sodbe in njene izvršitve po vsem evropskem tisku - Ostri napadi na fašistično justico in fašistični režim - Edino izjemo tvori italijansko časopisje

Italijanski listi niso priobčili nikakega podrobnejšega poročila o zadnjih urah tržaških žrtev in njih ustrelitvi v dolinici pri Bazovici, pač pa skuša časopisje opravičiti krvavi čin s samoobrambo v boju za državo in režim. Kakor vedno, so tudi sedaj italijanski listi polni napadov na našo državo in zlasti na politične begunce, češ, da so ti dali pogon žrtvam, ki so s svojim življenjem plačale ljubezen do rodne grude in domačega jezika. Tako komentira turinska »Gazzeta del Popolo«, ki pravi med drugim:

»Izjemno sodišče za zaščito države je izreklo svojo obsodbo proti slovenskim teroristom. Obsodba je pravična, potrebna, blagodejna in naj služi vsem v opomin. Med procesom obtoženci niso samo priznali cele vrste svojih zločinov, ampak je tudi prišla na dan protifašistična slovenska organizacija na ozemlju Julijske Benečije, ki jo je namočila kri tolikih tisočev najboljših italijanskih sinov, in v Trstu, ki je bil vedno zvest Rimu tudi pod najhujšim avstrijskim zatiranjem, in se takoj pridružil domovini po veliki zmagi, ki je vrgla habsburški imperij.

Zadali so si ogromen cilj, zadeti v italijanski Julijski Benečiji državo in režim. Z umori in požigi so združili tudi vojaško volunturno in strupeno ter zakrknjeno propagando proti Italiji in fašizmu. Pripravljali so atentat ob priliki poroke naslednika in sedaj nameravali drugega proti sefu vlade in vodji fašizma. Listi in časopisi, ki so jih člani organizacije razširjali, dokazujejo, kakšni so bili cilji in smotri družbe. Italija, režim in fašistična država se ne napadajo brez kazni. Obsodba v Trstu je pokazala, da se režim brani, kakor je njegova sveta dolžnost, za spas domovine, v imenu šest sto tisoč mrtvih, katerih sence stoje na straži na vrhovih Brenerja in Snežnika ter v imenu mučnikov, ki so padli za fašistično revolucijo, ki je dala italijanskemu narodu zavest svojih dolžnosti, svoje moči in svoje naloge.

Rimska »Tribuna« komentira sodbo takole:

Obsodba je bila izrečena. Sledila ji je takoj nato sankcija. Procesu ni treba komentirati, ker je krivda obtožencev jasna. Jasno je dokazano na podlagi dokumentov, da so bili krivci samo oprode framasonske zarote, ki v boju proti fašizmu veže naše politične begunce z balkanskimi pustolovci. Toda tudi sedaj je propadla framasonska zarota. Fašizem stoji trdno in njegova pra-

vica je močna, neomajna in sveta. Italija in fašizem sta samo eno, nedeljiva sta in nezrušljiva, kakor zmaga in revolucija. Vskogar, ki skuša rušiti to enoto in se spozabi do zločinov, se mora kaznovati brez usmiljenja.

Pod naslovom »eksemplarna pravica« piše Giornale d'Italia: Poročilo Agenzie Stefani je javilo v svoji kratki in lapidarni izjavi epilog tržaškega procesa. Logičen in potreben je ta epilog; moral je slediti opisanim dogodkom ter radi tega ustreza zahtevam in pričakovanju vsega italijanskega naroda. Tržaško prebivalstvo se je tekom vsega procesa mirno in dostojanstveno obnašalo, ker ni nikdar niti najmanj dvomilo, da se sodišče ne bo zavedalo svoje zvišene naloge in zadostilo patriotičnemu ponosu. Obsodba je dala v polnem obsegu zadoščenje italijanskemu pričakovanju in narod je s svojim naravnim čutom znal pravilno ceniti vrednost procesa, ter ga ni niti dramatičiral niti podcenjeval. Uspeh razprave pa je pokazal dalekosežnost teroristične akcije, ki se vodi proti fašizmu med drugorodnim prebivalstvom ob italijanski vzhodni meji. Nikakor nečemo stvari generalizirati. Vemo dobro, da velik del Slovanov mirno dela in z veseljem sprejema italijansko suvereniteto. To konstatacijo moramo danes pribiti. Toda vsako akcijo skupin, ki jih je sedaj pravica popolnoma razkrinkala, bomo brez usmiljenja zasledovali in zatrli. Ako se Italija brani proti takim akcijam, brani samo svoje pravo suverenost države in uspešno delo svojega obmejnega prebivalstva. Ker je fašistična država sledila tej osnovni potrebi, je izreklo izjemno sodišče svojo sodbo, ki odgovarja zahtevam celega naroda. Zadeva je likvidirana z ono fašistično pravičnostjo, ki obnavlja v vsem nepuopljivo in nepristransko rimljansko pravico.

Naj ne vstane sedaj nobeden na oni strani mej, ki bi skušal idealizirati v nacionalističnem in patriotičnem smislu zločine, ki so bili kaznovani z večerajšnjo obsodbo. Naj ne skuša nobeden nastopiti s to novo razlago, ker ve, da so Italijani zelo občutljivi na tem mestu zaradi svojih svetlih in velikih izkušenj v zgodovini narodnega mučeništva. Lesk mučeništva ne žari nad obsojenci v Trstu. Zalostni in barbarski so bili njih zločini brez najmanjše človečnosti podlage in vsakega višjega čustva, njih žrtve male, nezmatne in nedolžne; barantali in prepirali so se za trideset srebrnikov kot ceno svoje izdaje in umorov, nevredne je način, kako so drug drugega ovajali. Razlaganje z mučeništvom ni niti umestno niti mogoče.

zvatih Jugoslavijo. Drugače kakor poskus provokacije se ne more tolačiti niti sodba, niti dejstvo, da justifikacija ni bila izvršena na dvorišču sodnega poslopja, kakor je to povsod na svetu običaj, marveč v bližini jugoslovanske meje. Rimskim fašistom je bilo mnogo na tem, da bi razdržili jugoslovnske državljane in jih izzvali tako, da bi prekorajčili mejo v cilju, iztrgati nesrečneže fašističnim morilecem. Žetev fašizma bi bila potem bogatejša...

V enakem smislu pišejo tudi vsi ostali listi, ki z največjim ogorčenjem predstavljajo tržaški proces kot v naprej določeno formalnost, ki je imela samo ta namen, kar najbolj ponižati jugoslovnski živelj v Italiji in izzvati Jugoslavijo.

Brati-lavska »Slovenska Politika« prinaša pod naslovom »Krvava sodba nad nesrečnimi slovenskimi mladeniči« poročilo o razsodbi in tržaškem procesu ter poroča, da so zaščitniki sicer stavili predlog za odgoditev usmrčenja, ali ta predlog ne bo imel nikakršnega praktičnega pomena.

»Venkova« z bolejšto najostreje obsoja italijansko sodstvo in pravi, da hodi Italija danes po slabih potih stare Avstrije.

Ostri komentarji francoskih listov

Paris, 8. septembra. M. Pariški listi objavljajo obširne komentarje k sodbi izrednega tribunala v Trstu. List »Populaire« piše, da se fašistični režim vzdržuje samo po zaslugi terorja. Mussolini je odredil proces in obsodbo z namenom, da se zastraši jugoslovnski narod, da zlomi odpor proti fašizmu in da se s to obsodbo ustvari izhodna točka za še bolj agresivno zunanjo politiko proti Jugoslaviji. Na podlagi izrečene razsodbe bo Mussolini skušal obdolžiti Jugoslavijo in Francijo, da podpirata protifašistično akcijo. Italijanska diplomacija bo postala še bolj arogantna proti Jugoslaviji ter bo ogrožala na ta način mir na Balkanu. Obsodba v Trstu naj bi zato dala pobudo evropskim vladam, da vodijo proti Italiji čvrsto politiko, ki bo v moralnem oziru izolirala fašizem.

List »Soir« piše v svojem komentarju, da je obsodba v Trstu izzvala zgražanje proti izrednemu tribunalu za zaščito države, pravemu organu službenega terorizma, ker nima sodne neodvisnosti. Fašizem nosi vso odgovornost za eventualni pokret slovenskega separatizma. Pred 8 leti v Italiji ni obstajal manjšinski problem, sedaj pa je prišel ta problem na dnevni red zaradi fašistične politike terorizma in raznarodovanja. Obsojenci so bili prisiljeni k odporu, ker so od strani fašistov izvirala izzivanja in umori v obmejnem pasu, kjer bi bilo treba voditi politiko, zasnovano na široki podlagi humanitete. Obsodba v Trstu bo imela za posledico nove nemire. Na to sodbo odgovarja z zgražanjem ves civilizirani svet. List »Peuple« piše pod naslovom »Nov fašistični zločin med drugim, da je bila obsodba že vnaprej sklenjena in da predstavlja teroristično dejanje proti slovenski manjšini ter izziva jugoslovnsko javno mnenje. Obsodba v Trstu ponovno spominja, da obstojajo v Italiji narodne manjšine, ki niso zaščitene s pogodbami in ki so podvržene najhujšim zlorabam fašizma. S tem, da se ne izvajajo pravice manjšin, se ustvarja nevarnost za mir.

Tudi Belgiji obsojajo fašistično justico

Bruxelles, 8. septembra. Vsi listi objavljajo poročila iz Trsta. »Independance Belge« zelo ostro komentira obsodbo, zlasti pa njeno izvršitev. »Derniere Heure« objavlja vesti pod naslovom »Streljanje v hrbet.« »Peuple« objavlja apel jugoslovnskih emigrantov iz Italije na Društvo narodov in poudarja, da je žalostni rezultat tržaškega procesa pogubon sen. Fašistična Italija je prevzela težko odgovornost, zlasti glede odnošajev med Italijo in Jugoslavijo. V flamščini pisani list »Heat Laarske News« razpravlja v uvodniku o procesu v Trstu v zvezi s položajem slovenske narodne manjšine v Italiji in naglašava, da je Italija hotela s tem procesom povsem odkrito izzvati jugoslovnsko prebivalstvo. Očividno ni neka, v redu v Italiji, pravi list, če se zateka fašistični režim že k takim sredstvom. V času, ko zahteva za svoje sonarodnjake v tujini vse pravice, bi sicer nikakor ne smela in ne mogla tako postopati. Fašistični režim je v stiski, grozi mu huda notranja kriza in zato se zateka k takim sredstvom, da bi odvrnil pozornost javnosti od lastnega propadanja.

»Štiri nove mučenike«

Dunaj, 8. septembra. O justifikaciji v Trstu objavljajo dunajski listi obširne komentarje. Glavni organ avstrijskih agrarcev »Neues Wiener Extrablatt« piše pod naslovom »Mussolini ustvarja mučenike« med drugim: Jugoslavija je v soboto zjutraj dobila štiri nove mučenike. Hoteli so jih demonstrirati in izzvati, kakor so to storili z že v naprej določeno sodbo, so bili na smrt obsojeni ustreljeni v neposredni bližini jugoslovnske meje. Mussolini pa se mora zavedati, da bodo ti strelji našli zanj in za fašizem težak odmev ne samo v Jugoslaviji, marveč v vsem kulturnem svetu. Iredentističnemu pokretu bo tržaška sodba dala samo novega poleta.

Dunajska vremenska napoved za turek

Menjajoče se oblačno, temperatura se bo razmeroma malo izpremenila, nezanesljivo vreme.

Odmev tržaške sodbe v češkoslovaškem tisku

Celokupni čl. tisk z največjim ogorčenjem obsoja fašistično justico - Italija je hotela s tem izzvati Jugoslavijo

Praga, 8. septembra. Vest o nagli justifikaciji pred izrednim fašističnim tribunalom na smrt obsojenih štirih Slovencev je izzvala v češkoslovaški javnosti veliko ogorčenje. Češkoslovaški listi govore z največjim ogorčenjem o fašistični justici. Značilno je, da so najbolj ogorčeni naš listi, ki so doslej kazali celo nekako naklonjenost do fašističnega režima. Vsi listi naglašajo, da tržaška sodba nima primera v zgodovini pravosodja.

»Narodni listy« objavljajo uvodnik pod naslovom »K političnemu umoru v Trstu«

Krvava fašistična roka je zapisala v zgodovino jugoslovnskega mučeništva štiri nova imena. Krvočelnosti Neronovih potomcev ni potolžil pulski umor: Vladimír Gortanu sledi nove žrtve. Ko je večeraj solnce prineslo štirim mladim slovenskim domoljubom zadnje pozdrave iz bližnje Jugoslavije, so počile sive karabink. Štiri slovenske matere so izgubile svoje sinove. Isto sodišče in isti general, ki je sodil Gortana, je obsodil tudi nje in po izkustvih pulskega procesa je bilo očito, kaj čaka obtožence. Iz Rima so jih pripeljali v verigah že vnaprej obsojene. Ves tržaški proces je samo zoprna igra, ki naj prepriča svet o slovenskem barbarstvu, ograjajočem rimsko civilizacijo. Namenoma so pospešili izvršitev obsodbe, da bi ne bilo mogoče očitati kralju, da jih ni pomilostil ali kraljiči, da ni izpregovorila besede v prospeh sinovom svojega naroda.

V vsem tem ni nikakega iznenadenja. Fašizem je napovedal vojno vsemu, kar ni italijansko. Zaprte so slovenske šole, knjižnice in prosvetne ustanove. Slovenska beseda je prepovedana v cerkvi, zabranjene so slovenske knjige, slovenski jezik je nesumiljeno zatiran. Slovensko inteligenco so fašisti pobili ali pa umirali v ječah in v internaciji. Da zatre še ono, kar je ostalo, si izmislija fašistična justica veleizdajalske procese in v potokih preliva slovensko kri.

Iznenaditi pa nas mora, da ti zločini ne nalete na protest omikanega sveta, ki je prijel protestne shode z vojlo justifikacije dveh ameriških anarhistov in zaradi justifikacije v daljni Kitajski. Morda molči svet, ker gre za prelito slovensko kri? Ali bo molčala tudi Praga, srce slovanstva? Ali češka pest ne bo zagrozila tržaškim morilecem? S človeškega gledišča je največja grozovitost to, da se streljajo mladi ljudje samo zato, ker nočejo zatajiti svoje narodnosti, marveč ji zvesto služijo ter se žrtvujejo za svobodo svojega naroda, zahtevajo zanj najenostavnejše pravice. V Italiji narodne manjšine nimajo zaščite, marveč jih naravnost surovo pobijajo. Društvo narodov molči na to kruto preganjanje.

Težko je verjeti, da bo vsaj zdaj za-

»Štiri nove mučenike«

Dunaj, 8. septembra. O justifikaciji v Trstu objavljajo dunajski listi obširne komentarje. Glavni organ avstrijskih agrarcev »Neues Wiener Extrablatt« piše pod naslovom »Mussolini ustvarja mučenike« med drugim: Jugoslavija je v soboto zjutraj dobila štiri nove mučenike. Hoteli so jih demonstrirati in izzvati, kakor so to storili z že v naprej določeno sodbo, so bili na smrt obsojeni ustreljeni v neposredni bližini jugoslovnske meje. Mussolini pa se mora zavedati, da bodo ti strelji našli zanj in za fašizem težak odmev ne samo v Jugoslaviji, marveč v vsem kulturnem svetu. Iredentističnemu pokretu bo tržaška sodba dala samo novega poleta.

Tudi vsi ostali listi objavljajo daljše komentarje, v katerih podčrtavajo, da je proces proračunana provokacija, ki pa ni dosegla onega cilja, kakršnega je želel fašistični režim, marveč dala moralno klofuto onim, ki so jo uprizorili.

Dunajska vremenska napoved za turek

Menjajoče se oblačno, temperatura se bo razmeroma malo izpremenila, nezanesljivo vreme.

Samo še danes

ob 4, 7¼ in 9¼

Govoreči film
Nesmrtni potepuh

Izven tega: Foxov zvočni tedenski žurnal. 2. Micky miška »Poročna koračnica«.

Predprodaja vstopnic dnevno od 11. do pol 13. ure.

„Elitni kino Matica“
Telefon 2124

Solidarnost ministrov Demetroviča in Korošca

Dne 4. t. m. iz Beograda odsotna ministra Demetrovič in Korošec sta izjavila svoje popolno soglasje z izjavo vlade, sprejeto na ta dan

Beograd, 8. septembra. AA. Ministra dr. Korošec in Juraj Demetrovič sta se nahajala na potovanju, ko je bila seja ministrskega sveta dne 4. t. m., na kateri je bilo med drugim v zvezi s prej sprejetimi sklepi sklenjeno objaviti, da člani kabineta izjavljajo: da imajo samo en program, ki je vsebovan v manifestu Nj. Vel. kralja dne 6. januarja 1929. in v sklepu kraljevske vlade z dne 4. julija t. l. Oni se zato smatrajo za člane homogenega kabineta, prepričani, da pravilni razvoj narod-

nega in državnega življenja izključuje v bodočnosti povratek in vzpostavitev nekdanjih strank. Zato izjavljajo, da so odločeni, da v bodoče delajo samo na tej podlagi in se skupno udeležujejo ne glede na svojo prejšnjo strankarsko pripadnost.

Takoj po povratku s potovanja sta ministri dr. Korošec in Demetrovič posetila predsednika vlade generala Petra Živkoviča in mu izjavila, da se popolnoma strinjata z gornjim sklepom ministrskega sveta.

Nenadna smrt madžarskega ministra

Ministra socijalne politike dr. Vasa je ponoči na njegovem stanovanju zadela kap

Budimpešta, 8. septembra. Madžarski minister za socialno politiko dr. Vas je nenadoma umrl. Dr. Vas je snoči z večernim vlakom prispel v Budimpešto ter je takoj nato odšel v svoje stanovanje. Za jutraj je naročil svojega soferja, ki je bil točno ob 8.30 pred njegovim stanovanjem. Ker se na njegovo hupanje ni nihče oglasil, je šel v stanovanje. Tudi tukaj se mu ni nihče odzval. Vdrli so nato v stanova-

nje ter našli ministra mrtvega v postelji. Zadela ga je kap.

Dr. Vas je bil po poklicu katoliški duhovnik ter je pripadal raznim Bethlenovim kabinetom od leta 1921. Za časa sovjetske vlade je bil obsojen na smrt, vendar pa je pobegnil. Pri dveh poizkusih bivšega kralja Karla, da bi zasedel prestol, je igral vlogo posredovalca med madžarsko vlado in Karlom.

Otvoritev zasedanja sveta DN.

Razprava o angleškem mandatu v Palestini - Poročilo mandatne komisije sprejeto soglasno

Ženeva, 8. septembra. Svet Društva narodov je danes dopoldne z običajno nejavno sejo otvoril svoje 60. zasedanje. Na današnji seji je bil odobren začasni dnevni red ter se je svet bavil z internimi zadevami in z osebnimi vprašanji. Sejo je otvoril preds. Zumetta (Venezuela). Finski zunanji minister Prokope, ki je podal poročilo mandatne komisije o Palestini, je izjavil, da je angleška vlada že večkrat poudarjala, da priznava svojo odgovornost za ustanovitev židovske države v Palestini in da je omejitve priseljevanja v Palestino samo začasna. Mandatna komisija meni, da bo to zagotovilo odstranilo vzemirjenje, ki je nastalo med židovskim prebivalstvom. V resoluciji, ki jo priporoča Prokope svetu, se naproša angleška vlada, naj v svrhu vzpostavitve miru v Palestini stori potrebne ukrepe po predlogih in pobudah mandatne komisije.

Angleški zunanji minister Henderson se je strinjal s poročilom Prokopa ter je potrdil, da ni bila izdana nobena prepoved židovskega priseljevanja v Palestino, temveč je začasna omejitev priseljevanja iz policijskih vzrokov. Henderson je nato pri-

stal na resolucijo, ki jo je predlagal Prokope.

Zastopnik Perzije je izrazil svoje obžalovanje, da poročilo Prokopa ni omenilo obveznosti države glede na očuvanje državljanjskih pravic nežidovskega prebivalstva.

Jugoslovnski delegat se je pridružil izjavam perzijskega zastopnika, poudarjal pa je, da mora mandatna država izpolniti zgodovinsko nalogo namram židovskemu prebivalstvu in da se mora pri tem enakopravno ozirati v interesu splošnosti na oba dela prebivalstva. S tem je bila razprava končana. Predsednik je ugotovil, da je bilo poročilo soglasno sprejeto.

Ženeva, 8. septembra. Pri razpravi o palestinskem vprašanju se je splošno opazilo, da italijanski zunanji minister Grandi v nasprotju z nedavnimi izjavami italijanskih listov ni podal nobene izjave. To postopanje Grandija spravljajo v zvezo z namenom Italije, da pri nameravanim sporazumevanju s Francijo o mornariškem vprašanju in na drugih poljih zaprosi za podporo Anglije.

Ženevska konferenca o Panevropi

Včeraj je bila otvorjena v Ženevi konferenca evropskih držav o Briandovem načrtu Panevrope

Ženeva, 8. septembra. Razprava o evropskem načrtu, kakor se imenuje v povabilu francoske delegacije, se je pričela danes ob 16. v veliki dvorani sveta Društva narodov. Razprave so se med drugimi udeležili tudi trije ministrski predsedniki, namreč avstrijski zvezni kancelar dr. Schober, Venezelos in Letonec Seltling. Med navzočimi zunanji ministri so bili dr. Curtius, Briand, Henderson, Grandi, Hyman, Beelaerts van Blokland, Mironescu, dr. Beneš, dr. Marinović, Prokope, Zaleski, Eurov, Muncs, Mohwinkel in Moita. Španija je bila zastopana po svojem pariškem poslaniku Quinones de Leonu, le Albanija ni poslala nobenega zastopnika.

Seja je bila tajna. Ker se je vršila v poslopju Društva narodov, tolačajo, da hoče evropska državna unija delati v okviru Društva narodov. V početku se je poročal Briand o došlih 26 odgovorih na njegovo spomenico. Vsi odgovori so bili izročeni udeležencem konference tiskani in obsegajo 127 strani.

Ženeva, 8. septembra. Na evropski konferenci je Briand predložil od francoske vlade pripravljeno belo knjigo z naslovom »Dokumenti za organizacijo federativne evropske unije«. Ta bela knjiga vsebuje poročila francoske vlade o uspehih francoske vprašalne pole. Iz teh odgovorov se ugotav-

lja, da skoro vseh 26 vlad priznava potrebo »enakih smernic« med evropskimi državami. O vprašanju popolne neodvisnosti držav v eventualnem sodelovanju Evrope pravi poročilo, da francoska vlada odklanja vsako misel političnega obvladanja. Države bodo zastopane v federaciji, da bi v njej kakor na drugi strani v Društvu narodov, pod čegar varstvo se bo postavila federacija, imele in izvajale popolnoma enake pravice. Proti temu osnovnemu pogoju ni bilo nobenega ugovora. Pri tej enakopravnosti držav gre za pravno enakopravnost vseh udeležencev držav glede na obveznosti namram federacije. Pri tem ne bodo prizadete obveznosti in pravice, ki izvirajo iz pogodb.

Ženeva, 8. septembra. Razprava o Briandovem panevropskem načrtu je trajala štiri ure. Generalno tajništvo Društva narodov ni bilo zastopano, da ne bi dalo konferenci oficijelnega značaja. Komunikacije o razpravi pravi, da so se na konferenci zastopane države izjavile za Briandov načrt in da bo Briand predložil v razpravo svojo pobudo obenem z odgovori udeležencev evropskih vlad plenarni seji Društva narodov. Briand je po evropski konferenci, ki je bila prva in edina seja, sprejel novinarje ter ugotovil, da so se vsi delegati izjavili za njegovo idejo in da bo prišlo do nadaljnje akcije za Panevropo v okviru Društva narodov.

Ponovitev posnetka

R

Velika manifestacija narodnega delavstva v Mariboru

Narodno delavstvo za aktivno sodelovanje s kraljem in vlado za ureditev države in narodnega edinstva - Za enotno nacionalno delavsko gibanje v vsej državi

Maribor, 8. septembra.

Včerajšnja zborovanja narodnega delavstva v Mariboru — dopoldanski kongres in popoldanski delegatski zbor — so vlepomembna iz treh razlogov: predvsem, ker so se vršila v Mariboru, kjer se je bil in se še bje socijalnacionalen boj: borba malega delovnega slovenskega človeka z nemško gospodarsko močjo in z nemško miselnostjo. Ta boj je splošno državne važnosti. Zato je bil jugoslovski Maribor še prav posebej upravičen, da je tolo pozdravil v svoji sredi nositelje narodnih in socialnih idej, predstavnik narodnih delavskih organizacij, združene v Narodnostrokovni zvezi. Narodno delavstvo je imelo v Mariboru svoj redni eltni kongres, da bi s tem dalo manifestacijsko moralno oporo slovenskemu delavcu ob severni meji. Nacionalna mariborska javnost je izkazala delavstvu največje simpatije.

Na kongresu pa sta bila sprejeta tudi dva zgodovinsko važna sklepa. Najvažnejša točka dnevnega reda kongresa je bilo poročilo dr. Jože Bohinjca o borbi narodnega delavstva za jugoslovansko državo.

Delavstvo je dosedaj molčalo in ni povedalo svojega stališča k velikim državnim dogodkom od 6. januarja 1929 dalje. Včerajšnji kongres narodnega delavstva pa je poudaril, da tudi delavstvo razume velike dogodke in njih pomen za dobrobit delavstva in države. Zato je sklenil, da delavstvo hoče aktivno podpirati vsa stremjenja, katera imajo namen, utrditi državno zavezo na osnovi državnega in narodnega edinstva.

S temi izjavami je dalo delavstvo državi in narodu na razpolago svoje moralne in politične sile — odkrito in jasno. Javnost in država morata važnost te pomoči razumeti in jo ceniti.

Delavstvo hoče državi dati svoje, tudi država mora delavstvu dati, kar je za njegov socialni napredek potrebno. Omalovaževanje delavnih potreb bi pomenilo omalovaževanje državno-politične važnosti delavstva.

Drugi važni sklep, storjen popoldne na delegatskem zborovanju, pa je, da narodno delavstvo dravske banovine želi veliko edinstveno nacionalno sindikalno organizacijo za celo Jugoslavijo. Izvrševalni odbor NSZ je dobil naročilo, da v tem pogledu nemudoma stopi v stike z vodstvom zveze jugoslovanskih delavnih sindikatov v Beogradu.

V interesu državne misli, kateri je bilo in ostaje delavstvo zvesto, je, da so kongres pozdravili tudi zastopniki najvišje oblasti v banovini. To je dokaz, da more narodno delavstvo pri oblastih najti polno pomoč in razumevanje za nacionalne in socialne težnje delavstva.

Kongres znači mejnik v našem delavskem sindikalnem pokretu. Delavski sindikalni pokret prehaja iz nacionalno indiferentnega internacionalizma v krepak jugoslovanski narodni delavski pokret. Po vsej državi je vidno močno gibanje, da se ustvari

nova, izrazito jugoslovanska delavska enotna strokovna organizacija

Evo, potek kongresa: Zunanji delegati so prispeli z vlakom ob pol 10. Zastopniki mariborskih narodnih delavskih organizacij so jih sprejeli in spremili v Narodni dom. Sprejem z godbo in povorko je politična oblast prepovedala.

Kmalu po 10. se je velika dvorana Narodnega doma napolnila z delegati in gosti iz Maribora ter okolice in predsednik Izvrševalnega odbora NSZ tov. Juvan je otvoril kongres, poudarjajoč njegovo važnost v obmejnem Mariboru in izrekajoč zahvalo vsem tovarišem in gostom. Pozdravil je zlasti zastopnika bana g. okrož. inspektorja dr. Schaubacha, zastopnika mariborske mestne občine g. podžupana dr. Lipolda in ljubljanske mestne občine tov. Rupnika, zastopnika Sokolstva, zastopnika Delavske zbornice tov. Ivana Tavčarja, zastopnika narodnih delavskih organizacij v Nemčiji tov. Pavla Bolha, predsednika zveze jugoslovanskih delavskih sindikatov tov. Stojana Stankovića iz Beograda, zastopnika osrednjega in obalnega odbora Narodne odbrane g. min. dr. Kukoveca, zastopnika obl. odbora Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev tov. Zupana in zastopnika mariborske podružnice Udruženja tov. Tumpeja, zastopnika Sokolske župe in Češkega kluba g. Bureša, zastopnika Sokola I in »Drave« tov. Mohorka, zastopnika Slov. obrtnega društva g. Zotterja ter zastopnika privatnih in bančnih nameščencev gospoda Skaza.

Na predsednikov predlog je kongres odposlal vdanostno brzojavko kralju in po zdravne brzojavke min. preds. Zivkoviću in ministru za soc. politiko dr. Preki.

Z ozirom na veliko tragedijo v Trstu so se zborovali na predsednikov poziv dvignili s sedežev in držali enominutni molk v spomin našim narodnim mučnikom.

Zastopnik bana g. okr. insp. dr. Schaubach je sporočil kongresu želje za čim najlepši uspeh, poudarjajoč, koliko nuneega dela še čaka na socialnem polju. Enake želje so izrekli podžupan dr. Lipold za mariborsko mestno občino, Fr. Rupnik za ljubljansko, min. dr. Kukovec in profesor Kenda za Narodno obrano, Iv. Tavčar za Del. zbornico, načelnik Mohorko za

Sokola in »Dravo«, Zupan in Tumpej za jugoslov. nacionalne železničarje, Zotter za Slov. obrtno društvo, Skaza za priv. nameščence, Stankovič za Glavni savez nacionalnih delavskih sindikatov v Srbiji in na Hrvatskem,

Pavel Bolha v imenu slovenskih delavcev v Nemčiji in ostali zapadni Evropi.

Predsednik mariborske podružnice NSZ tov. Saje je pozdravil predsednika Izvrševalnega odbora NSZ Juvana, voditelja westfalskih slovenskih delavcev Bolho in predsednika jugoslovanskih delavskih sindikatov ter jim kot skromno darilo izročil šopke svežih cvetic. Precitani so še bili pismeni pozdravi pomočnika bana g. dr. Pirkmajerja, češkoslovske nacionalne delavske organizacije v Pragi, ZKD v Ljubljani; in Mariboru, g. ministra dr. Alberta Kramerja in Zveze društev privatnih nameščencev.

Po teh formalnostih je podal tov. dr. Jože Bohinjec globoko stvaren referat o borbi narodnega delavstva za jugoslovansko državo.

Poudarjal je važnost letošnjega kongresa, ki je posvečen jugoslovenski misli, državnemu in narodnemu edinstvu, misli, ki je predpogoj za upravni red, za gospodarski in socialni napredek. Jugoslovansko narodno delavstvo je bilo tej misli vedno zvesto in ni mu žal ničesar, kar je v 10 letih svobodne države prineslo na oltar te ideje. Narodno delavstvo iskreno pozdravlja novo državno politiko, ki jo je inauguriral kralj s svojim manifestom od 6. januarja 1929. in s svojimi kasnejšimi akti, ker je prepričano, da je jugoslovanska ideja in jugoslovenska nacionalna zavednost podlaga prave demokracije in genialna sila za socialni napredek celote. Zato hoče narodno delavstvo aktivno sodelovati v tej novi državni politiki, da bo mogoče čim prej na polju socialnega udejstvovanja države nadomestiti, kar je bilo zamujeno zlasti glede uvedbe narodnega in invalidnega zavarovanja, zaščite delovnega razmerja, kolektivnih pogodb itd. Narodno delavstvo odklanja internacionalizem v onem smislu besede, ki ustvarja nacionalno mišljenje in indiferentnost, pasivnost namesto aktivnosti v borbi za nacionalne in državne potrebe. V Mariboru še posebej poudarja narodno delavstvo potrebo, da naš narodni žvejt tu ob narodnosti meji v jugoslovanski misli dobi krepko oporo, materialno in moralno zaščito, da bo sposoben s svojo dušo in s svojim srcem braniti državo in utrjevati njen ugled. Narodno delavstvo pa polaga tudi veliko važnost na sodelovanje v Sokolstvu, ki nosi v sebi duha, iz katerega se mora do popolnosti okrepiti: država in njena jugoslovenska orijentacija.

Zborovalci so izvajanja referenta sprejeli z navdušenim odobravanjem in je bila soglasno odobrena

resolucija,

ki jo je predlagal v smislu svojih izvajanj: Narodno delavstvo, organizirano v Narodno strokovni zvezi, zbrano na svojem letnem kongresu dne 7. septembra 1930 v Mariboru ugotavlja:

da parlamentarni način državnega življenja ni bil sposoben ustvariti narodu in državi gospodarsko in socialno zadovoljnost, utrditi ugled države na znotraj in na zunaj;

da ni bil sposoben med jugoslovenskim narodom vzgojiti zavest državne skupnosti in enotne državne volje, moči in slave ene države;

da je parlamentarni način zakonodajnega dela države kazal na znake neozdravitve. Isto velja glede eksekutive. Oboje je bilo v stanu, da privede obstoj države v skrajno nevarnost in s tem ogroža vsako možnost socialnega in gospodarskega napredka prebivalstva.

Zato kongres ugotavlja, da je Nj. Vel. kralj s svojim aktom od 6. januarja, 3. oktobra in z nadaljnimi drugimi ukrepi rešil državo propasti, utrl pota zdravega in sposobnega državnega življenja, katera naj pripeljejo do novega sposobnega parlamentarno-demokratskega načina življenja in gospodarstva v državi; da je na osnovi teh ukrepov pričelo veseljenje in zadovoljnije državno življenje, ki nas navdaja z upanjem, da bo tudi delovno ljudstvo v polni meri deležno prave zakonite zaščite v vseh svojih težnjah.

Smatramo za svojo dolžnost, da vse ukrepe v obrambo in zagotovo države iskreno pozdravljamo in zagotavljamo, da bomo z vsi svojimi aktivnostmi in z vsemi svojimi sredstvi podpirali delo kralja in vlade za utrditev države, narodnega in državnega edinstva, katero naj nam prinese novo srečnejšo bodočnost.

Narodno delavstvo je bilo jugoslovenski misli vedno zvesto — zvesto hoče ostati tudi v bodočnosti. Za to misel hoče združiti vse svoje sile po vsej državi, da skupno z vsem narodno zavednim delavstvom države krepko sodeluje na gospodarskem, socialnem in političnem napredku države.

Predsednik Juvan je nato ob 12. zaključil kongres z zahvalo govornikom, gostom, časopisju, mariborski podružnici NSZ in vsem tovarišem in v zaključku: Naj živi solidarnost jugoslovenskega delavstva, naj živi Jugoslavija!

Zunanji delegati so imeli na vrtu Narodnega doma skupno kosilo.

Ob 2. popoldne se je vršilo v zgornji mali dvorani Narodnega doma

letno zborovanje delegatov.

Otvoril in vodil ga je predsednik Juvan, ki je posebej pozdravil tovariša Stankovića iz Beograda in Bolho iz West-

falske. Poudaril je, da je letošnje delegatsko zborovanje važno zlasti zaradi tega, ker ima sklepati o veliki skupni in enotni organizaciji jugoslovenskega narodnega delavstva.

Po ugotovitvi verifikacijskega odseka, da je zastopanih 19 podružnic po 49 delegatih, je podal strok. tajnik Jos. Kravos

tajniško poročilo,

iz katerega je bilo razvidno, da je organizacija tudi v minulem letu posvečala svojo pozornost vsem najrazličnejšim socialnim vprašanjem. Poudaril pa je tudi potrebo, da se organizacija pojača, da podružnice revidirajo vrste članstva ter da redno vrše dolžnost pobiranja članarine. NSZ se je po svojih delegatih udejevala pri vseh sestankih, konferencah in anketah, kjer je šlo za to, da se odbijajo naskoki na že dosežene delavske pravice. Ima močno zastopstvo v delavski zbornici, zastopana je tudi v ljubljanski Borzi dela. Z delavstvom v Nemčiji goji stalne stike in osnovala je v Ljubljani tudi poseben narodni izseljeniški odbor, kateremu načeljuje agilni tovariš dr. Bohinjec. V stalnih stikih je tudi z nacionalnim delavstvom v Češkoslovaški. Privedlo se je mnogo predavanj s sklopičnimi slikami. V Mariboru se je vzpostavilo okrožno tajništvo. Z zvezo jugoslov. delavskih sindikatov so že navezani stiki zaradi enotne nacionalne delavske organizacije v Jugoslaviji.

Poročilo so delegati z odobravanjem vzeli na znanje in predsednik mariborske podružnice tov. Saje je tudi strok. tajniku tov. Kravosu poklonil lep črpek.

Med tem je prispel brzojavni pozdrav prvega podstaroste Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, hr. Gangla:

Vsem bratom in sestram v borbi za ideale bratstva pošiljamo iskrene pozdrave, želeči vsem stremljenjem za moralne in materialne dobrine pooblaš in traja: uspehe. Strnite svoje vrste pod sokolsko zastavo na čast domovini in za blagostanje naroda! Zdravo!

Blagajniško poročilo je podal tovariš Stopar. Dohodkov je bilo v minulem poslovnem letu Din 138.399,22, izdatkov pa Din 106.443,52.

Imenovan nadzorstva je tov. Tušak predlagal blagajniku in celemu odboru absolutoriji, kar je bilo soglasno sprejeto.

Sledile so volitve.

V izvrševalni odbor so bili soglasno izvoljeni:

Kot predsednik že 24. let tov. Rudolf Juvan, za prvoga podpredsednika tov. dr. Jože Bohinjca, za II. podpredsednika Mariborčan Vladislav Saje, za tajnika Vlad. Kravos, za blagajnika Dav. Stopar, za odbornike pa tovariši: Ivan Tavčar, Fr. Rupnik, Ant. Varšek, Albin Tomec, vsi iz Ljubljane, Slavoj Kušar iz Zagorja, Fr. Kralj iz Jesenice in Luka Bizjak iz Litije.

V upravni odbor pa so izvoljeni: Kapla (Litija), Ravnik (Jesenice), Jesenšek (Zagorje), Germ (Maribor), Blažek (Ptuj), Deria (Št. Pavel), Bohinec (Kranj), Dornik (Trbovlje) in kot namestniki Zulovec, Kavčič, Fink in Bertonec.

V nadzorstvo: Kot predsednik Janko Grašič ter Vinko Sedlar, Andr. Vidic in Viktor Vovk (Maribor).

Delegatski zbor je nato soglasno sprejel od tov. dr. Jože Bohinjca utemeljeno in predlagano resolucijo

o edinstveni organizaciji nacionalnega delavstva Jugoslavije:

Delegatski zbor NSZ osvaja na svojem rednem letnem zboru v Mariboru dne 7. sept. 1930 sledeči sklep:

V interesu zaščite in napredka delavske varstvene in zaščitne zakonodaje je, da se delavstvo na osnovi narodne zavednosti, naprednosti in jugoslovenske misli strne v celji državi v enotno strokovno organizacijo in vodi tako enotni nacionalni delavski pokret v državi v obrambo in izboljšanje svojega gnotnega in kulturnega položaja.

Izvrševalnemu odboru NSZ se zato naroča, da poglobi in razširi organizacijsko moč narodno zavednega in naprednega delavstva predvsem v območju svojega delokroga z vsemi dopustnimi sredstvi. Utrditev in razširitev organizacije naj tvori najvažnejši in najnujnejši del delovanja NSZ.

Razširitvi nacionalnega delavskega pokreta po vseh pokrajinah države je posvečati vso pažnjo, predvsem na ta način, da NSZ stopi v oficijelni stik z vsemi po programu sorodnimi sindikalnimi organizacijami v državi in skupno z njimi izdela odgovarjajočo obliko skupne organizacije v svrhu enotnega vodstva narodnega delavskega pokreta v državi. Na osnovi tako utrjenih moči sindikalnega pokreta narodnega delavstva ima skupna organizacijska forma težiti za tem, da dobi narodno delavstvo primeren vpliv v delavskih zbornicah in drugih delavskih ustanovah.

Delavski zbor pooblašča izvrševalni odbor NSZ, da pravomočno in obvezno za vse organizacije NSZ ustvari vse predpogoje za enotno organizacijo nacionalnega delavstva v državi.

K stavljeni resoluciji, ki je bila z navdušenjem sprejeta, je spregovoril tehtne besede tudi še tov. Stankovič iz Beograda, izražajoč svoje veselje, da se bo vrnil v Beograd s pozitivnimi sklepi mariborskega kongresa.

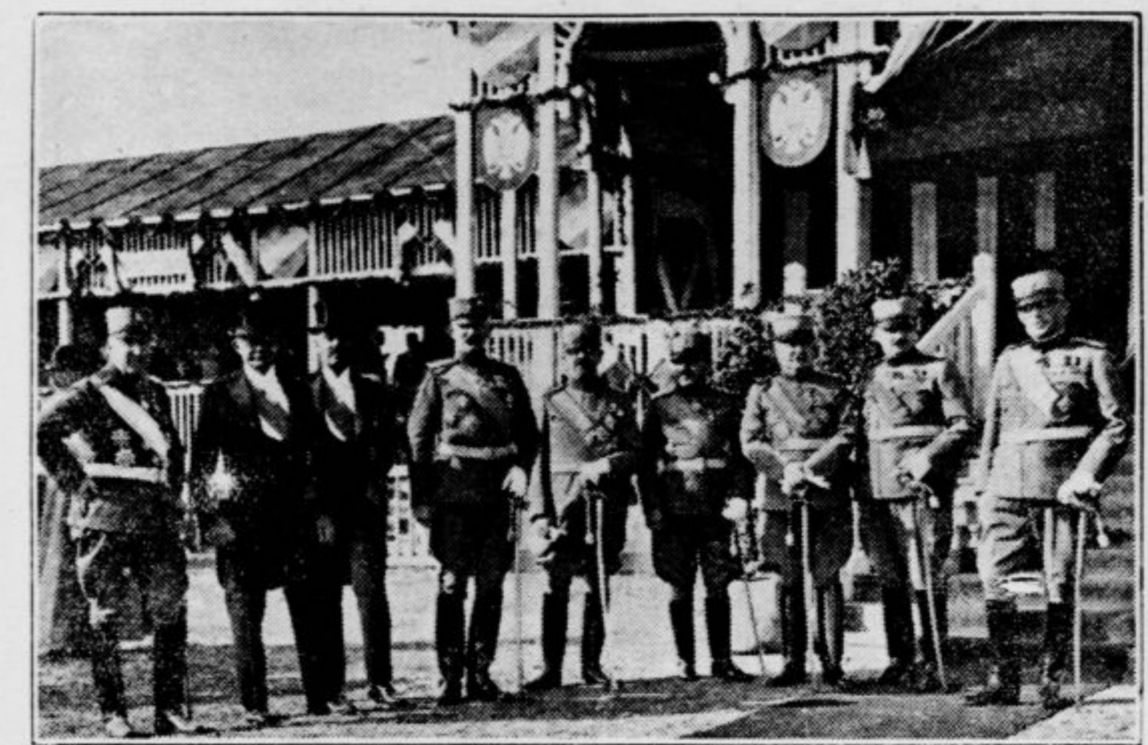
Pri slučajnostih so spregovorili še tov. Bolha iz Westfalske, Kralj iz Jesenice, Kajžar iz Maribora in Kušar iz Zagorja, ki je predlagal, naj bi se prihodnji kongres vršil v enem izmed rudarskih revirjev. Delegati so predlog odobrili in naročili izvršilnemu odboru, da čimprej v tem smislu določi kraj prihodnjega kongresa.

S konstatacijo, da je kongres narodnega

delavstva v Mariboru končal s popolnim uspehom in da so njegovi sklepi zgodovinske važnosti za nadaljnji razvoj nacionalnega delavskega pokreta v Jugoslaviji, je predsednik tov. Juvan zaključil ob pol 5. pop. delegacijsko zborovanje.

Zvečer je mariborska podružnica NSZ v gornjih prostorih Narodnega doma priredila družabni večer, ki ga je kvarilo popoldne nastopivše deževje.

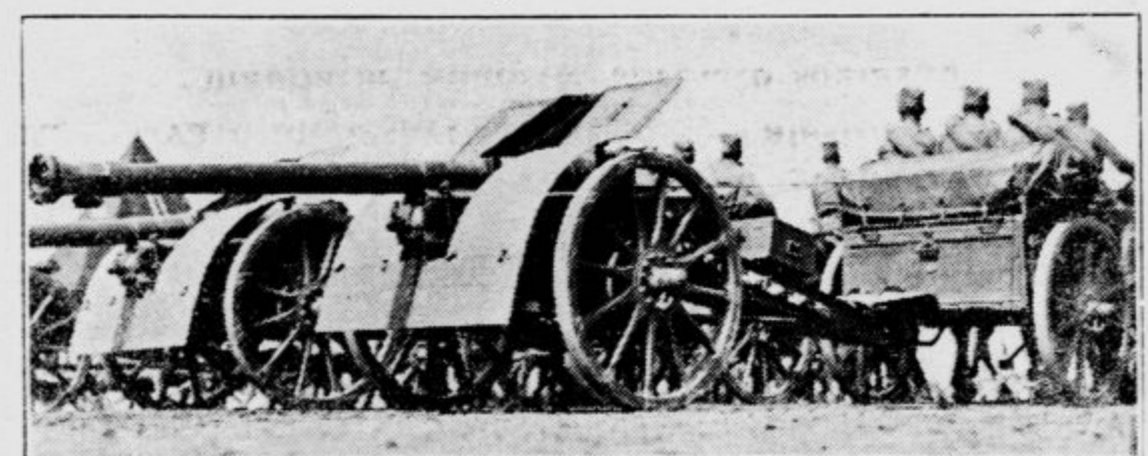
Z veličastnih sobotnih svečanosti v Beogradu

Člani kraljevske vlade prisostvujejo mogočnemu defileju naše vojske pred vrhovnim poveljnikom Nj. Vel. kraljem. Ministri so kot rezervni oficirji večinoma v svojih oficirskih uniformah

Naši mornarji v manifestacijskem defileju. Kreпки zagoreli čuvarji našega Jadrana so bili v svojih snežnobelih uniformah predmet burnih ovacij stotisočglave množice občinstva

Defileja se je udeležilo tudi več polkov naše artiljerije vseh vrst. Poleg artiljerije na motornih vozilih je vzbujala posebno pozornost težka artiljerija z dalekometnimi topovi

Velika slavnost v Št. Ilju

Maribor, 8. septembra.

Danes je minulo 8 let, odkar je bil slovesno otvorjen v Št. Ilju v Slovenskih Goricah v naši najpomembnejši občini postojanki ob severni meji Slovenski dom, ki ga je danes eden izmed govornikov na proslavi imenoval mariborski Port Artur. Na poziv pripravljalnega odbora, v katerem so bili najnamenitejši narodni borci pred 20 leti, so se odzvali ne le šentiljski domačini, kmetje in delavci v naravnost ogromnem številu, temveč tudi narodno občinstvo iz bližnje in daljne okolice in zlasti iz Maribora. Prvi popoldanski vlak je pripeljal stotine gostov iz Maribora in vseh občin severno od Maribora. Po pozdravnem nagovoru akademika Havca na kolodvoru se je vse občinstvo z godbo na čelu formiralo na veličastno povorko več tisoč ljudi, ki je korakala na slavnosten prostor ob nekdanji nemški trdnjavi »Südmarkhof« v neposredni bližini Slovenskega doma. Št. Ilj, ki je pred 20 leti sprejel slovenske goste povodom otvoritve Slovenskega doma s sovraštvom, pluvanjem in psovkami, je bil danes odet v narodne zastave.

Ko so se množice zbrale na slavnostnem prostoru, jih je pozdravil predsednik pripravljalnega odbora g. Fran Thaler, ki je pred 20. leti ob priliki otvoritve Slovenskega doma pozdravil udeležence kot takratni slovenski župan. Pozdravil je predvsem sreskega načelnika, vladnega svetnika dr. Ipavca kot zastopnika državne uprave, kanonika Čičeka iz Jarenine, ki je pred 20. leti blagoslovil Slovenski dom, ministra v pokoju dr. Kukoveca, zastopnika Narodne odbrane profesorja Roberta Kenda, zastopnika mariborske Sokolske župe dr. Irgolića, zastopnika mariborske podružnice CMD in Zveze kulturnih društev novinarja Vekoslava Špindlerja, zastopnika kluba »Meja« Kovačiča, nadalje pevski društvi Maribor in Jadran, vsa druga društva ter ostalo občinstvo. Izpogovorili so še tehtne besede dr. Ipavca, domači župnik Evald Vračko, ki je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, minister v pokoju dr. Kukovec, slavnostni govornik Fran Žebot, ki je podal več značilnih črtic iz nekdanjih bojev in zlasti poudarjal, da sta rešila Št. Ilj slovenski kmet in slovenski

Nesreče v mestu in na deželi

Ljubljana, 8. septembra.

Nesreča nikoli ne počiva. Človek jo izkupi takrat, kadar najmanj pričakuje. Med prazniki je sprejela splošna bolnica v Ljubljani več žrtve nesreče tako z dežele, kakor iz mesta. Na dvorišču št. 5 v Metelkovi ulici se je vozil v nedeljo popoldne s kolesom 13-letni Martin Brear. Fanku pa se njegovo veselje ni obneslo. Nenadoma je preostro zavil in padel po tleh, kjer je obležal z zlomljeno levo roko.

Na velicesnišču je padel na praznik popoldne z vrtljaka 3-letni sinček natakarija Šabrije Čehajčič in si zlomil desno nogo z stegnu. France Černivec, 42-letni uslužbenec državne železnice, doma iz Male vasi pri Ježici, se je peljal v nedeljo zvečer s kolesom domov. Na Dunajski cesti pa je nenadoma zadel na večji kamen, zaradi česar je na kolesu zgubil ravnotežje. Padel je po tleh ter se hudo poškodoval na glavi.

Težje se je poškodovala tudi 5-letna hči železničarja Štefka Mehle. Na improvizirani gugalnici na domačem dvorišču v Jenkovi ulici 3 je zgubila ravnotežje ter padla na tla. Poškodovala se je na bradi.

Hudo jo je izkupil 50-letni posstnik Janez Kušar z Dobrove pri Ljubljani. V nedeljo so imeli tam gasilsko veselje, na kateri pa je nastal proti večeru prepir med fauti. Vmes je bil tudi Kušarjev sin, ki ga je skušal oče braniti. Nenadoma pa je v splošnem razburjenju začutil stari Kušar na desni roki skelečo bolečino. Počedila se je kri, kajti eden izmed fantov mu je z nožem prerezal roko. Prizadejal mu je tako težko rano, da so ga morali nemudoma prepeljati v splošno bolnico.

2-letni Alojzij Grebenc, sinček posestnika iz Št. Jurja pod Kumom, je v nedeljo padel z okna domače hiše ter si zlomil tevo nogel.

Zbor Cirilmetodarjev v Ribnici

Velika letna glavna skupščina CMD - Razveseljiva bilica narodno-obrambne dela - Udeležba iz vse banovine

Ribnica, 8. septembra. Ribnica, slikovita domovina svetovno znanega Urbana, je danes imela svoj veliki dan. Od vseh strani naše slovenske zemlje, iz njenega središča, od njenih severnih in južnih meja so prihitali vanjo poborniki naše najstarejše narodno-obrambne organizacije na svojo veliko, 41. skupščino, da se pomenijo o delu preteklega leta in o načrtih za bodoče delovanje.

Ob 10. zjutraj je prisopihal ljubljanski vlak na ribniško postajo, kjer ga je pričakala skupina domačinov, na čelu jim podpredsednik tamošnje podružnice Ciril-Metodove družbe, g. Ančič, ki je pozdravil drage goste s kratkim, jedrnatim nagovorom. Odgovoril mu je predsednik družbine vodstva, g. notar Aleksander Hudovernik, na kar se je podala vsa družba proti trgu, vsemu okrašenemu z narodnimi trobojnicami.

Prvo presenečenje: ob vrodu so bili postavili Ribničanje originalen slavolok iz samih produktov svojih pridnih in iznajdljivih rok, iz znamenite »suhe robe«, in pod tem slavolokom baje natančne kopije onega slavoloka, pod katerim so sprejeli udeležence XIII. skupščine Družbe sv. Cirila in Metoda pred dolgimi 32 leti, jezero ljudi, spalir Sokolov, ognjegascsev in narodnega ženstva v slikovitih narodnih nošah. Drugo presenečenje: Tu šele so se bili Ribničanje pripravili, da sprejmejo došlece. In sprejeli so jih tudi po svoje, srčno, domače, navdušeno. Mala Branka Peterlinova, učenka meščanske šole, in Božo Erjavč, učenec osnovne šole, sta spregovorila v pozdrav in Peterlinova je izročila ginjenemu predsedniku, g. notarju Hudoverniku, z narodnim trakom povezan — lesen šopek iz miniaturne suhe robe, spregovorili so g. Novak, župan ribniški, g. Mali Klunova, v imenu ženske podružnice Ciril-Metodove družbe, g. Jurjevič, v imenu ribniškega Sokola in g. Lesar v imenu gasilcev. Občinstvo pa je navdušeno vzkljkalo.

Po tem sprejemu so odšli člani vodstva in zastopniki podružnice v občinski dom, kjer se je vršil zaupni sestanek, a nekako ob pol 12. se je otvorila v dvorani gostilne »pri Cenetu«

Javna skupščina

Predsednik g. Hudovernik je v svojem nagovoru najprvo pozdravil vse zborovalce, ki so se udeležili skupščine v tako velikem številu, osobito še prosa. Šefa dr. Lončarja kot zastopnika banske uprave, okr. glavarja dr. Čuša iz Kočevja, mag. pharm. Josipa Ančiča, zastopnika Sokola in sokolske župe, župana Ivana Novaka, g. Matijo Zamida, ravnatelja v pokolu, zastopnika Zveze kulturnih društev dr. Josipa Rusa in g. Sentjurčevu iz Trbovelj, ki se je udeležila vseh 41 skupščin. V nadaljnjem govoru se je spomnil v teku prejšnjega poslovnega leta umrlih članov in podpornikov družbe, ki so jim skupščinarji stoji izkazali čast z vzklikom »Slava!« Podal je kratko s'iko o družbinem delovanju v razdobju od prve (XIII.) skupščine v Ribnici, ko je naš narod ječal pod tujim jarmom, do danes, ko smo svobodni narod v svobodni Jugoslaviji, čeprav nam je mirovna pogodba odkrnila mnogo naših najboljših bratov in sestri. Prehajajoč na preteklo poslovno leto je ugotovil, da so naše meje še vedno ogrožene od pohlepnega tuca in da je družba storila vse, da ojači našo narodno poset. Strela bi še več, če bi imela dovolj denarnih sredstev. Število njenih podružnic pa je premajhno, komaj 83, dočim šteje organizacija nemškega Schulvereina in Sidsmarke n. pr. 1422 podružnic. To da misliti, posebno ker so se prihranki družbe v teku let zelo skrčili. Porabila se je ogromna svota za narodno prosveto in bo morala skrčiti svoje delovanje, če ji javnost ne prisloži na pomoč. Z apalom na intenzivnejše delo je zaključil poročilo, ki so ga navzoči sprejeli z odobravanjem.

Pozdravi

Oglasil se je nato k besedi prosvetni šef dr. Lončar, ki je pozdravil skupščino v imenu banske uprave in s krasnimi izjavami bodril skupščinarje k delu, ki je v nekaterih krajih moriša še bolj potrebno nego prej.

G. Mervič, ravnatelj meščanske šole, je pozdravil v imenu učiteljstva in je naglasil, da moramo pomesti z vsemi ostanki našega nekdanjega suženjstva. Družba se mora nasloniti na šolo in na učitelje, učiteljstvo jo bo moralo podpreti pri vzgojnju novega pokolenja.

Tajnik g. inž. Mačkovšek je tedaj podal tajniško poročilo, ki je v glavnem podrobneje ilustriralo predsednikova izvajanja. Opozoril je na ogromno razliko med pravici, ki jih uživajo nemške manjšine v naši državi, in pravici naše manjšine na Koroskem in celo napram kulturnim razmeram našega naroda v svobodni domovini. Dočim pride n. pr. na 550 kočevskih Nemcev po ena manjšinska šola, pride v dravski banovini po ena šola na 1000 rusih ljudi! A na Koroskem je položaj takšen, da nima naš živelj na 20 utraktivnih h solah niti ene usposobljene učne moči za pouk v materinem jeziku, slovenskih učiteljev pa ni, razen enega, dveh, tam nobenih, ker so jih vse izgubili. Nemški tiki, ki je v zadnjem času spregovoril lakotno neresnično besedo o kulturnem položaju naše manjšine v Jugoslaviji, bi bolj smel, da bi poročal o tem stvarneje, predvsem pa, da bi posvetil svojo pažnjo tudi položaju naše manjšine na Koroskem.

Sledilo je poročilo blagajnika dr. Kersnika, ki je ugotovilo v nekaterih strokah družbinoga delovanja finančno nazadovanje. Tudi izdatki so se zvišali, dohodke pa ilustrira dejstvo, da ni na našem ozemlju niti polovica predvojnega števila podružnic, katerih prispevki so se poleg tega še znižali. Nujno bi bilo potrebno, da se delo počiva, da se oživijo vse podružnice, ki ne delujejo več, in da se še pomnožijo.

Veliko pozornost in odobravanje je zbudil nato referat člani družbine vodstva Prekorska, ki je poudarjal predvsem potrebo enotne organizacije narodno obrambnega dela. Smo maloštevilen narod, zato se moramo doma in ob mejah čim bolj smiselno utrditi gospodarsko, kulturno in nacionalno. Pred vojno je štela družba 242 podružnic, danes le 83, ki dajejo komaj petino tega, kar prej. Tu moramo hiteti, da nas del javnosti ne bo začel smatrati za nepotrebne. Oživiti moramo vse podružnice in jih pomnožiti z novimi, že obstoječim šolam in učnim tečajem, ki jih vzdržuje družba, morajo slediti nove ustanove te vrste. Ciril-Metodova družba naj bi postala voditeljica vseh ostalih naših narodno-obrambnih organizacij, predlagal pa bi da bi pristopila kot celota k vsedržavni Narodni obrani, ker pripada našemu pokolenju tudi naloga ustvariti jugoslovansko, česar se moramo zavedati posebno v dnešni, ko zopet padajo naše žrtve.

V imenu nadzorstvenega odbora poročal dr. Ravnihar, da je našo nadzorstvo vse knjige v redu, predlaga absolutorij in posebno zahvalo družbenim pisarni, ki njih svoje delo vzorno in požrtvovalno, kar sprejmejo skupščinarji soglasno. Pri nato sledečih dopolnilnih volitvah odborov, ki jim je potekla poslovna doba, se per acclamationem izvolijo vsi dosedanj: novi so vodstvenem odboru ga Milka Potočnikova namesto g. Podkrajškove, ki je bila izjavila, da ponovne izvolitve ne more sprejeti, in g. Miro Senekovič, sin prvega predsednika družbe, namesto umrlega dr. Vodopivca; v nadzorstveni odbor pa pride prof. Majcen namesto umrlega prof. Virbnika.

Ob viharnem navdušenju vseh navzočih prečita predsednik vdanostno — brzojavko, ki jo je potem skupščina poslala Nj. v. kralju, dalje pozdravni brzojavki mons. T. Zupanu, prirediteljnemu odboru današnje velike narodne slavnosti v št. lju v Slovenskih gorah in g. Podkrajškovi.

Med slučajnostmi prečita tajnik več skupščini došlih pozdravnih brzojavk, nato sledijo razni predlogi, ki se tičejo med drugim majhnih sprememb v pravilih.

Okoli pol 2. je zaključil predsednik naš vse uspelo skupščino s pozdravom na vse navzoče, zlasti na narodno ženstvo, ki je naslovil najj krasen poziv, naj bi še v bodoče ostalo zvesto in marljivo v delu za narodne ideale. Pri skupnem obedu, ki so ga Ribničani organizirali zelo lepo, so pozneje sledile še mnoge lepe besede o bodočem delu, a tudi v zahvalo Ribničanom, ki so tako pristrčno in gostoljubno sprejeli goste iz najbolj oddaljenih krajev Slovenije in ki so s svojo organizatorično sposobnostjo omogočili tako lep in dostojen potek zborovanja, gotovo v največji prid naši skupni narodni stvari.

Glas bednih

Ljubljana, 8. sept. Prejeli smo: V novinah se je že velikokrat razpravljalo o bedi in pomanjkanju železniških staroupokojencev, provizionistov, miloščinarijev, železniških invalidov, vdov in sirot državne in južne železnice. Podpisano društvo se venomer prizadeva na vseh pristojnih mestih, da se imenovanim njihov bedni položaj izboljša. Tozadevo je bilo vloženo na vseh možgih mestih nebroj prošnji, v katerih so bile natančno opisane njihove razmere.

Ti si volasi trpijo se v svoji veliki bedi obračajo z obupnimi klici na podpisano društvo za pomoč, ker s sedanjimi prejemki nikakor ne morejo živeti. Gospod urednik, najljubnejše prosimo, da nam priobčite eno teh pisem, pismo si volasega starčka, katero smo prejeli 1. septembra in se glasi:

»Prosim, dovolite par vrstic, upam, da ne boste vzeli za zlo. Prosil bi Vas za nekoliko pojasnilo, da bi me mogoče malo potolažili. Dočakal sem visoko starost. Dne 30. avgusta t. l. sem obhajal svoj rojstni dan, star sem zdaj 75 let. Zatorej Vas bi prosil, ali bode kaj z našim zaželjenim pričakovanjem, da se naš bedni položaj vsaj malo izboljša. V moji veliki starosti imam malo upanja, čuti, da me moje moči zapuščajo, moji udi so oslabei, ne morem si ničesar pomagati, od nikoder nobene pomoči. Oprostite, mogoče me boste Vi kaj potolažili, jaz sem izgubil vse upanje na vsako pomoč. Za nas stare upokojence je rešitev smrt, kakor se je to že mnogim našim tovarišem zgodilo, kateri že v hladni zemlji počivajo in ne potrebujejo ničesar več. Ali mi, kateri še živimo, trpimo največje pomanjkanje naprej. Zima se bliža, obleke, kurjave ni, stanovanje plačam, za živež mi ne ostane ničesar. Kaj bo z nami? Še enkrat prosim, oprostite, ker Vas nadlegujem.«

Taki obupni klici prihajajo dan za dnem. Kako potolažiti uboge trpine, kaj naj se jim odgovarja? Bridka je njih usoda, žrtvovali so svoje zdravje v odgovorni in težki službi ob vsakem vremenu za blagor človeštva, plačevali svojo pokojnino, na starost pa so zapostavljeni. Podpisano društvo najljubnejše prosim za pomoč tem siromakom.

Društvo žel, upok. za drav. ban.

Ali ste že naročili nove slovenske ilustrirane tedenske revije »Zvezdica« in »Svet«?

Sprejem novih zastav v Zagrebu

Zagreb, 8. septembra. Nocoj ob sedmih je prispel na glavni kolodvor poseben vlak z zagrebškimi vojaki in častniki, ki so se udeležili velikih svečanosti v Beogradu in prinesli s seboj nove jugoslovanske zastave zagrebškimi edincem. Na kolodvoru so se zbrali zastopniki vseh oblastev, društev in korporacij ter ogromna množica občinstva, zlasti mladine. Po govornih in sviranju državne himne so se razvile navdušene manifestacije enotni Jugoslaviji, nakar so odnesli nove vojaške prapore v posamezne vojašnice.

Odlikovanja z Jugoslovansko krono

Kakor je že »Jutro« poročalo, so bila povodom izreditve novih jugoslovanskih zastav našim pešaškimi in konjiškimi polkom podeljena prva odlikovanja z novim redom Jugoslovanske krome. Odlikovani so bili:

Z Jugoslovansko krono I. reda: kneza Arzen in Pavle, predsednik vlade general Zivković, vsi aktivni ministri, minister dvora Jeličić, vojvoda Bojović in bivši ministri Alajupović, Krulj, Mažuranić in Perić.

Z Jugoslovansko krono II. reda: vsi bani, bivša bana Đala Popović in Dučić, vsi armijski generali in admiral Wickerhauser, dalje bivši ministri in poslaniki dr. Kramer, Ivan Brihar, Bogdan Marković, Slavko Miletić, Čeda Mihajlović, Nikola Nikić, Pečić, Svetislav Popović, Radović, Timotijević, šurmin, Grisogono, Smodlaka, Tresić-Pavičić, Andrić, Karamehmedović, dalje Miroslav Kulmer, Ivan Meštrović, zagrebški župan Rittig, Veloslav Spinčić, dr. Trinašević, dr. Račić iz Splita, bivši beograjski župan Savičić itd.

Z Jugoslovansko krono III. reda: divizijski in brigadni generali, aktivni in rezervni, dalje bivši ministri Barić, Vasa Jovanović, Krnić, dr. Subotić, Osman Vilić, Omerović, dr. Palečić, Peleš, Radović, Ivan Vesenjak, dr. Gosar, dr. Kulovec, dr. županik, Šuperina, Ivan Pucelj in Anton Sušnik; dalje podstaršine SKJ Gangl, Križ, Mergentsev in Paunković ter Milan Marjanović, beograjski župan Nešić, zagrebški župan Srkulj, dr. Gustav Gregorin, Karlo Kovačević, Uroš Desnica, dr. Čingrija itd.

Večje število kulturnih in drugih javnih delavcev ter aktivnih in rezervnih oficirjev je odlikovanih z Jugoslovansko krono IV. in V. reda. Krono IV. reda so dobili polkovniki, podpolkovniki in majorji ter kapotani bojnega broda, fregate in korvete, ostali odlikovani oficirji pa krono V. reda, dočim so bili mnogi podoficirji odlikovani z zlato in srebrno medaljo.

Napredovanja oficirjev

Beograd, 7. septembra, e. »Službene Novine« objavljajo več ukazov o napredovanju višjih in nižjih oficirjev. Napredovanja generalov je objavilo že »Jutro«. Za polkovnike so m. dr. avanzirali podpolkovniki Ivan Prpić, Metod Rakuša, Stjepan Krčmar, Mirko Rajh, Karol Potočnik, Ferdo Jančić, Fran Požar in Mihael Lukanc; za podpolkovnike majorji Mirko Burja, Josip Skorpić, Oton Vidrih, Bogdan Majetić, Erih Pipan, Slavko Petruhar itd.; za kapetane I. kl. kapetani I. kl. Zivota Nikolčić, Ivan Savić, Joško Slobodnik itd. Mnoga napredovanja so bila izvršena tudi v rezervi.

Nazadovanje konkurzov

Zagreb, 8. septembra. Jugoslovansko društvo za zaščito upnikov v Zagrebu javlja, da je bilo v preteklem mesecu 30 stečajev, napram 91 v isti dobi lanskega leta. Po pravnem področju je bilo stečajev v Hrvatski in Slavoniji 3 (lani 9), v Srbiji in Crni gori 17 (77), Sloveniji in Dalmaciji 5 (8), Bosni in Hercegovini 1 (1) ter v Vojvodini 4 (1). Od pričetka tekočega leta je bilo skupaj 473 stečajev, napram 791 v isti dobi preteklega leta. Letos imamo torej za 318 stečajev manj nego lani.

Minister Demetrović poseti Grčijo

Atene, 8. septembra, g. Jugoslovanski trgovinski minister Juraj Demetrović je sporočil grški vladi, da bo v kratkem posetil Solun, kjer bo otvoril na tamošnji razstavi jugoslovanski paviljon. Iz Soluna bo odpotoval v Atene, kjer bo imel posvetovanja z vladnimi krogi v svrhu zaključitve novih pogodb za čim tesnejše sodelovanje na gospodarskem polju. Grški krogi toplo pozdravljajo prihod jugoslovanskega trgovinskega ministra.

Korupcija cvete tudi v Rusiji

Moskva, 8. septembra. Državna politična uprava je odkrila skupino, ki je desorganizirala preskrbo prebivalstva z živilsi s tem, da je z 10.000 ponarejenimi kartami za živila nakupovala živila in drugo blago ter jih nato prodajala naprej po odušinskih cenah. Trije trgovci in trije nameščenci zadržanih trgovin so bili obsojeni na smrt, ostali so bili prepeljani v konfinacijska taborišča.

Zadnje sportne vesti

Skoplje, 8. septembra. Včeraj se je izvršila pri Skoplju svečana otvoritev novega igrišča sportnega kluba »Jugaz Svečanost«, se je udeležil na vabilo SK Jugaz zagrebški Hašk, ki je gostoval na skopljskem tleh dva dni. Prvi dan je Hašk premagal enajstorič Jugaz v razmerju 5:2 (4:2), drugi dan pa je ostala tekma neodločena s 3:3.

Zagreb, 8. septembra. Dne 20. t. m. bo gostovalo v Zagrebu nogometno moštvo dunajske Admire. Nastopilo bo enkrat proti Hašku in enkrat proti Gradjanskemu.

Praga, 8. septembra. V finalnem tekmovanju za svetovno prvenstvo v hazeni so Čehoslovakinje premagale Jugoslovence v razmerju 8 : 5 (5 : 2). Igra je bila pred 35.000 gledalci zelo živahna in ves čas odprta. Občinstvo je neprestano akklamiralo jugoslovenske igralko, ki bi po poteku igre zaslužila boljši rezultat.

V teku na 60 metrov je zmagala Poljakinja Welasiewicz z 7,7 sek., pri metanju diska pa Poljakinja Konopecka, ki je vrgla nisk 36,8 m daleč.

Ogromen poset velesejma

V nedeljo in ponedeljek je gospodarsko in lovsko razstavo posetilo okrog 35.000 ljudi - Uspešno tekmovanje slovenskih harmonikarjev

Ljubljana, 8. septembra.

Z dosedanjim uspešnim jesenskega velesejma odnosno gozdarske in lovsko razstave smo lahko v resnici zadovoljni. Nedeljski in današnji ogromni poset pa je gotovo najlepše priznanje prirediteljem, ki so v letošnji razstavo vložili toliko dela in truda. V nedeljo je razstavo posetilo 15.000 ljudi, danes pa je poset presegel 20.000 ljudi. Na razstavišču je bil tak naval, kakor smo ga le redko zabeležili v teku desetih letih obstoja našega velesejma. Udeleženci današnjega šumarskega kongresa so korporativno posetili razstavo, prav tako udeleženci mednarodnega misijonskega kongresa, ki so se zlasti zanimali za misijonsko razstavo, ki je prirejena v okviru velesejma. V vzgojno-poučnem pogledu je posebno razveseljivo, da je bil v nedeljo in danes poset interesentov z dežele in iz ostalih pokrajin naše države izredno velik. To je povsem razumljivo, saj so jesenski velesejmi v prvi vrsti posvečeni našemu podeželskemu gospodarstvu. Za vse zložbene predmete je bilo zadnje dni velika zanimanja in so se tudi kupčije lepo razvijale.

Glavna atrakcija današnjega dne je bilo seveda tekmovanje slovenskih harmonikarjev. Zanimanje, ki ga je zvezlo tekmovalce v najširših krogih našega občinstva, nam priča, da harmonika kot slavenski narodni instrument nikakor ni prišla ob vsilavo. Nasprotno krog njenih ljubiteljev se vedno bolj širi; na drug strani pa je tekma po izjavi predsednika ocenjevalne komisije dr. Karlina pokazala v vseh kategorijah zelo lep in viden napredek nasprotnih prejšnjim letom. Brez dvoma je ta napredek pripisati vsakoletnim vjemam harmonikarjev, ki jih prireja naš velesejmi in ki so velike propagandne vrednosti za ta narodni instrument.

Tekmovanje, ki se je začelo zgodaj zjutraj, je trajalo do večera in je bilo zaključeno šele ob pol 8. zvečer, ko so bili razglašeni rezultati in razdeljena darila.

Na diatonični harmoniki je v prvi lažji skupini tekmovalo 8 harmonikarjev in je prejel prvo darilo (harmoniko) gosp. Šotar, drugo (beneški pepelnik) je prejela gospodična Anica Rupačkova, tretje (budilko) pa gospodična Anica Umekova. Na grajenih in ostalih tekmovalci so prejeli diplome. V drugi težji kategoriji je tekmovalo prav tako 8 harmonikarjev in je bil izven konkurence najbolje ocenjen gosp. Stanko iz Ljubljane; od ostalih tekmovalcev pa je prejel prvo darilo (harmoniko) gosp. Mavrič, drugo darilo (kavni service) gosp. Lavoda, tretje (ženo uro) pa gosp. Bucik. Tudi v tej kategoriji so vsi tekmovalci prejeli diplome.

Na kromatični harmoniki je v prvi lažji kategoriji prejel prvo nagrado (gramofon) gosp. Samec, drugo (ženo uro) gosp. Rakuša; v drugi težji kategoriji pa je prejel prvo darilo (gramofon) gosp. Stanko iz Ljubljane, drugo (budilko) pa gosp. Terpin, dočim je ostalih 6 tekmovalcev prejelo diplome.

V posebni mladinski skupini, ki je vzbudila mnogo zanimanja, je bila priznana prva nagrada Šotarjevemu Robertu, ki je prejel kot darilo leno harmoniko. Drugo darilo (listično) je dobil mali Justin, tretje pa mali Praprotnik.

Na koncu je omeniti še tekmovanje v skupini izdelovalcev in v skupini profesionalnih, ki je vzbudilo prav tako mnogo zanimanja in občudovanja. V skupini profesionalnih je prejel priznalno diplomo gosp. Pihl iz Maribora, od izdelovalcev harmonik pa sta prejela prav tako priznalne diplome gosp. Lubas in gosp. Kuclar.

Mednarodni šahovski turnir v Frankfurtu

Mariborčan Vasja Pirc vodi v hudi konkurenci mednarodnih mojstrov

Frankfurt, 8. septembra. h. Včeraj se je pričel mednarodni šahovski turnir, katerega se udeležuje tudi Jugosloven Pirc. Rezultati prvega kola so bili naslednji: Pirc je premagal prof. Mannheimerja, Niemcovič Lista, Ahues Colleja. Miese je remiziral s Šimischem, Kashdan je v boljši poziciji prekinil partijo z Orbachom. Tudi partija Przepiorka : Thomas je bila prekinjena. Rezultati drugega kola so naslednji: Pirc

je bil proti Ahuesu v boljši poziciji, vendar pa je dosegel le neodločen rezultat. Colle je premagal Šimischja, Kashdan prof. Mannheimerja, List pa Mieseja. Przepiorka je v boljši poziciji prekinil partijo z Niemcovičem, Partija Thomas : Orbach je kočala remis.

Staje po drugem kolu je naslednje: Pirc, Ahues I in pol, Niemcovič, Kashdan I (1), List, Thomas I, Orbach, Przepiorka pol (1), Miese, Šimisch pol, prof. Mannheim 0.

Drzni vlomilci na poslu

Vlomilci so opustili delo na deželi ter so spet v mestu - Vlom v trgovino The Rex

Ljubljana, 8. septembra.

V Ljubljano so se v poslednjem času natepli z dežele razni sultniji tipi, ki so preživljali poletje zunaj v lepi naravi in ogrožali javno varnost naše vasi. Ker pa se bliža jesen in ostaja kmet, ki je doma pospravil vse poljske prideleke v kraj in ostaja za to doma pri hiši, je vlomilcem na dežli odklenalo in so se zato raje obrnili spet nazaj proti mestu. Ljubljana to že čuti. V soboto med opoldanskimi urami je bil spet izvršen v znano trgovino s pisalnimi stroji The Rex v Gradišču skrajno drzen vlom. Kontoristka Roza Dežmanova je že okrog 10. dopoldne opazovala skozi okno neznanega, okrog 30. letnega moškega, ki se je slumljivo smukal okrog izlozb in nekam strokovnjaško ogledovala vrata ter okna. Omenjeni je imel dolge brke in je bil oblečen v sportno obleko. Čez čas pa je slumljivo neznanec izgubil in ga poslej ni bilo več na izpregled. Kontoristka je zato na neznanca pozabila in zaveze tudi ni omenjala drugim. Iz trgovine so odšli nameščenci okrog 12.30. popoldne ob 14. pa, ko je sluga odpiral vrata, je ugotovil, da so ta že odprta. Čim je vstopil v lokal, se je do dobra prepričal, da je bil že pred njim v trgovini drzen tat. Sluga je takoj nato obvestil o zadevi šefa g. Frana Mravljo, ki stanuje na Erjavčevi cesti 4. Ta je, pribeževši v lokal, takoj ugotovil, da manjka v blagajni 1 bankovec za 1000 Din, 1 bankovec po 100 Din, 12 bankovcev po 10 Din ter nekaj kovanege drobiža, v skupnem iznosu 1928 Din.

Vlom je bil takoj prijaven policiji, ki je podvela vse korake, da drznega svedrova čimprej spravi na varno.

Drug drzen vlom sta prijaviili gospe Draga G. ter Roza R., obe stanujoči na Karlovski cesti 20. Nahajali sta se na počitnicah in sta medtem spravili več obleke ter druge robe na zaprtu oziroma zaklenjeno podstrežje. Te dni sta se imenovani vrnili in na nemalo presenečenje našli podstrežje izropano. Dragi G. je odnesel drzni vlomilec, ki pa je podstrežje za seboj zopet zaklenil, platen kovčeg in pleteno košaro, Rozi R. pa je zlikovec odnesel modro odejo, sivo odejo, damski plašč s kožuho vino modre barve, črno zimsko jopo, astrahansko jopo, dolgo plišasto perlerino in še nekaj drugih kosov, služkinji Pavli Čebavsovi pa je bil ukraden siv plašč. Skupna vrednost ukradenih predmetov znaša 5420 Din.

V nedeljo okrog 6.30 zjutraj je bil aretiran na velesesimšu 26 letni brezposelni knjigovec Vladimir P. Mladeniča je zalotil sejmski stražar Peter Jermol, ko je baš vlomil v neki paviljon z jestvinami. Stražar je takoj poklical stražnika, ki je fanta aretiral. Ta je vlom priznal, povedal pa je, da je bil z njim še neki K. Izkazalo pa

se je, da njegovo govorjenje ne odgovarja resnici, čeprav je P. pripovedoval jako nazorno in dozdevnega vlomilkega tovariša celo obdolžil, da je odnesel iz predala okrog 60 Din gotovine. Policija je po zaslišanju lastnika paviljona dognala, da mu je bilo ukradenih le nekaj jestvin in za nekaj malega brezalkoholne pijače.

Aretacije v Budimpešti

Budimpešta, 6. septembra, s. Davi so ko. uništni delavci v tekstilni tvornici Czepl pod vtisom aretacije direktorja Földes nameralni izvezi stavko. Bili pa so v manjšini. Skušali so zaman pregovoriti svoje tovariše, naj bi ustavili delo, in s. je njihov poskus popolnoma izjalovil. Z ravnanjem Földesem sta l. a. aretirana tudi njegova tajnica Ema I. kova in delavec R. ay, ki pa trdovratno tajita svojo krivdo ter izjavljata, da nista bila nikoli komunisti. Policija je ugotovila, da je Földes dobival denar iz Moskve preko Berlina in Dunaja. Földes je imel tudi dobro org. Lirano kurirsko službo. Pri zaslišanju je odločno odklanjal izpoved odkod je dobival denar.

Budimpešta, 6. septembra, s. V mestu vlada mir. Pono zvečer aretiranih demonštrantov je bilo nad 250.

Aretirani poljski komunistični poslanci

Varšava, 6. septembra, s. Na poljsko-ruski meji so bili v pretekli noči od poljske obmejne straže aretirani 4 komunistični poslanci razpuščenega Sejma, ko so hoteli prekorčiti mejo brez punitih listin. Ker je sedaj njihova imunost prenehala, bodo zaradi raznih političnih prestopkov postavljeni pred sodišče.

Zopet potres v Južni Italiji

Napoli, 6. septembra, s. V pretekli noči je buo občutiti v Melliju in okolici več potresnih sunkov. Prebivalstva se je pelastila, velika panika. O materialni škodi dostojno ne.

Kip osvobojenja v Strasbourgu

Pariški »Matine« je 1. 1919. podaril mestu Strasbourgu kip, simbol osvobojenja Alzacije, z napisom: V spomin zmage pravice nad silo in omike nad divjaštvom. Komunistični podžupan Haas je hotel dati nedavno odstraniti ta napis, naker je »Matine« zahteval, da napis ostane, ali pa naj mu županstvo kip vrne.

Član Vodnikove družbe, ali si že pri dobil družbi enega novega člana?

Sportni „Ponedeljek“

Borba za državno nogometno prvenstvo se je znova pričela

V državnem nogometnem prvenstvu so zmagali v prvem kolu Concordia, Jugoslavija in Hajduk — Primorje si pribori pokal tekmovanja za poškodbeni fond — Srečna zmaga Beljačanov nad Ilirijo — Mednarodni lahoatletci v Ljubljani — Jugoslavija zasede v hazenskem tekmovanju v Pragi drugo mesto — ISSK Maribor neoficielni plavalni prvak Maribora — Desetletnica SK Disk

V nedeljo se je pričel drugi del državnega nogometnega prvenstva, to je tekmovanje po točkah. Kakor znano, so se v izbirnih tekmah kvalificirali za končno tekmovanje osiješka in sarajevska Slavija, beograjski BSK in Jugoslavija, splitski Hajduk in zagrebška Concordia.

Nedeljske tekme so prinesle nekaj presenečenj. Beograjska tekma med Jugoslavijo in BSK je prinesla znano Jugoslavije, kateri je po dolgem času uspelo, da premagata v prvenstvu svojega lokalnega rivala. Presenetljivo je zlasti, da je tekma v Splitu med Hajdukom in sarajevsko Slavijo v prvem polčasu z 0:0 ostala neodločna. Šele drugi polčas je prinesel zmago Hajduku. Concordia je na domačem igrišču lahko premagala osiješko Slavijo.

Jugoslavija : BSK 2:1 (0:0)
Zanimanje med beograjskim občinstvom je bilo tako veliko, da so morali ustaviti prodajo vstopnic. Mnogo oseb je moralo ostati zunaj igrišča.

Rezultat tekme se ni mogel predvideti do konca, ker sta bili obe moštvi enakovredni. Šele v drugem polčasu je BSK nekoliko popustil in je Jugoslaviji uspelo zati dva gola, in sicer po Nikolajeviću in Popoviću, dočim je za BSK scortal Vujađinović. Jugoslavija je odigrala eno svojih najboljših tekem.

Concordia : Slavija Osijek 4:1 (2:1)
Concordia je zmagala docela zasluženo. Tekma je bila tipična borba za točke. Obe

moštvi sta zlasti v prvem polčasu igrali z veliko tremo, zaradi česar igra ni nudila bogve kakih lepih momentov. V tehničnem oziru je Concordia nadkriljevala svojega nasprotnika. Slavija je igrala hitro, požrtvovalno in borbeno, toda ostale sposobnosti manjkajo njenim igračem. Vse štiri gole za Concordijo je zabil Ivica Pavličić za Slavijo je scortal Pristojković. Sodnik g. Joksimović je v 30. min. izključil Zivkovića zaradi foula.

Hajduk : Slavija Sarajevo 3:1 (0:0)

Nihče ni pričakoval, da bo prvenstvena tekma v Splitu končala v prvem polčasu neodločno. Slavija je igrala slabo ter se mora za neodločen rezultat I. polčasa zahvaliti le svoji obrambi, zlasti golmanu Barteku. Hajduk je šele v drugem polčasu pričel z energičnimi napadi. Po 30. minuto do konca precej enakovrednega igranja. Scortali so za Hajduk Baković 2. Bošković, za Slavijo Gavrilović.

Sodnik g. Joksić je v prvem polčasu eno minuto prekinil igro. Igrači in občinstvo so z enominutnim molkom počastili spomin tržaških mučenikov.

Po prvem kolu je prvenstvena tabela naslednja:

Hajduk	1	1	0	0	3:1	2
Jugoslavija	1	1	0	0	2:1	2
BSK	1	0	0	1	1:2	0
Slavija (S)	1	0	0	1	1:3	0
Slavija (O)	1	0	0	1	1:4	0

Dve nogometni tekmi Primorja in Ilirije

Uspela revanša Primorja nad Mariborom — Beljačani niso napravili dobrega vtisa

ASK Primorje : ISSK Maribor 4:0 (3:0)

Nedeljska tekma med Primorjem in Mariborom se je vršila v znamenju male prikančnosti. Maribor je še nedavno odpravil moštvo Primorja na lastnih tleh z močnim rezultatom 6:1, kar je dalo Primorjanom povod za reakcijo, ki je sla preko običajnih sportnih mej. Zato se je pričakoval izid nedeljske tekme s poudarjenim zanimanjem.

Mariborčani pa niso izpolnili pričakovanj. Vseh 90 minut so bili izrazito inferioren nasprotnik, in če so odaseli poraz 0:4, se lahko pri tem tešijo, da debašel ni bil večji, saj bi poteku igre mnogo bolj odgovorljivi dvoštevilen rezultat. Od vsega početka jih je nasprotnik potisnil v defenzivo, iz katere so le mimogrede rešili za par bežnih trenutkov, do resnejše akcije pred nasprotnim golom in so se povzpeli en edinkrat začetkom drugega polčasa, ko je Jančigaj, ne brez začudenja, moral ubrati prvi in edini strel na gol. V moštvu Maribora je bila ožja obramba še najsolidnejši del, napad je parkrat skušal uporabiti nekaj redkih uporabnih žog, ki mu jih je serviral kriška vrsta, preko tega pa tudi ni prišel. Krilci so bili izrazito slabi, saj jih sploh nikjer ni bilo. Primorjanska napadna vrsta jih je igranje preigravala in prihajala po mili volji v kazenski prostor. Vse v vsem, Maribor je v Ljubljani pač že boljše igral, in če se bo hotel v slovenskem nogometu definitivno uveljaviti — kar mu brez nadaljnje želimo — bo moral doseči svoje: bolj konstantno formo poleg zmag na lastnih tleh tudi dobre rezultate na tujem terenu.

Primorjani so iznenadili s svojo dobro formo. Za pravo oceno njihove sedanje sposobnosti je bil nedeljski nasprotnik mnogo presibak. Videti je bilo, da niso bili niti en trenutek prisiljeni, da bi dali vse iz sebe. Saj so imeli vsi iniciativno ves čas igre v svojih rokah, tako da so zmerom vladali na terenu, diktirali tempo in stil. Kljub temu pa se je opozilo, da moštvo ni izgledalo. Najboljše moči so bile v krilcih in na krilih. Krilci so neprestano pošiljali napada v fronto, največ agresivnih akcij se je izvedlo preko kril. Čim pa je prišla žoga v sredino, že ni več šlo gladko, neštnevilne zrelke akcije so končale v autu ali pa so postale plen nasprotnih obrambe. Zato sta morala poseči krilci tudi v završene akcije in trije goli so padli s. V napadnem kvintetu je bila desna spojka Erman izrazito slaba. V polju pod vsako kritiko, pred golom pa indolent in okoren, prepričan, neokreten. Zastrelj je take situacije, ki bi jih moral osvariti vsak začetnik. Dober strateg je bil dr. Buljević. Ožja obramba je bila malo zaposlena, želeli bi pa pri branilcih malo več sigurnosti.

Igra je potekla kakor rečeno, v stalni premoči Primorja. Od vsega početka so se valili napadi proti Mariborovemu голу, nastajale so kritične situacije, toda do resnejših posledic ni prišlo. Dvajset minut se Maribor samo brani, potem se šele zaveda, da je napad najboljša obramba. Par napadnih akcij ustavi Primorjanska obramba, in šele v 23. minuti otvori Uršič score. Sedem minut pozneje pošlje Jež Uršiča naprej, ta potisne žogo z glavo preko golmana in knjiži nov zgoditek za svoje barve. Rezultat polčasa proslavi Jež z razantnim strelom po izredno lepi kombinaciji Buljević - Erman - Jug. Odslej igra ni več zanimiva.

V drugem polčasu izkoristi dr. Buljević lepo situacijo, nastalo iz kombinacije v trisu in poslala v mrežo. Rezultat je postavil, kar se je naprej dogodilo, je bilo samo igračkranje z brezmočnim nasprotnikom. Tema je zanimanje za dogodke na trati po možnosti še zmanjšala, tako da so vsi oddahnili, ko je sodnik odžvižgal.

Villacher SV : SK Ilirija 2:1 (0:0)

Villacher Sp. V.: Stiess - Wegscheider I., II. - Pugelnik, Wagenhofer, Eicher - Sarter, Ruppauer, Ertler, Stertin, Swete.

Ilirija: Malič - Berglez, Unterreiter - Volkar, Varšek, Krašovec - Iec, Oman, Knežević, Doberlet, Pfeifer.

Sodnik g. Cimperman. Občinstva malo. Beljačani se pokazuje vsako leto enkrat v Ljubljani, ne da bi zapustil njihov nastop trajnejši utis. Če so odnesli težje poraze, je bilo v redu, ker je pač Ljubljana v nogometu močnejša. To lahko trdimo tudi po večeršnjih zmagi Beljačanov. Dejstvo je, da so Beljačani dvakrat prepričljivo potresli ilirijansko mrežo, čeprav so Ilirijani skero svo igr v polju prevladovali, toda preveč se z njim po predvideni igri ne bodo mogli pohvaliti.

Glavna odlika njihovega moštva je dober start, razvutega so fantje precej hitri. Sicer pa operirajo s skromnimi sredstvi, pokazali so le par dobrih taktičnih potez, tehnično niso na posebni višini. Napade so uprizarjali preko kril, sicer se pa to ni dogodilo prepogostoma. Petorica v napadu je bila precej izravnan, penzum dela, ki ga je opravila, ni bil bogve kako velik. Znatno boljše je bila kriška vrsta, zlasti obostranska kriška sta z uspehom zadrževala nasprotni krili. Krilci so bili prav tako kot obostranska močnejši v razdiralnem stilu kot v zasnovi napadov. Dodajanje žog je bilo mnogokrat vse prej tako točno. Kombinirano je moštvo zaohtajalo za Ilirijo. Imajo prav dobrega vratarja.

Ilirijani to pot niso napravili usluge ljubljanskemu nogometu. Ze sam rezultat kaže, da so predvedli izrazito šibko igro. Morda je to posledica pavziranja v zadnjem času. Čeprav bi bil rezultat lahko tudi obraten, ne da bi se mu moglo oprekatati, nas vendar sam stil igre našega prvaka ne more zadovoljiti. Ilirijani so igrali brez izrazitega sistema. Obramba je bila dobra in zanesljiva, dokler ni začela siliti naprej. Ustavila je sicer s tem številne ofside, parkrat pa se le ni obneslo. V haljih je bil en sam človek, Varšek, stranska halfa se nista močnejše udeleževala. Napad je doživel tekem 90 minut ponovne metamorfoze, prav gotovo ne svoji učinkovitosti v prid. V vseh poskušanih formacijah se je znal utaboriti pred kazenskim prostorom, tukaj pa je njegova umetnost nenadoma vsahnila.

Igra ni bila, po vsem tem, na posebni višini. Pogrešala je duhovitih zasnov in je potekala mestoma v opletanju z žogo in okoli nje. V začetnih fazah je bila odprta ob rahli premoči Ilirijanov, ki je postajala proti koncu prvega polčasa bolj vidna. Moštvi sta dosegli po en korner, sicer pa je ostal rezultat 0:0.

V drugem polčasu je že v prvih sekundah leva zveza presenetila ilirijansko obrambo in dosegla vodstvo za Beljačane. Takoj nato je sledil znova napad Beljačanov, ki je Berglez komaj rešil v korner. Prvi del tega polčasa so se Beljačani sploh malo bolj živovali razbuzali in so v 15. min. povzeli na 2:0. Ilirijani so pregrupirali svoj

napad, ne da bi s tem mogli doseči otipljivega uspeha. Napadi Ilirije postajajo vedno silovitejši, Beljačani držijo rezultat. Proti koncu se samo še branijo. Šele v 40. min. ptične Doberlet iz graječe žoge v mrežo. Parminuten napor Ilirijanov, da bi še v zadnjem hipu izenačili, ostane brez uspeha.

Ostale nogometne tekme
Varaždin: Svoboda (Ljubljana) : SK Varaždin 2:2. Svoboda si je zabila en avtogo. Sevnica: Primorje jun. : SK Sevnica 6:2.

Internacionalni lahoatletski miting Primorja

Mioković (BSK) postavi nov jugoslovski rekord v troskoku — Slaba organizacija mitinga v soboto je bila v nedeljo boljša

V soboto in nedeljo se je vršil internacionalni lahoatletski miting, ki ga je priredil ASK Primorje. V soboto se je miting pričel z običajno polurno zamudo in se zaradi tega ni mogel izvesti do kraja. Po udeležbi atletov bi bila lahko to najlepša lahoatletska prireditve, kar smo jih do sedaj imeli v Ljubljani, če bi bila organizacija sama vsaj kolikorotoliko v stilu prireditve. V resnici pa je bila organizacija v soboto taka, da je bil že marsikateri naš izbirni miting — in te vrste mitingov slovijo po svoji pomanjkljivosti glede organizacije — mnogo bolj skrbno pripravljeni kot ta prireditve v soboto, ki naj bi bila po svoji zamisli nekaka manifestacija lahoatletskega sporta. Hvala bogu je bilo v nedeljo boljše. Spored se je razvijal hitreje in točneje.

Sobotni rezultati:
100 m: 1. Hirtel (KAC, Celovec) 11.7; 2. Schreiber (Hašk) 11.7; 3. Haderer (KAC); 4. Novaković (BSK); 5. Perović I (Pr.); 6. Urbančič (Pr.); II. predtek: 1. Mioković (BSK) slabo stopan; 2. Skok (Pr.) 11.4; 3. Golob (KAC); 4. Ferencšak (Marathon); 5. Kryza (KAC); 6. Kovarič (Pr.).

Met krogle: 1. dr. Narančič (Concordia) 13.90; 2. Janausch (WAF, Dunaj) 13.55; 3. Novaković (BSK) 11.85; 4. Stepišnik (IL) 11.13; 5. Ječlič (IL) 11.02.

1500 m: 1. Pugel (GAK, Gradec) 4:22.4; 2. Leban (KAC) 4:22.8; 3. Sussitt Hans (KAC) 4:36.4; 4. Blatnik (Pr.); 5. Fijan (KAC); 6. Majhenič (IL).

Met kopja: 1. Kryza (KAC) 49.36, korški rekord; 2. Petkovek (Pr.) 46.85.

200 m: 1. predtek: 1. Haderer (KAC) 24.2; 2. Šik (BSK) 24.4; 3. Novaković (BSK) 24.6; 4. Perović II (Pr.); II. predtek: 1. Skok (Pr.) 23.5; 2. Hirtel (KAC) 24; 3. Ferencšak (Marathon) 25; 4. Perović I (Pr.).

Skok ob palici: 1. Gašperšič (Pr) 300; 2. Plavšič (BSK) 290; 3. Tomšič (Pr) 290.

400 m: 1. predtek: 1. Schreiber (Hašk) 54.3; 2. Šik (BSK) 58; 3. Putinja (Pr.); II. predtek: 1. Hirtel (KAC) 56.3; 2. Haderer (KAC); 3. Tručelj (Pr.).

Nekatere discipline so bile močno zasedene, tako da so bile potrebna predtekmovanja, v drugih pa je startalo samo po par atletov. Zelo je motilo, da so prihajali atleti še s popoldanskimi vlaki, pa je vodstvo meetinga iz prevelike obzirnosti skušalo prilagoditi spored te okoliščini, kar ni bilo vsem prav in je še bolj motilo že itak šibko organizacijo.

Se par opomb o rezultatih. V metu krogle sta dominirala dr. Narančič in Janausch in sigurno zmagala pred ostalimi z odličnimi rezultatom. Na 1500 m sta se bili ostri borbi za prvo in drugo mesto med Puglijem in Lebanom za prvo mesto ter med Sussittjem in Blatnikom za tretje mesto. Kopje sta metala samo dva atleta, Kryza je zrušil dosednji korški rekord. V metu 200 m je dosegel najboljši čas Skok, njegov čas (23.5) je izredno dober in se v Ljubljani ni več dosegel izza časa Valtricia in dr. Perparja. V skoku ob palici je smatrati Plavšičev placement kot neuspeh. Dobro sta odrezala Gašperšič in Tomšič.

Skok v daljavo: Ta točka se je pričakovala s precejšnjim zanimanjem z ozirom na nastop madžarskega prvaka Szaba, ki je že večkrat skočil nad 7 m. Te marke sicer v Ljubljani ni dosegel, vendar je s 6.925 zasedel prvo mesto. Sledilo so: 2. Mioković (BSK) 6.49; 3. Novaković (BSK) 6.46; 4. Hellebrandt (Hašk) 6.42; 5. Korče (Primorje) 6.26; 6. Egger (KAC) 6.08; 7. Ostrata (Ilirija) 5.79.

200 m finale: 1. Haderer (KAC) 23.3; 2. Skok (Primorje) 23.5; 3. Hirtel (KAC) 23.6; 4. Šik (BSK). Sigurna zmaga Hadererja. Skok je dosegel isti čas kot v predtekmovanju.

Svetovne ženske igre v Pragi

Praga, 8. septembra. V nedeljo so se nadaljevale svetovne ženske igre. Od lahoatletskih tekmovanj omenimo rezultate finalnih tekem in sicer:

60 m: 1. Walasiewicz (Poljska) 7.7; 2. Gelius (Nemčija) 7.8; 3. Hitomi (Japonska) 7.8.

Skok v višino: 1. Braumüller (Nemčija) 1.57; 2. Gissolf (Nizozemska) 1.57; 3. Notte (Nemčija) 1.52; 4. Oken (Letonska) 1.50. Jugoslovenska Tratnikova je sicer prišla v finale, vendar pa v finalu ni zasedla plasiiranega mesta.

Met diska: 1. Konopacka (Poljska) 36.80; 2. Fleischer (Nemčija) 35.82; 3. Vivenza (Italija) 35.23; 4. Carlson (Letonska) 34.73.

Lep uspeh pa so dosegle jugoslovenske hazenašice. Kakor je že poročalo »Jutro«, so naše hazenašice porazile poljske z 9:2 (4:0). Za Jugoslavijo so scortale Bobinski 5, Jovanović in Tonkovič po 2. S to zmago si je Jugoslavija zagotovila drugo mesto. Mnogo težja je bila seveda tekma s češkoslovaško hazensko reprezentanco. Tukaj skoraj nismo imeli izgleda in res je tekma izpadla z rezultatom

Češkoslovaška : Jugoslavija 8 : 5 (5 : 2)

Vendar je ta poraz naših hazenašic časten, ako pomislimo, da so bile Českoslovačkinje naše učiteljice v hazeni.

Češkoslovaška : Poljska 17 : 0 (10 : 0)

Velika zmaga Českoslovaške nad Poljsko dokazuje, da so Českoslovačkinje še vedno najboljše hazenašice.

Končno stanje je naslednje: 1. Českoslovaška, 2. Jugoslavija, 3. Poljska.

Dunaj: Admira : Sportklub 9:1 (7:1); Praga: Slavija : Teplitzer FC 4:1 (2:0). Rapid : FAC 2:0 (0:0); Slovan : Austria 2:0 (1:0). Stanje dunajskega prvenstva je sedaj naslednje: Admira 4, Vienna 3, Slovan 3, Wacker 3, Rapid 2, Austria 2, Nicholson 2, WAC 1, Sportklub 0, FAC 0.

Nahod: SK Nahod : Wacker 3:1 (0:0). Tirnava: WAC : Rapid (Tirnava) 5:3 (1:2).

Třebič: Vienna : DSK Třebič 3:1 (1:1).

Budimpešta: Bocskay : Ferencvaros 3:1 (2:1); Pecsbaranya : Nemzeti 3:2 (2:0); Hungaria : Kispest 3:1 (3:1); Ujpest : Vasas 4:1 (2:1); III. okraj : Szabaria 2:0 (0:0).

Kodanj: Danska : Nemčija 6:3 (3:2). Nenei so postavili v svoje moštvo mlajše še neizkušene moči ter so baš zaradi tega doživeli tako hud poraz.

800 m: 1. Pugel (GAK) 2:09.2; 2. Žorga (Primorje) 2:05.2; 3. Wukowitsch (KAC) 2:15; 4. Blatnik (Primorje); 5. H. Sussiti (KAC). V ostri konkurenci, ki jo predstavljata izborni Pugel, se je od Žorge, ki je absolvirat dober trening, pričakovalo več. Zaostal je za Puglom za celih pet sekund.

Troskok: 1. Mioković (BSK) 13.675 (nov jugoslov. rekord, ki je znanal dosedaj 13.31). 2. Korče (Primorje) 13.34 (izenačen jugoslov. in nov slovenski rekord); 3. Jakupič (Hašk) 12.64; 4. Ostrata (Ilirija) 12.33. Mioković na svoj novi jugoslovski rekord ni preveč ponosen, ker je že večkrat dosegel boljšo marko, pa njegovi boljši skoki še niso verificirani.

400 m finale: 1. Hirtel (KAC) 53.2; 2. Haderer (KAC) 53.8; 3. Schreiber (Hašk) 54.2. Šik (BSK) je na progi izstopil. Haškovec Schreiber, ki je v predtekmovanju dosegel najboljši čas 54.3, je zasedel tretje mesto.

5000 m: 1. Leban (KAC) 16:16.4; 2. Krevs (Primorje) 17:26.6; 3. Kumer (Ilirija) 17:42.4; 4. Majhenič (Ilirija). Celovčan Leban je tekel v krasnem stilu ter sploh ni imel konkurence. Zmagal je suvereno. Zelo dober vtis je napravil Primorjaš Krevs, ki se je kratek čas boril z državnim prvakom na 10.000 m Spornom in ga naravnost z lahkoto pustil za seboj. Spora je v zadnji rundi izstopil. Tudi Koren (Marathon) je neprijetno iznenadil ter izstopil na progi. Celovčana H. Sussiti in Fijan istotako nista končala teka.

Stafeta 4x100 m: 1. Primorje 46.1; 2. KAC 46.2; 3. BSK; 4. Marathon. Ostra borba med Primorjem in KAC. KAC je na zadnji progi vodil s 6 m naskokom, toda talentirani Skok je na obhoduvanja vreden način pustil za seboj zadnjega tekača Kryza (KAC) ter zasigural svojemu klubu zmago. Žel je zasluženo aplavz publike in tovarišev atletov. Skok je naraven talent, ki ima za seboj bore malo treninga. Čaka ga bodočnost, ako bo sistematično treniral. Poslava zmagovitega Primorja je bila: Korče, J. Perović, I. Perović, Skok. Ta postava gotovo ni najmočnejša, ki jo more postaviti Primorje, ker sta manjkala Borts in Jug.

Svedska stafeta 400x300x200x100: 1. KAC (Leban, Haderer, Hirtel, Golub) 2:07.4; 2. Primorje (Žorga, Korče, Skok, Perović I) 2:08; 3. Marathon. Tudi ta stafeta bi gotovo končala z zmago Primorja, ako ne bi bil Hirtel Skoka potisnil s proge, tako da je Skok zaostal in ga ni mogel več prehiteti. Ta stafeta se je vršila v odmoru tekme Primorje : Maribor.

Stafeta 3x1500 m je zaradi pomanjkanja časa odpadla.

Vsi atleti iz Ljubljane, Zagreba in Beograda so imeli z ozirom na žalostne dogodke in Trstu na prsih majhne jugoslov. trobojnice z žalnim trakom.

Nedeljski rezultati:
100 m finale: 1. Mioković (BSK) 11.2; 2. Schreiber (Hašk) 11.3; 3. Haderer (KAC) 11.4; 5. Hirtel (KAC); 6. Golob (KAC). Miokovićev čas je za sedanje razmere prav dober, ter se je precej dolgo ni dosegel v Ljubljani. Mioković je iziboren atlet, ki je v troskoku postavil nov jugoslovski rekord. Borba na 100 m je bila zelo ostra.

Met diska: 1. Janousek (WAF) 42.92; 2. dr. Naračič (Concordia) 42.46; 3. Manojlovič (Concordia) 39.90; 4. Stepišnik; 5. Banko (Ilirija). Dunajčan Janousek, ki je levitar, je zmagal nad dr. Naračičem zaradi svoje izborne tehnike. Ilirijara Stepišnik in Banko nista prekoračila domače marke.

Skok v višino: 1. Jakupič (Hašk) 175; 2. Egger (KAC) 170; 3. Korče (Primorje) 160. Jakupič slače v lepu stil ter je pokazal, da je kljub pomanjkanju treninga izrazil talent. Vendar ga nekoliko črta njegova neraznost.

Končna klasifikacija v lahki atletiki je nastopna: Nemčija 57 točk, Poljska 26, Anglija 19, Japonska 13, Svedska 10, Nizozemska 9, Italija 2, Avstrija 2, Francija in Letonska po 1. Nobene točke niso dosegle Belgija, Českoslovaška, Estonka, Jugoslavija, Madžarska in Švica.

Propagandne plavalne tekme v Mariboru

Maribor, 7. avgusta. Na Mariborskem otoku so se v nedeljo vršile propagandne plavalne tekme, združene s tekmovanjem za prvenstvo Maribora v plavanju in skokih pod vodstvom vrhovnega sodnika dr. inž. Kramaršiča iz Ljubljane. Sodniški zbor je bil sestavljen iz gg.: Bleiweis Miran (Ljubljana), Sancin Savo (Ljubljana), dr. Planinšek in Voglar Srečko.

V posameznih kategorijah so bili doseženi naslednji rezultati:

Dame 50 m prsto: 1. Leskovar (M) 44.6; 2. Pič (M); 3. Vadnou (M).

Dame 50 m hrbtno: 1. Kukovec (Prim) 53.2; 2. Pohar (M) 53.2; 3. Vadnou (M) 56.2.

Dame 100 m prsno: 1. Karner (Rapid) 1:56.8; 2. Paher (M) 2 m za prvo; 3. Vadnou (M) 1:57.

Dame stafeta 3x50 m: 1. ISSK Maribor (Leskovar, Pohar, Vadnou) 2:29.2; 2. Primorje (Karner kot gost, Kukovec, Pristan) 2:37.

Juniorji 50 m prsto: 1. Jandl (Primorje) 33.3; 2. Stopar (M) 38.2; 3. Gala (M) 38.3.

Juniorji 50 m hrbtno: 1. Kožuh (M) 46.3; 2. Jandl (Primorje) 49.6; 3. Jurič (Rapid) 52.

Juniorji 100 m prsto: 1. Jandl (Prim.) 1:24.4; 2. Gala (M) 1:38.4.

Juniorji 100 m prsno: 1. Kožuh Boris (M) 1:33.3; 2. Kožuh Marjan (M) 1:39.7; 3. Kukovec (Primorje) 1:40.3.

Juniorji 3x50 m mešana stafeta: 1. Primorje (Kukovec, Drašković, Jandl) 1:55.6; 2. ISSK Maribor (Kožuh I, Kožuh II, Stopar) 2:06.2.

Seniorji 100 m prsto: 1. Drašković (Primorje) 1:08.8; 2. Bertoneclj Stanko (M) 1:20; 3. Wesiag (Rapid) 1:25.5.

Seniorji 100 m prsno: 1. Tominešek (M) 1:31.8; 2. Wesiag (Rapid) 1:38.9; 3. Kukovec (Primorje) 1:40.9.

Seniorji 100 m hrbtno: 1. Drašković (Primorje) 1:19.4; 2. Bertoneclj (M) 1:29.6.

Seniorji 200 m hrtno: 1. Humek (M) 3:40.5; 2. Wesiag (Rapid) 3:41.6.

Seniorji 3x100 m mešana stafeta: 1. Primorje (Kukovec, Drašković, Janol) 4:31.3; 2. ISSK Maribor (Tominešek, Bertoneclj, Leskovar) 4:58.

Skoki s 3 m deske: 1. Zicherl (Ilirija) 59.16; 2. Leskovar (M) 44.24; 3. Bertoneclj (M) 42.62; 4. Skrbušec (Ilirija) 38; 5. Gala (M) 21.24; 6. Huber (Rapid) 19.04 točke.

Skoki s stolpa 5 in 10 m: 1. Štrajner (M) 52.28; 2. Bertoneclj (M) 48.42; 3. Czarar (SK Železničar) 38.22 točk.

Kolesarske dirke domžalskega diska

Ob priliki proslave 10-letnega obstoja SK Disk v Domžalah so se vršile velike medklubске kolesarske dirke, ki so se vršile v nedeljo 7. sept. na progi Domžale - St. Peter v Sav. dol. - Domžale. Prijavilo se je nad 50 najboljših dirkačev vseh kolesarskih klubov dravske banovine, med njimi nariborska favorita Rozman in Faninger, Zupane iz Celja, Valant, Redenšek i. dr. za juniorsko skupino se je prijavilo 32 vozačev ter je bila borba za prva mesta zelo ostra. Juniorji so dosegli celo 34 km hitrost na urc, dočim so prvorazredni vozači dosegli na 100 km samo 31.500 na uro.

Rezultati se naslednji:
Novinec SK Disk (km 20):

Grozna smrt v Kamniških planinah

Plaz kamenja je zajel 19letnega Rudolfa Pečarja iz Ljubljane — Mladenič si je v Brinškovem kaminu razbil glavo

Kamnik, 7. septembra

Danes proti večeru se je po mestu razširila vest, da se je na Kamniškem sedlu smrtno ponesrečil ljubljčan Rudolf Pečar, star 19 let, iz Zelene jame.

O nesreči smo zvedeli od očividcev naslednje podrobnosti: Oba dneva, v soboto in nedeljo, je bilo v Kamniškem sedlu zelo živahno. Negodno vreme je mnoge zadrževalo v koči v Kamniškem sedlu.

Dve turisti sta se ob četrta na 2. popoldne vračali iz koč v sedlu proti Bistrici, ko sta zaslišali iz Brinškovega kamina bobnenje, ki ga je povzročalo rušenje kamenja.

Med kamenjem, ki se je z veliko naglico valilo v dolino, sta opazili tudi človeka, ki se je valil z glavo navzdol.

Na poti na Planjavo sta bila dva turista, ki sta pričela klicati na pomoč. Turisti in vsi ostali turisti, ki so bili v koči in na poti, so pobehli na peščen plaz, kjer je ponesrečeni obležal. Imel je razbito lobanjo, nalomljene roke in bil tudi notranje zelo poškodovan. Vsaka pomoč je bila zaman, ker je Pečar gotovo

takoj pri padcu udaril z glavo ob skalo in se ubil.

Turisti so najprej ugotovili identiteto prve smrtno žrtev v tem letu v naših planinah.

Rudolf Pečar je bil v spremstvu gospodične Petrovičeve, ki je šla po turistiški poti na Korosico, tam sta se dogovorila, da se sestanejo, sam pa se je povzpela na vršičke, imenovane Device, kjer se mu je gotovo odrgala skala, ki ga je potegnila s seboj.

Koj po nesreči se je potemtenu nebo in ulica se je ploha, kateri je sledil dolgotrajni dež.

Turisti so najprej poskrbeli za prenos žrtev v dolino. Iz Stranj je odšla rešilna ekspedicijska, ki je potem spravljala Pečarja ponoči v dolino, najprej v Kamniško Bistrico, nato pa z vozom v Stranje v mrtvašnico.

Inž. Kham se je podal v Stranje, kjer je na povabilo g. Premrova, ki je bil z avtom v Stranjah, prisedel in se odpeljal v Ljubljano te obvestil očeta ponesrečenca.

Ponesrečenec bo jutri pokopan na Zalah v Kamniku.

Očividec o nesreči

Naš poročevalec g. Tomašič iz Braslovc se je nahajal s prijateljem iz Celja pod Lebnikom, korakajoč proti sedlu s pota od Ojstrice nekako 50 m od mesta, kjer je tebebrilo truplo v žieb na skalo. Vsi vrhovi in okolica so bili že od 10. v gosti megli, da ni bilo nikakega razgleda. Zapihal pa je sever in čez čas odgrnil meglene zavese. Nad turistoma, v skalah Planjave, že v sredini nad gladko veliko steno, desno od Grimškovega kanala, sta zapazila tem-

no silhueto neznanega plezalca. Plezal je ravno takrat po previsu. Kako minuto pozneje sta postala turista spodaj pozorna na veliki ropot in udarec kamenja v skale.

»Ob pogledu proti vrhu,« pripoveduje g. Tomašič, »se nam je nudil strašen prizor. Sapa nama je zastala, mrzel pot naju je obilil. Prizor je opazoval tudi nekaj turistov pred koč v Kamniškem sedlu. Po skalah, odnosno po zraku je letelo moško truplo, maha jo z rokami kakor ptič, priletelo ob skalo, se odbilo in drvelo vedno nižje, vrtele se kakor krogla. Zrtev se je zavrtela 8 do 10-krat, obrnjeni s hrbotom proti strmini, pa se ponovno odbijala in v vedno večjih padcih drvela v smrt. Samo treske se je začel, še nekajkrat se je truplo prevrnilo in nato obležalo nepremično v žlebu za malo skalo na prudu, baš 50 m pred najinimi nogami.

V pol minute sva bila na mestu. Pred naju je močno oviral, ko se je pred očmi dokončala pretresljiva drama, da nudiva nesrečniku prvo pomoč. Pogled na mrtveca je bil strašen, nepozaben. V žlebu je ležal, poln strašnih ran, razmesarjen s prebito lobanjo. Okolica je bila pobrizgana s krvjo in možgani, s polomljenimi udi, stisnjenim prsnim košem, z dobesedno odtrgano levo nogo v kolenu, držečo se v spodnjem delu samo za kite. Smrtni udarec je dobil nesrečnik šele pri padcu ob vznožju, kjer je priletel na ostro pečino, ki mu je preluknala črepiju o blevem senu in na tilniku. Na kraju nesreče se je zbralo nekaj turistov in eden izmed družbe je ugotovil identiteto ponesrečenca po obleki. Nesrečnej je bil prispel k družbi iz Ljubljane in je obul plezalke, ki niso odgovarjale za plezalno turo. Ker je neki njegov tovariš ostal doma, je hotel sam preplezati navpično severno steno Planjave. Vstopil je v Brinškovem kaminu v steno, pa se mu je nazbrž odkrušil razrahljani prijem in ko je hotel popraviti plezalko, ki jo je izgubil, ali pa, ker je morda omahnil ob previsu, je strmoglavil 250 m globoko.

Iz koč došli turisti so pod vodstvom dr. Kmeta iz Ljubljane spravili po lestvi in vrveh po dve in polurnem naporu nesrečnega v koč v Sedlu, kjer so mu postlali z horovimi vejami in ga pokrili s planinskim cvetjem. Preden je krenil tuborni prevoz po strmini proti koči, je dr. Kmet počastil spoin ponesrečenca, ki je žrtvoval mlado življenje idealom in privlačnosti planin, rekoč: »Planinski tovariši! Zmolimo Oče naš za dušo tega pred nami pred nekaj trenutki so našega mladega življenja. Glejte, a zdaj... Njegova duša je splavala s planinske višine v nebesko. Večni sodnik naj bo Rudiju prizanesljiv, a mi ga bomo vsi ohranili v neizbrisnem spominu.«

Kongres jugoslovenskih šumarjev v Ljubljani

V zvezi s šumarsko in lovsko razstavo na Velesesjmu se je vršil letošnji kongres jugoslovenskih šumarjev v Ljubljani. Lepo število odposlancev in članov udruženja se je zbralo v našem mestu že s koncem preteklega tedna in v soboto so se vršila že prva posvetovanja. Popoldne se je vršila glavna skupščina ljubljanske podružnice, popoldne pa je v dvorani Delavske zbornice zasedal glavni odbor, ki je pripravil vse potrebno za 54. redno glavno skupščino udruženja vse države.

Kongres je bil napovedan za 10. ur v nedeljo v dvorani Kazine. Odposlanci in člani raznih društev iz vseh banovin naše države so bili zbrani v lepem številu in ko je točno ob 10. uri prispel v dvorano g. brigadni general Popović, zastopajoč Nj. Vel. kralja kot pokrovitelja kongresa, je predsednik udruženja g. inž. Viljem Čmelik, generalni direktor ministrstva za šume in rudnike, takoj otvoril sejo, pozdravil predvsem zastopnika visokega pokrovitelja in zastopnike ostalih oblasti: g. podbana dr. Pirkmajerja, predsednika višjega deželnega sodišča dr. Rogina, tajnika Zbornice za TOI g. dr. Plessa, gg. inž. Walterja in Maleca kot zastopnika čl. šumarjev, g. prof. Posquina, zastopnika belgijske vlade ter se zahvalil članom in odposlancem za številno udeležbo.

Predsednik udruženja inž. Čmelik je nato v daljšem govoru orisal delovanje odbora v preteklem letu, poudarjajoč, kako ugodno vpliva na razvoj jugoslovenskega šumarstva novi zakon o šumah, ki ga je izdala vlada dne 4. decembra 1929. Zakon je širok okvir, ki objema vse raznolike potrebe šumarske stroke v naši državi in ima namen predvsem zaščiti naše gozde pred uničevanjem, pušča pa široko polje za podrobne ureditve raznih vprašanj po krajevnih potrebah prebivalstva posameznih banovin. Inž. Čmelik je pozival člane udruženja, da naj se

lotijo dela za izpopolnitev zakona, kajti javnost pričakuje, da bodo sedaj na trdnem temelju zakona rešena marsikakšna pereča vprašanja.

K besedi so se oglasili nato g. podban dr. Pirkmajer, ki je v daljšem govoru dal polno priznanje nesebičnemu delu naših šumarjev pri vzdrževanju tako važnega dela našega narodnega in državnega imetja, kakor je ravno gozdno bogastvo naše države, gospodarsko važnost šumarstva je podčrtal tudi g. dr. Pless, tajnik Zbornice za TOI, nakar sta sledila govora inozemskih zastopnikov. Belgijski profesor g. Posquin, ki ga je njegova vlada poslala v Jugoslavijo, da proučuje znamenite slavonske hrastove šume, se je v prisrčnih besedah zahvalil za prijateljsko pozornost, ljubeznivost in gostoljubje, ki ga je bil deležen ves čas svojega bivanja v naši državi ter podudarjal prijateljska čustva med Belgijo in Jugoslavijo. Zastopnik čl. šumarjev inž. Walter je prinesel iskrene pozdrave jugoslovenskim tovarišem s slovanskega severa ter jim želel najlepšega uspeha.

Ob koncu slavnostnega zasedanja je skupščina z živahnim odobravanjem pozdravila predlog odbora, da se pošlje na naslov visokega pokrovitelja vdanostna in zahvalna brzojavka. Pozdravne brzojavke so bile nadalje poslane predsedniku vlade g. Zivkoviču, čl. in poljskemu šumarskemu udruženju, kojih slednje je v prisrčnih besedah pismeno želelo jugoslovenskim tovarišem uspeha v njihovem delu. Ko je še g. inž. Novak z nekaj besedami opozoril zborovalce na pomen izleta v gozdno posest kamniške meščanske korporacije, je predsednik zaključil dopoldansko slavnostno zborovanje.

Na zborovanju smo opazili znane jugoslovenske kapacitete na polju šumarstva univ. profesorja dr. Balena in dr. Jovanoviča iz Beograda, dr. Petračiča in dr. Nenadića iz Zagreba ter načelnike šumskih direkcij gg.: inž.

Grünvalda (Zagreb), inž. Perušića (Sušak), inž. Cirkovića (Kruševac), poleg šumarskih strokovnjakov iz dravske banovine, ki so bili zbrani skoro polnoštevilno.

Ob 16. uri popoldne se je vršil poslovni del skupščine v veliki dvorani Kazine. Po poročilih odbornikov, ki jih je skupščina vzela na znanje, so se vršile volitve nove uprave, ki bo vodila posle do prihodnjega kongresa v Skoplju. Za predsednika je bil izvoljen inšpektor g. inž. Miloš Cirkovič, podpredsednika sta ostala vseuč. prof. dr. Andrej Petračič iz Zagreba in inž. Milan Lenarčič, veleposestnik v Ribnici na Pohorju; tudi tajniško mesto je obdržal dosedanji funkcionar g. dr. Nikolaj Neidhardt, asistent zagrebške univerze, blaginjske posle pa je prevzel inž. Dragotin Kradil. Razen teh je bilo v odbor izvoljenih še 20 članov raznih šumarskih podružnic. V nadzorni odbor so izvoljeni naslednji gg.: inž. Jos. Rustja, inž. Milan Druič, dr. Vladimir Škorič, inž. Ivan Jerbič, za namestnika pa inž. Adolf Jösevac in inž. Milutin Lončar.

Pri slučajnostih je zborovanje odobrilo pravila ljubljanske podružnice in pravilnik za ustanavljanje manjših krajevnih šumarskih krožkov, kojih namen je propagirati med ljudstvom smisel za zaščito gozdov. Zborovanje je tudi na pobudo ljubljanske podružnice sklenilo zavzeti se pri vladi za

to, da se ukine določba zakona o agrarni reformi, ki prepoveduje prodajo, obremenitev in podedovanje veleposestev v Sloveniji. Definicija veleposestva v Sloveniji je preozkosrčna, ker določa, da pridejo pod udar agrarne vsa posestva preko 200 ha gozdne in 75 ha poljske površine. Ta omejitev zadeva gospodarsko zlasti težko slovenske kmete na Pohorju, ker jiu utesnjujejo svobodno razpolaganje z njihovo imovino. V posest, ki spada pod udar agrarne reforme, spadajo čisto obširne nerodovitne ploskve in neproduktivni gozdovi, zaradi kateri ima potem vse posestvo obremenjujočo zemljiško-knjižno zasnabo. Novemu odboru je zborovanje dalo polno pooblastilo, da posreduje pri vladi za odpravo te omejitve, ki našemu obmejnemu prebivalstvu ovira svoboden gospodarski razvoj.

Zvečer ob 20. uri je bil v restavraciji Zvezdi prijateljski sestanek in banketi za udeležence kongresa, ki je potekel zelo prisrčno in živahno. V ponedeljek popoldne so si zborovalci ogledali šumarsko in lovsko razstavo na Velesesjmu ter je pri tej priliki posebna žirija ocenila izložene slike in druge predmete. Danes, 9. septembra, pa so zborovalci odpotovali v Kamnik, odkoder krencijo v gozdno posestvo meščanske korporacije, da si na licu mesta ogledajo moderno lesno gospodarstvo in njega naprave.

Kratka kronika praznične Ljubljane Velik poset na velesesjmu — Kongresi in druge prireditve — Slovo rojakov iz tujine — Kap ga je zadela

Ljubljana, 8. septembra.

Ljubljana je preživela seveda tudi oba praznika v znamenju jesenskih velesesjskih prireditev. Ze takoj ob otvoritvi je bila res dovršeno aranžirana razstava prav dobro obiskana, v soboto, v nedeljo in na praznik pa je bil obisk naravnost rekord. Na razstavo so prihitali lovci skoro iz vseh krajev širne države, prispeli so gozdarji iz vseh krajev Slovenije, manjkalo pa tudi ni tujevc, ki razdelitve razstave ne morejo prechevaliti. Takisto se izražajo glede najraznovrstnejšega materialja, ki je razstavljen tako v lovski kakor tudi v šumarski razstavi, ugaja pa jim vse v celoti.

V nedeljo in v ponedeljek je bilo na razstavi posetnikov, da so se kar tri v paviljonih. Veselo je seveda bilo tudi na veseličnem prostoru, kjer so prišli na račun mladi in stari, mali in veliki.

Bile pa so te dni v Ljubljani še razne druge prireditve. Omeniti je v prvi vrsti šumarski kongres, o katerem poročamo obširno na drugem mestu. Prav obilo ljudstva pa je privabil tudi dobro aranžirani misijonski kongres, ki se vrši že od sobote in bo trajal še dva dneva. Za to priliko je sprejela Ljubljana visoke cerkvene dostojanstvenike, papeževega nuncija eks. Hermenegilda Pellegrinetti, zagrebškega nadškofa dr. Ante Bauerja in številne misijonske delavce. Kongres je bil otvorjen v soboto popoldne s cerkvenimi svečanostmi v stolnici, ki jih je opravil nadškof dr. Ante Bauer. Popoldne je bilo zborovanje v Unioni, večerni koncert »Ljubljane« v stolnici pa je bil odpovedan. V nedeljo ob 7. zjutraj je bila v stolnici liturgija po vzhodnem obredu. Ob 8. je bral pontifikalno mašo nuncij Pellegrinetti, pridigoval pa je škof dr. Tomažič. Ob 9. je nato bilo slavnostno zborovanje v Unioni, kjer so predavali razni misijonski delavci in slika položaj cerkve v krajih, kamor krščanstvo prodira le počasi. Popoldne je bila v zvezi s kongresom predstava v dramskem gledališču, kjer so vpriporili Calderonov igrokaz: »Skrivnost sv. maše«. Zvečer se je vršila v Unioni slavnostna akademija. V ponedeljek zjutraj je bral v stolnici pontifikalno mašo nadškof dr. Ante Bauer, nakar je sledilo zopet slavnostno zborovanje v Unioni. Popoldne je bil za udeležence kongresa prirejen avtomobilski izlet na Bled, zvečer pa so ponovili v gledališču Calderonovo igro...

Na Barju so gasilci otvorili v nedeljo novi Gasilski dom, prav lepo in okusno stavbo, stoječo ob cesti na Illovc. Z otvoritvijo barjanskega gasilskega doma je bil združen tudi javni nastop ljubljanskih in pa domačih gasilcev s sekiricami. Dom je otvoril načelnik g. Verbinc, nakar so govorili še: starosta JGS g. Josip Turk, obč. svetnik Likozar in drugi. Slavnost, ki ji je sledila domača veselica, je uspeła prav lepo in v obče zadovoljstvo vseh udeležencev. Veselica invalidov je bila zaradi govtovih vzrokov odpovedana. Druge veselice v okolici: pevška prireditve na Ježici, sokolska v Št. Vidu nad Ljubljano in pevška veselica v Taenu pod Šmarno goro so bile prav dobro obiskane.

Popoldne so se v Ljubljani zopet začeli zbirati naši rojaki — izletniki iz Nemčije, Belgije in Holandske, ki se jutri zjutraj vrnejo v tujino. Polni so hvale o lepo preživelih solnčnih dneh v domovini, le žal, da je dopust tako hitro potekel. Zadovoljni pa so ne samo s spomini in vtisi, temveč tudi z lepim sprejemom in uspehi njihovih predstavnikov v Beogradu. Složno kakor so prišli, se zopet vračajo na tuje. Spremljala jih je zavest, da domovina v slogi in enotnosti lepo napreduje in da tudi nanje ne bo pozabila. — Precej izletnikov iz tujine se je udeležilo v nedeljo impozantne manifestacije narodnega delavstva v Mariboru, danes so še nekateri prihitali na Brezje, prenočili pa vsi skupno v Akademskem kolegiju. Rojakom iz tujine ključemo: Srečno pot in na veselo ponovno svidenje! Pozdravite nam toplo in prisrčno vse, ki tokrat niso mogli z vami!

Zaradi obetajočega se lepega vremena so med prazniki prišli na račun tudi ljubljanski turisti. Vendar pa je vreme motilo zlasti v nedeljo v Kamniških planinah, ki so zopet zahtevale smrtno žrtev. Za Kozlerjevim zidom so našli ljudje v nedeljo zvečer okrog 19.30 na tleh neznanega moškega. Ko so prihitali bližje in ga skušali dvigniti ter postaviti na nogo so z grozo opazili, da je neznanec mrtev. Policija je ugotovila, da je pokojnik g. Matija Kump, kapetan v poklju. Pri njem so našli velesesjsko legitimacijo na to ime, pri sebi pa je imel tudi vizitko s tem imenom. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je gošpoda Kumpa zadela srčna kap.

Sokolska župa Ljubljana objavlja: V torek 9. t. m. ob 10.00 prispje v Ljubljano nova zastava 40. pešpolka Triglavskega, kategorija sprejema se udeleži tudi Sokolstvo s prapori. Zbirališče članstva v kroju je ob 9.45 pred poslopjem Glavne cariarne na Masarykovi cesti. Pozivamo članstvo ljubljanskih in okoliških društev, da se udeleži sprejema polnoštevilno. — Zupna uprava.

Plesni odsek »Atene« javlja, da se bo vršilo vpisovanje v njene priljubljene plesne tečaje v sredo in četrtek, dne 10. in 11. t. m. v beli dvorani Uniona od 17.—19. ure. Plesni in ritmični pouk se bo vršil v štirih tečajih, in sicer: otroški tečaj (ritmične vaje za deklice in dečke do 12. leta), tečaj za mlade (za same deklice), uradniški tečaj (za dame in gospode) in družabni tečaj za moderne ples.

Ljubljancem bo usmrčen na električnem stolu danes zvečer in to na malo primerenem kraju, na velesesjmu. Naj se nikdo ne razburja ali prestraši, zakaj gotovo je, da bo zopet obujen v življenje. Da bo način justifikacije nazorno podan in zajamčeno s 5000 voči, ne dvomimo, saj se vse čudi tudi milijonarjanju (obglavljanju) mladencev, ki jih izvrši vsak večer Münchner Univerzum na velesesjmu, pri vrtiljakih in avtodromu. Izvrši pa te atrakcije s popolno prevaro in s tako potankostjo, da se gladelci od groze stresajo, dame pa seveda zakriče, da ti gre kar v mozek. Si jayne atrakcije so po izvršitvi delčne močnega aplavza, zlasti točka, ko se močna dama spravi v kocko v obsegu 50 krat 50 krat 50 cm, ki jo potem prebodejo z 20 meči. So to res velemestne atrakcije, ki si jih je treba ogledati.

Triglavanski častni večer dr. Jakobu Toplaku

Maribor, 7. septembra.

Sinoči je Starešinska zveza akad. društva »Triglav« priredila v veliki dvorani hotela Orel lep večer: častni svojemu dolgoletnemu predsedniku, dvornemu svetniku dr. Jakobu Toplaku, ki ga je izvolil častnim članom in mu ob tej priliki izročila častno diplomu. Pod staroslavno triglavansko zastavo se je zbralo iz Maribora in cele Slovenije triglavanskih starešin in aktivnih Triglavov in starošin raznih drugih naprednih akademskih društev toliko, da je bila dvorana nabito polna.

Tajnik starešinske Zveze g. dr. Šnuderl je v slavnostnem govoru naslikal zasluge jubilarja, ki si jih je stekel za društvo in za triglavanski naraščaj ter mu je ob navdušenih ovacijah navzočih izročil diplomu častnega članstva.

Čestitaji so jubilarju v lepih nagovorih gg. dr. Lipold imenom mariborske mestne občine, dr. Jančič imenom starešinske zveze Jadrana, med. Gulič imenom zagrebškega in jur. Vrečko imenom ljubljanskega »Triglava«.

V zanimivem govoru, v katerem je iznesel mnogo značilnih zgodovinskih podatkov iz naše nacionalno-politične preteklosti, se je jubilar zahvalil za počaščenje, pozivajoč ob koncu zlasti triglavansko

mladino, naj visoko drži ideale in tradicije »Triglava«.

Nato se je razvila prijetna družabna zabava, tekom katere je bila ustanoviteljica »križevčakih statutove, g. zdravnik dr. Jos. Radeju iz Smarja povodom štiridesletnice statutu poklonjena častna diploma, na podlagi katere je dobil viteški naslov »Krokar Silni«. Spregovoril je ob tej priliki tudi še imenom starešinske zveze »Jadrana« g. dr. Zalokar iz Ljubljane. Tekom nadaljnje zabave se je vršilo še mnogo nazdrav in nagovorov.

Strašna smrt otroka pod avtom

Krško, 7. sept.

Sinoči ob 8.30 se je dogodila sredi našega mesta huda avtomobilska nesreča, ki je zahtevala življenje triletnega Miloša Stareta, sinčka Josipa Stareta, upravnika tukajšnje ekspoziture O.U.Z. Tragični dogodek se je odigral takole: Popoldne se je igrala večja skupina otrok pred Staretovo hišo. Deca, med njimi mali Miloš, je skakala po pločniku pred hišo. V tem trenutku je od rajlenburške smeri privozil avto znamke Tatra, ki ga je šofiral g. Franc Mornik, v vozu pa je sedel g. Adolf Mravljag, ravnatelj tvrčke Vošnjak iz Soštanja s svojo soprogo in sinom. Opazivši otroke, je šofer dajal znamenja s hupo, vendar na videč, da ima pred seboj prosto cesto, je z nezmanjšano brzino vozil naprej. Zatopljen v igro s tovariši, je zdiral mali Miloš s pločnika na cesto. Nesreča je bila neizogibna. Avto je udaril dečka s hladilnikom in ga podrl na tla. Mali Miloš je zakričal v smrtnem strahu, ostajim, ki so videli kritični prizor, je zastala kri. Šofer je sicer naglo poskusil zaustaviti avto, toda nesrečno naključje je že zahtevalo svojo žrtev. Mali Miloš je prišel pod voz, nizke zmleti so ga zakotalile pod seboj, pa zmrvile in mu prizadejale smrtno poškodbe. Ko je šofer ustavil avto, je pustil nekako dva metra za seboj nesrečnega Miloša vsega v krvi s širokimi ranami na čelu nad desnimi sencem in polomljenimi udi. Prva je prihitala ponesrečenca na pomoč ga. Zoričeva, ki je malega Miloša dvignila v naročje, pri tem pa je siromak že bruhnil kri. Nato so ga prenesli v hišo g. Radanoviča, kjer ga pa poklicani zdravnik g. dr. Murgel ni mogel več rešiti.

Nesreča je tem tragičnejša, ker sta sro srolditela že v četrtek zvečer odpeljala k slavnostim v Beograd, da se istočasno sroldeta z njunima sinovoma Bogdanom in Ivanom, ki sta kot vojaka imela prisostvovati pri svečanostih. Otroka sta oddala v varstvo neki znanki. Miloš se je vedno zadrževal pri igri z drugimi otroci. Nesrečno naključje je hotelo, da se je zatekel na cesto baš v momentu, ko je privozil avto.

Mali Miloš je bil zelo srčan otrok in povsed priljubljen. Tragična smrt malega Miloša je vse globoko pretresla. Še popoldne je rekel: »Moj atek bo prišel iz Beograda in mi bo prinesel avto«. — Kdo bi mislil, da bo ravno avto, ki mu je bil najljubša igrača, zanj tako usodepolen?

Starši se še niso vrnili in o nesreči nič ne vedo. To bo hud udarec za rodbino, s katero sočustvuje vsa okolica.

Lepo slavje v Rimskih toplicah

Rimske toplice, 8. septembra

V soboto zjutraj se je ob 8. uri vršila slovesna služba božja, katere se je poleg številnih drugih udeležila tudi vsa šolska mladina. Zvečer pa je naše sokolsko društvo Smarjeta-Rimske toplice priredilo proslavo rojstnega dne starešine Sokola KJ Nj. Vis. prestolonaslednika Petra.

Dvorana v hotelu »Nova postaja« je bila do zadnjega kotička zasedena. Prva točka je bila živa slika, ki jo je zelo okusno in lepo sestavil tukajšnji progovni mojster br. Dvořak, nato pa je povzel besedo društveni starosta br. Kuřar, ki je v kratkih besedah pozdravil občinstvo in se že takoj ob začetku zahvalil za polnoštevilni obisk. Lepo je orisal pomen tega dne, nato pa je podal navzočim tudi izčrpno zgodovino o razvoju vsega Sokolstva od vseh početkov do danes in podčrtaval njega delo in sedanjí visoki pomen sokolske viteške organizacije. Svoj govor je zaključil z besedami in vnetim pozdravom na vs kraljevi dvor, nakar se je tudi občinstvo odzvalo in pridružil s krepiimi klici tektragnega: »Zdravo!« Pevsko društvo p d vodstvom g. Avgusta Ulaga pa je zapelo državno himno.

Nato se je razvil tih družabni večer. Občinstvo se je udeležilo proslave v zares lepem številu in pokazalo to pot nekaj več razumevanja kakor do sedaj. Poleg vseh drugih zastopnikov društev pa so bili v poinem številu zastopani tudi naši gasilci. Proslava je potekla v najlepšem redu ter je splošno zadovoljivo uspeła. Hvala vseni, ki so se potrudili in postili našo proslavo.

Ali ste že naročeni na ilustrovano tedensko revijo »ZIVLJENJE IN SVET«?

Advertisement for 'SINI ANGE' featuring Emil Jannings and Marlene Dietrich. Text includes 'Pride! SINI ANGE Pride!', 'Nočno življenje v zakotni luški krčmi. — Petje, godba, ples in lepa zapeljivka Lola, ki je omamila že marsikatero moško srce in končno pogubila tudi naravnost visokotoječega moža — profesorja Ratha.', and 'EMIL JANNINGS MARLENE DIETRICH Pride! ELITNI KINO MATICA Pride!'.

Veliko gasilsko slavje na Krškem polju

Blagoslovitev motorne brizgalne - Uspela gasilska vaja

Krško polje, 7. sept.

V zadnem času so začela tudi naša požarna gasilska društva posnemati naša mesta in si nabavljajo moderne gasilske naprave. Spoznavši važnost modernih naprav, si je kot prvo na Krškem polju nabavilo mlado in agilno gasilsko društvo novo motoro, ki jih je stala okrog 42.000 dinarjev. Vsakoletne običajne veselice so pripomogle deloma k uresničenju želje — letos pa je bilo delo in prizadevanje kronano z uspehom tako, da je bilo vse združeno z blagoslovitvijo nove motorke, za kar je po vsem Krškem polju vladalo veliko zanimanje.

Danes je že prvo jutranje sonce razpodilo meglo nad Krškim poljem in že so številni dolinci pohiteli v Veliki Podlog. V prvih popoldanskih urah pa so prihajali društveni zastopniki: župni načelnik g. Richard Engelsberger, zvezni tajnik g. Franc Pristovšek in številna zastopstva sosednjih društev iz Krškega Leskova, Sv. Križa itd. Iz vseh bližnjih krajev pa je prihitelo številno narodno občinstvo, v kolikor se ni ustrašilo grozečih oblakov, ki so dvakrat izlili kaplje na polje. Kljub temu se je opazilo, da je bila vsa pozornost posvečena temu dogodku.

Nova motorka je bila postavljena pred kapelico in okusno ozaljšana. Ob pol 3. je kaplan g. Strukelj motoro blagoslovil. Takoj nato je povzel besedo župni načelnik g. Engelsberger, čigar govor je globoko vplival na prisotne. V lepo dovršenem govoru je razločeval pomen gasilstva, s priznanjem pohvalil agilno vodstvo najmlajšega društva, ki si je s prizadevanjem in poštenostjo steklo izredne zasluge. Poudaril je dejstvo, da ima tri

najmogočnejše stebre v vojski, Sokolu in gasilstvu! Zatem je govoril načelnik mladega društva g. A. Longo, ki je izrekel zahvalo za tako številno udeležbo, orisal delo društva in izročil diplomu ustanovitelju društva, šolskemu upravitelju g. Antonu Strahu, ki je v svojem govoru poudaril zasluge vseh onih, ki so s svojim prvim delom položili temelj društvu. Kot poslednji govornik je govoril zvezni tajnik iz Ljubljane g. Pristovšek, ki je v koncu v vzvišenih besedah pozdravil našega najvišjega gospodarja Ni. Vel. kralja Aleksandra, kar so navzoči sprejeli z viharnimi »Živel«-klici. Godba je zasvirala državno himno, nato pa se je pod vodstvom g. Engelsbergerja razvila lepa povorka skozi vas, kjer so gasilski vodi vzorno izvedli defile.

Takoj nato so domači gasilci prenesli novo motoro v bližino šole, kjer se je vršila gasilska vaja. V hitu so speljali dvoje cevi in že so se pojavili močni stehri vode v zraku. Ljudstvo se ni moglo načuditi sprtnosti gasilcev, še bolj pa izredni moči motorke, ki se je izkazala za najboljše in pokazala izredno visoko nivo našega gasilstva.

Po zaključeni gasilski vaji se je razvila animirana narodna zabava na Juličičevem vrtu. Nepisno razpoloženje pa je povečala še gasilska godba iz Krškega, ki je pod spretno taktirko g. Pepija Zabkarja razgibala staro in mlado. Udeleženci so se vračali z močnim dojmom minulega slavja na svoje domove in lahko se ta prireditve prišteva po svoji zanimivosti med najlepše gasilske prireditve, ki so se dosedaj vršile na Krškem polju, ter ostane vsem v prijetnem spominu.

Lepa manifestacija sokolske misli v Višnji gori

Telovadni nastop višnjegorskega Sokola - Lepa udeležba domačinov in okoličanov - Patriotični govori po nastopu

Višnja gora, 7. septembra.

Na lep, nad vse patriotičen način je danes višnjegorski Sokol proslavil desetletnico svojega obstoja, ki pa je minila že lansko leto. Obenem je bil to tudi prvi nastop naših Sokolov od ustanovitve SKJ.

Ves dan je minil v znamenju sokolske ideje in so Višnjegorčani pokazali, da so vsi v sokolskem taboru, kar lahko trdimo tudi o razsežni okolici, ki je bila na priveditvi zastopana s številnimi udeležniki.

Kar se tiče prireditve same, je gotovo, da je napravila na vse najlepši vtis in je z njo bil storjen velik korak v popularizaciji sokolske ideologije.

Poleg domačega društva so nastopali udeležili še društva Ribnica, Velike Lašče, Sodražica, Grosuplje, Žužemberk in St. Vid-Stična. Iz Ljubljane pa je sodelovala vzorna vrsta z mednarodnimi telovadci.

Med drugimi so se prireditve udeležili kot zastopnik upravne oblasti sreski poglavar dr. Podboj iz Litije tajnik župe brat Flegar, dr. Murnik, br. Rus iz Grosuplje, starosta ribniškega Sokola br. Ančič, starosta Sokola St. Vid-Stična dr. Jenko, zastopnik novega Sokola IV iz Ljubljane br. Pogacnik itd.

Zjutraj po prihodu vlakov iz Ljubljane je bil izlet preko Starega gradu na razgledišče Krška vasa, odkoder se je izletnikom nudil lep razgled po romantični višnjegorski okolici. Nato pa je bil od 11.—12. predšlo promenačni koncert, ki ga je poleg vseh Višnjegorčanov poslušalo tudi mnogo okoličanov.

Od popoldanskih vlakov iz Novega mesta in Ljubljane, ki je bil zaseden največ s samimi Sokoli in je pripeljal tudi udeležence iz Ribnice in Sodražice in Vel. Lašče, se je stvorila povorka, ki je z godbo na čelu krenila na prireditveni prostor v dolini pod sodnjo. Tik pred pričetkom nastopa je pričelo deževati in so se telovadci zatekli v šolo, ostali pa v Sokolsko telovadnico. Kmalu pa je dež popojnal in malo pred 16. je pričel javni tel. nastop.

Nastopila je deca iz Ribnice, Vel. Lašče in Sodražice, ki je dobro izvajala proste vaje, za njimi ženski naraščaj iz Ribnice, Vel. Lašče in Grosuplje in se je posebno slednji odlikoval z odličnim prednašanjem. Moški naraščaj, ki je za njimi nastopil s prostimi

vajami, se je poleg dobro uvežbanih vaj odlikoval z izrazito atletskimi, zagorelimi postavami. Zelo so ugajale proste vaje članov, ki jih je nastopilo 56, vzorno izvedbo vaj pa so nato predvedle članice. Po orodni telovadbi je nastopila na drugo še vzorna vrsta iz Ljubljane z mednarodnimi telovadci. Njihove vaje so gledalce v resnici zadivile in je po vsaki vaji zaoril med gledalci buren aplavz. S tem nastopom so vsi gledalci spoznali vsaj približno stopnjo razvoja sokolske telovadbe, ki zavzema danes prvo mesto med vsemi telovadnimi vzgojami.

Navdušeno in hvaležno pozdravljana je odkorakala vzorna vrsta, ko je povzel besedo načelnik domačega društva sodnik br. Rus. Pozdravil je vse navzoče in se jim zahvalil za številne posele, nato pa je posnil pomen in delo jugoslovenskega Sokola v telesno-kulturnem in prosvetnem oziru. Za njim je govoril tajnik župe br. Flegar, ki je prinesel pozdrave ljubljanske župe in čestljal višnjegorskemu Sokolu k lepi prireditvi in velikemu napredku. Sreski poglavar dr. Podboj iz Litije je nato v vznesenih besedah pozdravil Sokole z željo, da bi nam Višnja gora in nje okolica dala še takih zavednih, s sokolskim duhom prežetih, v sokolskem delu utrjenih mož, ker ti so klen in hraber bit naše domovine. Zmagoslavno jugoslov. Sokolstvo je ponosno na svojega prvega Sokola Ni. Vel. kralja Aleksandra in prestolonaslednika Petra-prvega starosta Sokola kraljevine Jugoslavije, ki jima kliče v pozdrav sokolski »Zdravo!«: Trikrat je zaoril sokolski pozdrav po prireditvenem prostoru, trikrat je odmeval od okoliških brd. Patriotične besede gosp. poglavarja so našle hvaležen odmev v sreih poslušalcev, ki so njegovim besedam med govorom glasno pritrjevali in izklicali kraljevi rodbini in jugoslovenskemu Sokolstvu.

Po telovadnem nastopu in govorih se je na prostoru razvila lepa, domača zabava, ki je združila Sokole od blizu in daleč in jih v nepriljubljenih pogovorih okrepila v bratstvu sokolske misli.

Višnjegorski Sokol pa naj vztraja na tej poti napredka. Da je vsa Višnja gora z njim, to so pričale zastave, ki so visele s sleherne hiše. Na današnjem uspehu mu pa čestitamo in kličemo: Zdravo!

I. državna strelska tekma

Ljubljana, 8. septembra.

V krog letošnjih velikih lovskih prireditev spada tudi strelska tekma, ki se je doslej navadno vršila pomladi. Dočim so druga leta priredili to tekmo slovenski lovci, jo je letos organizirala »Osrednja uprava lovskih združenj kraljevine Jugoslavije«. Tekma, ki se vrši pod pokroviteljstvom komandanta dravske divizijske oblasti g. generala Save Tripkovića, se imenuje I. državna strelska tekma.

Prvi so pričeli vojak, že v soboto, z vojaškimi streljanjem na ležečo bojno meto in na stojčo bojno meto. Pri prvi je bil prvak narednik Ristić, drugi veletvoev Gozup iz Zagreba, tretji polkovnik Novaković, četrti pa znan lovec Alfonz Pransseus. Na drugo tarčo so najbolje streljali po naslednjem vrstnem redu: Gorup, polkovnik Novaković, narednik Stefanović in narednik Pajović. Pri izginjajoči vojaški tarči je bil zopet prvi Gorup, drugi major Risto Vučinić, tretji Hrovatin, četrti pa poštarnednik Mitrović.

Oficijelna otvoritev tekme se je vršila v nedeljo, ko je ob 9. dopoldne strelce in zastopnike uradov in korporacij z navdušenim govorom pozdravil predsednik SLD dr. Ivan Lovrenčič. Zahvalil se mu je namestnik komandanta divizije g. general Popović. Poleg vojaških dostojanstvenikov je bil pri otvoritvi navzoč zastopnik bana dravske banovine, banški načelnik dr. Vončina, mestno občino ljubljansko pa je zastopal dr. Ravnihar. Tekme so se udeležili tudi ostrostrelci in člani strelskih druščin iz Ljubljane in Maribora. Prvo je zastopal predsednik Matko Jevak in več strelcev, mariborsko pa predsednik dr. Robič.

Takoj po otvoritvi se je pričelo streljanje na ostrostrelsko tarčo »Emona«, na krožno tarčo oblastne strelske družine, na tarčo lovev: stoječega srnjaka, lovsko krožno tarčo, izginjajočega Zlatoroga, divjega loveca in bežečega jelena. Vodstvo letošnje tekme ima tudi letos strelski vodja g. Vilko Turk. Dočim so bili v soboto pri vojaškem streljanju doseženi lepi uspehi, so

manj zadovoljivo streljali v nedeljo dopoldne in to zaradi nepovoljne razsvetljave. Popoldne je streljanje nekoliko bolj dež. V ponedeljek so streljali po večini na leteče golobe in bežeče zajce, a tudi tu z manj zadovoljivimi uspehi.

Pri tekmovalju oblastne strelske družine je bil najboljši strelce na krožno tarčo na 100 m I. Gorazd, drugi Hainrihar Mirko, tretji Hrovatin, četrti polkovnik Novaković, na 200 m pa dr. Robič iz Maribora, Rudolf Jeglič, polkovnik Vučinić in Emil Peruzzi.

V lovskem tekmovalju na srnjaka je bil zopet prvi dr. Robič, drugi Gorup, tretji pa Bakarčić ml. Na lovsko krožno tarčo je najbolje streljal mr. ph. Bakarčić, njemu sta sledila Gorup in puškar Sifer. Pri izginjajočem Zlatorogu si je prabil prvenstvo Gorup, kot drugi je bil dr. Robič, tretji pa restavrator Lautar. Pri bežečem jelenu so se odlikovali veleindustrijalec Fran Hainrihar, kapetan Peer in Hainrihar Vinko.

Ker so bili pri ostalih tarčah doseženi precej enaki uspehi, se ni bil določen vrstni red. Prav tako še ni bil izbran mojstrski strelce letošnje tekmovalja. V splošnem so bili letošnji uspehi precej slabši kakor lanski.

Kino

Emil Jannings pripoveduje

(Razgovor z novinarjem Pavlom Dubrom)

Pri Janningsu v njegovi vili v Berlinu! Delovna soba. Prostorna, precej visoka, elegantno opremljena soba s krasno pisano mizo v sredi. Tu me je sprejel sloviti umetnik-igralce, katerega pritevajo k največjim filmskim zvezdnikom Evrope in Amerike.

»Izredno me veseli, da imam čast vas spoznati!«

Malo se nasmehne, nato pa opozorim umetnika na neko epizodo v ateljejih v

Babelsbergu pri snemanju filma »Sinji anđel«.

»Saj res se že spominjam! Par gospodov novinarjev me je tedaj prišlo obiskat. jaz sem stal baš v odmoru v nekem kotu in neki gospod me je vprašal, če sem videl kje gospoda Janningsa. Da, takrat je bilo precej smeha, kajti nihče od vas me ni spoznal.«

»Da, da gospod Jannings, takrat vas nismo poznali, saj smo vas pa tudi videli samo s strani.«

»Toda čakajte! Vi ne poznate še konca cele zadeve. — Po omenjenem dogodku z vašimi gospodi tovariši sem hotel naslednji dan preiskovati pristnost svoje maske še ob drugi priliki. Dogovorjen sem imel sestanek z nekim svojim prijateljem, bančnim ravnateljem v potsdamski kleti. Bilo je baš opoldne, ko sem imel kratek odmor; ker se mi ni ljubilo za tako kratek čas preoblačiti in se demaskirati, sem sklenil iti na sestanek v maski kot profesor Rath. V avtomobilu se odpeljem v mesto. Stopim v restavracijo, sedem za mizo in natakam me takoj ogovori: »Zelite gospod profesor?« kar je pomenilo, da je bila moja maska pravilna in resnična. Seveda me tudi moj prijatelj bankir ni spoznal in nihče od ostalih navzočih gostov si še od daleč ni mogel misliti — da tiči v osebni bradatga možička z naočniki igralec Emil Jannings.«

»Ker smo že pri zvočnem filmu, ali bi mi hoteli odgovoriti na vprašanje, da li ste že v Ameriki nastopili v govorečem filmu — ali je »Sinji anđel« vaš prvi nastop v zvočnem filmu?«

»Ameriki preokret od nemega filma k zvočnemu mi je pravzaprav zbudil hrepenenje po povratku v domovino. — Vrnil sem se in še danes sem srečen ko se spominam veličastnega sprejema, katerega sem bil deležen ob svojem povratku v Hamburg.«

»Ali se niste dobro počutili v Ameriki?«

»Vse me ne mor. m trdit. Toda domovina je domovina in baš v tujini si jo človek mnogo bolj zaželi kakor doma. Ameriki pa dolgujem za svojo osebo mnogo hvaležnosti — saj sem se tam precej naučil in z marsičem okoristil.«

»Naučil?«
»Da kot igralec! Vidite ameriški igralec igra tamkajšnji zgoj take vloge, ki ležijo njegovemu človeškemu značaju. In trigan bo ostal pri svojih filmskih intrigah. Ljubavnik vedno le ljubavnik, nikdar nosilec kakih karakternih vlog, edino Lon Chaney je bil izjema med ameriški igralci. In baš ta preprostost ameriških igralcev, njih prirodnost in prepričevalna resničnost me je naučila, da sem vrgel raz sebe vse teatralne geste in postal človek, preprost in naraven tudi v svoji igri!«

»Kateri so bili vaši največji uspehi v Ameriki?«

»Največji moj uspeh v Ameriki je bil film »Krik mesa«. Ta film je tudi docela izpremenil javno mnenje Amerikancev do Nemčije. Ljudje so videli in spoznali, da more tudi Nemec bit dober oče.«

»Kako ste zadovoljni s svojim prvim govorečim filmom »Sinji anđel?«

»Zagotavljam vas, da sem se v vlogu profesorja Ratha izredno uživel, o čemer se boste gotovo tudi sami prepričali, čim boste videli film. Usoda moralno in pravstveno visoko stoječega šolnika, ki na svoja stara leta krene na stranpota udaja svoje se mamečim vabam strasti in goljufive ljubezni, kar izzove slednjič njegovo propast, ta tragedija me je docela prevzela s svojo preprostostjo in globoko resničnostjo. Veselil sem se te vloge in jo igral brez vsakega pretiranja čisto po svojem lastnem pojmovanju.«

»Dovolite mi še kratko perspektivo o vaših načrtih za bodočnost.«

»Kakor vidite, sem sedaj angažiran pri Ufi, kjer delam trenutno že na drugem svojem govorečem filmu »Ljubljence bogove«. V tem filmu bom prvič v življenju igral vlogo, ki se konča ugodno — toda o tem kaj več prihodnjič. V splošnem upam ostati sedaj domovini v zvezi kljub ponovnim vabilom, s kakršnimi prihajajo dan na dan Američani za razne svoje velike koncerne.«

LJUBIMEC

On ljubi Julije, noč in breze
in z odra krađe ženska srca —
A ko ga kritik naš obrač,
pa nam zvečer zbolji od jeze.
Izmed Božejevih

ČEMU?

Čemu Ocvirk nam pozjejo sodi?
Naj rajše kot Stvaritelj dahne: Bodi!
Nekako programatični in tipični za današnji čas so verzi Zorka Fakina:

Novomeško pismo

Dež za solncem mora priti — Društvene prireditve — Praznik na Trški gori — Pogreb ustreljenega Maloviča

Novo mesto, 8. septembra.

Po lepih in prijaznih poletnih nedeljah smo imeli včeraj popoldne v Novem mestu zopet deževno vreme. Srečo je imela še godba »Sloga«, ki je imela promenačni koncert pred pošto. Mnogostevilna publika se je divila izsolanim godbenikom »Sloga« ter jim ni ostala dolžna priznanja za prsti užitek. Kmalu po koncertu pa se je vili dež, ki nas je nadlegoval vse do danes zjutraj, spremljan z bliski in gromi ter nagajal vsakoletni najlepši prireditvi »Pepševnega in Obrtnega društva, pri kateri je sodelovala železničarska godba »Sloga« iz Ljubljane. Prireditve smo morali prestatiti z Vinčičerjevoga vrta v nove restavracijske prostore. Vkljub tej neprijetnosti pa je bil tako moralni kot tudi gmotni uspeh jako dober.

Včeraj se je vršil v Novem mestu v restavracijskih prostorih g. Osolinika tudi sestanek poštarjev Dolenjske. Udeležba je bila vkljub slabim prometnim zvežam dobra. Poročal je na zborovanju predsednik g. Joško Campa o položaju v organizaciji ter o vseh aktualnih vprašanjih poštarstva. Poštari, ki stojijo v službi ene najvažnejših prometnih ustanov, pričakujejo z vso gotovostjo, da bodo dobili enako drugim uslužbencem že tako težko pričakovane posebne doklade.

Včeraj popoldne so imeli šmihelski gasilci veliko gasilsko vajo v Gotni vasi pod vodstvom načelnika g. Miška, pod čigar vodstvom se društvo prav lepo razvija. Izvajanju vratomnih vaj je prisostvovalo mnogo občinstva, ki je z veseljem opazovalo velik napredek svojih gasilcev.

Mnogo ljudstva je odšlo že včeraj popoldne na božjo pot na Trško goro, kjer je bilo danes na Marijin praznik veliko cerkveno žegnanje. Večina vernikov je ostala preko noči v cerkvi na gori. Danes pa se je romarjem pridružilo še precej meščanov, ki so našli na gori tudi dovolj telesnih dobrot in so se vračali tekom popoldneva prav dobre volje proti domu. Saj je bilo dobiti že tudi portugalsko in gostilnah na Trški gori!

Danes popoldne ob štirih se je vršil pogreb tragično preminulega pripravnika finančne kontrole Janka Maloviča, ki ga je ustrelil na Jesenicah lastni kolega. Poslednji poti prerano preminulega mladenciča na tukajšnje novo pokopališče se je pridružilo mnogo domačega občinstva, ki sočustvuje s svoji pokojnega Maloviča.

**Pristopajte k
„Vodnikovim družbi“**

Pride! SINJI ANGEL Pride!

Nočno življenje v zakatni lučki krmi. — Petje, godba, ples in lepa zapeljivka Lola, ki je omamila že marsikatero moško srce in končno pogubila tudi mravstveno visoko stoječega moža — profesorja Ratha.

EMIL JANNINGS MARLENE DIETRICH

Pride! ELITNI KINO MATICA Pride!

Skrivnosti vohunstva v svetovni vojni

Spomini slepega invalida, bivšega tajnega agenta Nemčije in Anglije (Nadaljevanje)

Zagonetna smrt lorda Kitchenerja

Odhod lorda Kitchenerja so čuvali v strogi tajnosti, vendar se je zavlekel za nekaj dni, do 6. junija. Kajti lorda Kitchenerja so posetili številni njegovi najvplivnejši prijatelji in ga z vso prepričevalnostjo nagovarjali, naj ne odpotuje. Opozarjali so ga, da ima v lastnem taboru precej nasprotikov. Toda lord Kitchener se je zaradi teh bojazljivosti samo smejal. Odločen je bil trdnost, da odpotuje na Skotsko in se tam skrivno ukreca na križarko »Hampshire«.

Tri ure potem, ko je križarka zapustila pristanišče, je nastala strašna eksplozija. Ugasnile so vse luči in sredi groznega trušča je bilo slišati samo kapitana, ki je vpil skozi zvočnik: »Rešite lorda Kitchenerja!«

Toda lord Kitchener je ostal na svojem mestu nepremakljiv, kakor da bi sedel v svoji londonski pisarni. Izmed moštva se je rešil samo podčastnik Walter Roggerson. Pozneje je pri zaslišanju pod prisego zatrdil, da na križarki nihče ni opazil kaknega periskopa in da je ta morska cesta brez min.

Kakor rečeno, brččas nikoli ne bo moči rešiti zagonetke, kako in zakaj je na križarki nastala eksplozija. Dejstvo pa je, da se niti eden poveljnik kake

nemške podmornice ni ponašal s tem junaštvom, česar pa gotovo ne bi opustil, če bi bil res torpediral križarko »Hampshire«, saj mu ne bi izostalo najvišje odlikovanje »Pour le merite«. Zatrjuje se tudi, da je nemška admiraliteta doznala za potop »Hampshirea« šele po poročilih svojih skrivnih agentov v Londonu. Na plavajoče mine tudi ni misliti, ker je morska cesta do Arhangelska bila stalno zastražena po velikem številu angleških patrolnih ladij.

Vprašanje je samo: kdo predvsem je imel največji interes na tem, da odstrani lorda Kitchenerja?

Ampak na to vprašanje ne bomo izvedeli odgovora...

Skrivnostni magnat Vasil Zaharov

Ena izmed najbolj čudnih osebnosti, ki sem jih imel priliko srečati v svetovni vojni, je bil Grk Vasil Zaharov. Vedel sem, da je to eden najpremožnejših magnatov na svetu, saj je že takrat po lastnem priznanju premogel 6 milijard švicarskih frankov.

Zaharov je tako rekoč svetovni državljani, ker doslej še ni bilo mogoče ugotoviti, odkod izvira. Sam je navedel, da se je rodil v Carigradu, da pa je njegov oče bil Bolgar ali Rus, njegova mati pa Grkinja. Pariška varnostna policija se je že davno pred vojno

zanimala za Zaharova, ko je še vršil najrazličnejša kupčevanja. Razkrila je, da je njegovo ime prav za prav Basil Zaharia in da je Bolgarske.

Vasila Zaharova poznamo v vseh svetovnih mestih in mednarodni kapital trepeče pred njegovo močjo.

Vsekakor je že dolgo tega, odkar je Basil obrnil hrbet svojemu prtemu poklicu. In ta poklic je bil... lift boy v nekem hotelu v Patrasu. Takrat je pobegnul v Carigrad in začel voditi tuje po mestu, č čemer ga je posebno usposabljal poznavanje grešnih blrgov in skrivnih igralnic v Peri. Nekó noč je napravil poznanstvo, ki je bilo odločilno za njegovo bodočnost. Nekemu svojeglavemu Angležu je navihani in šegavi mladič Basil prav ucajal. Razodel mu je, da je zastopnik svetovno znane tvornice orodja »Wickers and Maxim« in da je prišel v Carigrad malce nagajat nemškemu Kruppju.

Basil je takoj poimil, da je treba ugodno priliko prijeti za lase. Izvrstno je poznal vse poti, vodeče v sultanovo okolico, vse to po zaslugi vsemogočne besede: »bakšiš...«. Tri tedne po tem je angleški zastopnik prejel ogromno naročilo. Samo Basil Zaharia in on sta vedela koliko napitnine in podkupnine je vse to stalo...

Zastopnik angleške tvornice orodja je svojim predstojnikom sporočil podrobnosti in gospodje seveda niso opustili prilike, da ne bi pritegnili v svojo službo tako spretnega mladenciča, kakor se je bil izkazal Basil.

Poslali so Zaharova kmalu nato v Petrograd. Bivanje v ruski prestolnici je bilo zanj v mnogoterem pogledu plodonosno. V prav kratkem času je priobrazil obsežno naročilo. Uvedli so ga v petrogradsko družbo, kjer se je izkazal kot sila spreten, okreten in inteligenten kumpar, ki zna izvrstno živeti. Njegova radodarnost je hitro zaslovela. In ko so poslali vedno bolj in bolj uspevali, ga je veletvrdka »Wickers and Maxim« imenovala za svojega generalnega zastopnika v Rusiji.

Po sebi umevno, da se novi zastopnik ni več imenoval Zaharia. Malce je predrugačil svoje ime in odtlej so Vasila Zaharova pritevali k najvplivnejšim osebam na carskem dvoru. To svojo veljavnost pa je znal tudi kmalu pokazati: povabil je najmogočnejšega upravnega svetnika svoje tvrdke na dvorni ples, kjer ga je predstavil carju vseh Rusov. Za to uslugo je bil že po treh letih več kakor bogato nagrajen. Londonski ravnatelj tvrdke »Wickers and Maxim« je umrl in upravni svet je sklenil — postaviti Vasila Zaharova na čelo velepodjetja.

Odslej je postal Zaharov tako rekoč svetovni dobavljajč

Posebno je osrečeval Grčijo, Bolgarsko, da celo maol Črno goro in deloma tudi Avstro-Ogrsko z izdelki tvornice orodja »Wickers and Maxim«. Seveda je favoriziral Grke in jim znatno popustil v ceni, da jih dobro opremi zoper dednega sovražnika Junka, kar ga ni oviralo, da ne bi tudi Turčiji dobav-

ljal orožje in strelivo.

Ko si je tako zgradil močno pozicijo v Evropi, je posvetil svojo pozornost južni Ameriki. Tam je bilo za moža Zaharovega kova prav mnogo opravka: množica večjih in manjših držav, ki so se medsebojno obdelovale, kjer so spodaj in prevrtili bili na dnevnem redu. Nič ni bilo za Zaharova ugodnejšega, kakor vsem tem enodnevnim vladam dobavljati orožje ter jih medsebojno hujskati... Zaharov je pač imenitno znal pobirati iz krvavih spopadov največji dobiček.

Takisto je razpredel svoje mreže na daljnem vzhodu: na Kitajskem in na Japonskem.

V svetovni vojni je Vasil Zaharov igral seveda sila odločilno vlogo. Bil je dobavljajč in bančnik obenem, njegove usluge so potrebovali na vseh straneh. Tik pred nastopom svetovne vojne bi bil moral izvršiti zelo veliko dobavo za Nemčijo. Toda izvršil je le del naročila. Ampak Zaharov je znal velikuodušno prepustiti ves ostanek angleškemu vrhovnemu poveljstvu...

Menda ni treba še posebej poudarjati, da je Vasil Zaharov bil ena najmogočnejših opor »Downing-Streeta«. Zatrjuje se, da mu je »Intelligence-Service« poveril naročila, katerih vrednost je presegala 500 milijonov funtov sterlingov. Toda bilo je sklenjeno, da Zaharov izroči 10 odst. dobička blagajni »Intelligence-Service«, kar je seveda tudi promptno storil.

(Dalje prihodnjič.)

EDGAR VALIČ

Blgov življenje

KRIMINALNI ROMAN

V boju za to srečo, ki jo je pričakovala kljub vsem dvomom s tako gotovostjo, da so bile vse njene misli posvečene samo načrtom bodočnosti, je videla predvsem samo sebe. Spočetka sta jo zadrževali vesi in bojazen pred svetom, ki jo bo obsodil, kakor obsodi vse one, ki se izneverijo konvencionalnosti in imajo dovolj poguma, da stopijo na krivo pot. In kriva je vsaka pot, ki ne vodi do široke, izhodične ravne ceste, po kateri se preriva v blaženem zadoščenju gosta množica ljudi po imenu. Tako so jo učili doma, tako je slišala v šoli in tako je živela vse dotlej, dokler ni spoznala, da ne more veljati za vse ljudi enaka postava.

Večkrat, ko je mislila na Rika in si domišljala, da ne bi mogla več živeti brez nje, se je samozavestno ustavila v mislih in se prepričevala, da bi bila tudi brez nje prišla do pravega spoznanja. Ko pa se je spomnila življenja, ki ga je živela, preden se je seznanila z Rikom, je bila znova uverjena, da bi brez nje še dolgo ali celo za vedno ostala sužnja namišljene ljubezni. Nikoli prej ni razmišljala o bistvu ljubezni, ki naj veže moža in ženo za vse življenje. Zakon je svet in nerazdružljiv, so jo učili, niso ji pa povedali, da je svet in nerazdružljiv le tedaj, če temelji na iskreni medsebojni ljubezni, na spoštovanju osebnosti in duhovne svobode obeh zakoncev. Istovetila je zakon in ljubezen, ki se je ni mogla misliti izven postavno dovoljene skupnosti. Še dolgo potem, ko je dejanski že prelomila zakonsko zvestobo — in prelomila jo je v trenutku, ko se je zavedla, da ljubi Rika in je uživala v tej zavesti — se ni mogla osvoboditi misli, da njeno razmerje do Rika ne more biti ljubezen, ker je poročena z drugim. Zatajevala je srce in vse, kar je čutila v njem. Molila je in bežala pred skušnjavo, se obtoževala pred Bogom in pred seboj, toda srce, ki ga je bila zatajevala, je bilo

močnejše od duhovnega orožja. Čutila je, da so v življenju stvari, ki jih človek ne more premagati, ako noče zatreči prirodnega hrepenenja po uživanju sreče v ljubezni. Tako je prišlo, da se je v boju med srcem in voljo odločila za srce in sklenila, da gre naprej, ne meneč se za sodbo ljudi. Kdaj pa kdaj se je že zgodilo, da je za trenutek omahnila, toda vselej se je vzravnila z zavestjo, da ljubezen ni zločin in da je greh le tisto, kar stori človek hote in vedoma slabega.

Kakor o sebi, tako je mislila tudi o Riku. Samo to se ji je zdelo čudno, da je Riko navzlic vsem prijaznostim tako hladen v občevanju z njo. Vedela je, da hrepeni po njej, ni pa mogla razumeti, zakaj ne uteši svojega hrepenenja, ko je pri njej. Res, večkrat se je uprla, ko je čutila njegovo strast, toda Riko bi bil moral vendar razumeti, da je treba pošteno žensko izvojevati. Sicer pa ni treba, da bi se ženska udala vselej, kadar hoče možki. Tudi v tem oziru so meje, ki jih mora ženska čuvati, ako hoče, da ne vidi možki v njej zgolj predmet uživanja. Ljubezen se mora premagovati vse dotlej, dokler ni zagotovljena njena bodočnost. Navzlic temu se je čudila Rikovi hladnosti v njeni bližini. V začetku jo je smatrala za obzirnost in spoštovanje, ko pa je opazila, da se njegova hladnost stopnjuje po vsaki njeni odpovedi, si je pričela očitati preveliko in nepotrebno tenkočutnost.

Te in slične nazore si je pridobila po seznanitvi z Rikom, ki se je v marsičem strinjal z njo. Tudi on je menil, da mora ostati razmerje med možkim in žensko kar najdelj idealno in ni priznaval pristnosti ljubezni, ki se ne zna premagovati. Zato so bile razočarane vse ženske, s katerimi se je spoznal. In baš v tem razočaranju je videl potrditev svojega mnenja o ženski materialnosti.

Megleno jesensko jutro je objelo Rika, ko je zaklenila Jana za njim duri. Ni bilo prvič, da se je poslovil rano v jutro od ženske, toda bilo je prvič, da se je poslovil po skupni noči od ženske, ne da bi ga bila premagala strast.

Počasi je stopal po vlažni cesti. Noge so se premikale proti mestu, v mislih pa je bil še vedno pri Jani. Ponosen občutek zadovoljnosti in zadoščenja obenem je spremljal njegove misli. Ko je prišel domov na Mirje, ni legel k počitku, čeprav je bil

truden, ampak je sedel na divan in se zatopil v noč, ki jo je preživel z Jano.

Strast, razigranost, nervoznost, radost in otožnost, vse, kar razveseljuje in žalosti človeka, vse se je borilo v njej. Njemu bi bilo treba le stegniti roko in držal bi zdrav in zrel sad, pa je znal ukrotiti roko, da je padla kakor mrtva in se ni ganila do jutra, ko ga je nenadno prhitelo hrepenenje, da je zaječal v duši in zmagal.

Prvič je imel priliko, da je pogledal v njeno intimno življenje, prvič so se mu odprla vrata v njeno srčno kamrico. Do sedaj je bil uverjen, da ga ljubi samo zaradi nesreče v zakonu, to noč pa se je uveril, da ga ljubi iskreno in da hoče biti popolnoma njegova.

»Kaj naj storim?« se je vprašal in v odgovor so mu odmevale njene besede, da jo mora še danes spremiti v kraj, ki sta si ga izbrala že pred tedni.

»In potem?« je planil z divana. »Kaj potem?«

Saj je naravnost zahtevala! In pretila je! Vso odgovornost je zvalila nanj in se čudila, kako more omahovati! Rotila ga je, da ji mora ostati zvest, ker je žrtvovala zanj in zaradi njega vse in da je njeno življenje odvisno samo od njegove ljubezni!

»In jaz? Ali jo ljubim? Ali jo ljubim tako, kakor misli ona?« se je vpraševal in gledal njeno sliko na posteljni omari.

Vem, da me ljubiš, da me ljubiš tako, kakor ljubim jaz tebe, mu je govorila ponoči in ga spominjala na prisego, ki ji jo je bil dal po zadnjem Feliksovem napadu, ko je skoro omedlela v njegovih rokah.

»Ljubim? Da, ljubim, toda ta ljubezen je drugačna nego misli ona!« si je odgovoril in si pokrtil obraz z rokama.

Danes, neodložljivo danes! Za vedno, Riko, ki te ljubim bolj od vsega na svetu! mu je zatrjevala in ga prisilila, da je moral ponovno in ponovno pritrditi njeni zahtevi.

»Jana, Jana! Stori bom, kar sem obljubil. Ne iz ljubezni, ne, ne! Ne iz ljubezni! Prijatelj sem tvoj in to je vse! In to mora biti vse!«

Stopil je k oknu, ga odprl in globoko zadihal megleni zrak.

Pogledal je na uro. Šest. Za trenutek je pomislil, ali naj gre počivati ali kaj naj stori, pa je sedel nazaj na divan, vzela z mize vozni red in poiskal v njem progo, ki jo je bil že tolikokrat preučil, da je znal na pamet vse postaje od Ljubljane pa do morja.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglas priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako družo informacijo tičeče se malih oglasov naj priloži v znamkah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Zenitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. Št. ček. rač. pri Pošti. Hranilnica v Ljubljani, 11842.

Službe dob.

Dekle
staro 14 — 17 let. spremljen v trgovino z mesnim blagom. Nalrajni pa tudi v gospodinjstvu. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 36104-1

Več slikarškin in pleškar. pomočnikov
sprejem. Naslov v trgovini barv »Lustrac«. Gosposvetska c. 12. 35898-1

Učenca

pridnega in poštenega s primerno šolsko izobrazbo sprejem v modno trgovino v Ljubljani. Vso oskrbo v hiši. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 36005-1

Učenca
pridnega in poštenega s potrebnimi šolskimi predizobrazbo, dobrega računarja, sprejme velika trgovina z mesnim blagom na deželi. Hrana in stanovanje v hiši. Poudarje pod »Mali oglasi« učenca na ogl. odd. »Jutra« v Ljubljani. 36000-1

Gospodična

starejša, čedne znanjosti, zva dobro kuhati. Išče službo; gre tudi za gospodinjstvo. — Ponudbe pod »Dobra kuharica« na ogl. oddelku »Jutra«. 35723-2

Gospodična
vestna in čedna, želja mesta kot pisarniška mož. — Denj vrške naj pošlje naslove na oglasni oddelku »Jutra« pod šifro »Slogura računarica«. 35873

Posedstva

Tovarno
apogonejnega lesa, polnojarmanik, vilo in posvetilo proda za 600.000 Din Gosposvetska, Maribor, Sodna ulica 30. 35787-20

Hiša z vrtom
in 1 oral nje napredaj. Dolgože 70 pri Mariboru. 35921-20

Parcelo

poloz nove sole v Zr. Šiški usodno proda. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 36042-20

Stavbišče
ob Dunajski cesti, začetek Stozice, proda za 15.000 Din. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36037-20

Stanovanje

sobe in kuhinje podstrešje, oddam za oktober 1 ali 2 osebam. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 35906-21

Stanovanje
3 sob s priključnimi oddam po zmerni ceni solidni stranki. Naslov pove ocl. oddelku »Jutra«. 36058-21

Učenko

za trgov. meš. blaga na deželi, s primerno šolsko izobrazbo, pridno in pošteno, sprejem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 35643

Učenko
za trgov. meš. blaga na deželi, s primerno šolsko izobrazbo, pridno in pošteno, sprejem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36045-1

Prodajalko

za cvetličarno sprejem. Izučne veščice imajo prednost. Naslov pove ocl. oddelku »Jutra«. 36076-2

Trgov. vajenca
sprejem s celo oskrbo v trgovini z meš. blagom. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Istovetna vajenca«. 3351-1

Prodajalko

za cvetličarno sprejem. Izučne veščice imajo prednost. Naslov pove ocl. oddelku »Jutra«. 36076-2

Učenko
s primerno šolsko izobrazbo sprejem v trgovino z meš. blagom. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Istovetna vajenca«. 3351-1

Novo vrata

z okvirjem 70 krat 190 proda. Mala čolnarska 5. Ljubljana. 36173-6

Vinograd

in oral, z udobno hišo, med Konjicami in Slov. Bistrico ob avtovozi-progi na prodaj. Pojasnila daje Jos. Prus, Konjice. 35652

Hišo

splošno za vsako obrt ali trgovino, vrtom v industrijskem okraju ob cesti. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36096-20

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenca

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Učenko

pridnega in poštenega sprejem v. Kost, ortopedski čevljar. Šostanj. 35792-1

Prodajalko
krajeno v manufakturi, z vsotnimi izpizčevali in znanjem nemščine sprejem Ivan Savnik, Kranj. 35801-1

Dijaka

sprejem kot sostanovalec blizu obrtne šole. Na sl. v oglasnem oddelku »Jutra«. 36002-23

Dva dijaka
nižješolca sprejme učiteljska družina za 600 Din. Pomoč pri učenju, elektrika. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 35433-22

Dijaka

sprejem na boljši stanovanje in hrano. Naslov pove oglasni oddelku »Jutra«. 36075-22

Dijaka
sprejem v vso oskrbo v sredini mesta po nizki ceni. Ana Hueter, Tavčarjeva ul. 11-4. nasproti sodniš. 36020-22

Dijaka

sprejem na boljši stanovanje in hrano. Naslov pove oglasni oddelku »Jutra«. 36075-22

2 dijaka
iz boljših hiš sprejem v vso oskrbo. Pon. Vrhovcova ul. 1-1. na Taboru 36015-22

Dijakinjo

sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka
sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka

sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka
sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka

sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka
sprejem na stanovanje in vso oskrbo. Škrlbno nadzorstvo in majši pomoč pri učenju. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 35819-23

Dijaka

sprejem v vso oskrbo. Pravi lepa soba in dobra hrana. Cena za osebo 600 Din. Maribor, Magdalenka ulica 68. 35084-22

Dijakinjo
sprejem v vso oskrbo. Nasproti obrtne šole. Otruba, Rimska c. 17-1. 36652-22

Dijaka

sprejem v vso oskrbo. Pravi lepa soba in dobra hrana. Cena za osebo 600 Din. Maribor, Magdalenka ulica 68. 35084-22

Dijakinjo
sprejem v vso oskrbo. Nasproti obrtne šole. Otruba, Rimska c. 17-1. 36652-22

Dijaka